

ZESPÓŁ DOWNA

perspektywa medialna

DARIUSZ TWORZYDŁO
ZBIGNIEW KOTULA

DARIUSZ TWORZYDŁO
ZBIGNIEW KOTULA

ZESPÓŁ DOWNA PERSPEKTYWA MEDIALNA

Książka powstała w oparciu o badania przeprowadzone w ramach grantu naukowego realizowanego na Uniwersytecie Warszawskim zatytułowanego: „Potrzeby informacyjne rodziców i opiekunów dzieci z Zespołem Downa”. Badania przeprowadził zespół pod kierunkiem naukowym dr. hab. Dariusza Tworzydło, prof. ucz.

Recenzje:

dr hab. Sławomir Gawroński, prof. ucz.

dr hab. Paweł Kuca, prof. ucz.

Wydawnictwo Newline

Nad Przyrwą 13

35-324 Rzeszów

Wsparcie merytoryczne:

Fundacja HIPERIO

www.hiperio.pl

Redakcja, korekta, skład i łamanie: Agata Mościcka, biały-ogród.pl

Projekt okładki: Patrycja Szywała, Dariusz Tworzydło

Zdjęcie na okładce: Joanna Pietrzak

Na zdjęciu wykorzystanym na okładce: Liliana Tworzydło oraz Kuba Kotula

Analizy i statystyki dla potrzeb niniejszej publikacji wykonali:

Dariusz Tworzydło, Zbigniew Kotula, Przemysław Szuba, Mateusz Lach

ISBN 978-83-971667-0-7

Druk: Azymut

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
Stereotypy i mity związane z trisomią 21	9
Zmiany w percepcji społecznej zespołu Downa – przykłady medialne.....	25
Zespół Downa w mediach – kierunki komunikowania.....	49
Metodologia procesu badawczego	51
Przekaz w mediach tradycyjnych oraz internecie	53
Przekaz w mediach społecznościowych	61
Analiza publikacji ogółem	63
Analiza publikacji w prasie.....	87
Analiza publikacji w rozgłoszeniach radiowych	99
Analiza materiałów emitowanych w telewizji.....	109
Analiza porównawcza	119
Wykaz fundacji i stowarzyszeń wskazywanych w badanych mediach, wspierających między innymi dzieci i osoby z zespołem Downa	131

WPROWADZENIE

*Każde dziecko zasługuje na miłość,
wsparcie i równe szanse.*

Dyskusja na temat zespołu Downa (ZD) stanowi istotny element debaty społecznej i naukowej. Wynika to z faktu, że rodzice i opiekunowie dzieci z zespołem Downa mierzą się z wieloma wyzwaniami, poczynając od braku dostępu do kompleksowej i aktualnej wiedzy na temat tego, jak najlepiej wspierać rozwój swoich podopiecznych, po niewystarczające wsparcie instytucjonalne i społeczne. **Media w sposób widoczny przyczyniają się do łamania stereotypów dotyczących osób z zespołem Downa, jednak pomimo szerokich możliwości i widocznych prób w tym zakresie nie podejmują w wystarczającym stopniu tematów tak ważnych dla rodziców i opiekunów, jak rehabilitacja, edukacja, terapie czy prezentacja metod rehabilitacji lub leczenia.** Tym samym powstaje luka informacyjna, która utrudnia zdobywanie niezbędnej wiedzy i wsparcia. W całym zbiorze informacji uświadamiających (adresowanych do ogółu społeczeństwa) brakuje treści o charakterze uzupełniającym, które mogłyby być adresowane do specyficznej grupy, jaką są rodzice i opiekunowie osób z zespołem Downa, niezbędnych do wsparcia ich codziennych aktywności i zmagania z dodatkowym chromosomem, który posiadają ich podopieczni.

Niniejszą publikacja została przygotowana przez autorów mających bezpośrednie doświadczenie bycia ojcami dzieci z zespołem Downa. W istotnej mierze oparto ją na szerokich badaniach mediów, zrealizowanych w ramach grantu naukowego pozyskanego na Uniwersytecie Warszawskim. Ma ona na celu nie tylko uwidocznienie tego, jak media obecnie prezentują tematykę zespołu Downa, ale także wskazanie kluczowych obszarów, które wymagają większej uwagi i lepszego pokrycia. **Intencją autorów jest zainicjowanie konstruktywnej dyskusji nad usprawnieniem dostępu do informacji na temat zespołu Downa, szczególnie w zakresie leczenia, rehabilitacji i innych form pomocy dzieciom z trisomią 21 oraz ich rodzicom i opiekunom, co w konsekwencji ma się przełożyć na wsparcie dla tego środowiska.**

Rozwiązanie problemu braku dostępnych, kompleksowo zagregowanych informacji na temat zespołu Downa jest kluczowe dla rodziców i opiekunów dzieci dotkniętych tym zaburzeniem genetycznym. Taki wniosek jest uzasadniony, bowiem dostęp do rzetelnej, aktualnej wiedzy ma bezpośredni wpływ na efektywność opieki, terapii oraz ogólnego podejścia do wychowania i edukacji dzieci. Znajomość podstaw w zakresie działań podejmowanych bezpośrednio po urodzeniu dziecka z zespołem Downa czy metod rehabilitacji, terapii, a następnie edukacji oraz możliwości wsparcia medycznego i psychologicznego w okresie późniejszym niewątpliwie przyczynia się do poprawy jakości życia osób z tą odmiennością genetyczną oraz ich rodzin. Systematycznie zagregowane i łatwo dostępne informacje mogłyby zatem znacząco wesprzeć opiekunów w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących opieki nad dzieckiem. Byłyby także wsparciem w nawigacji po dostępnych zasobach pomocy, co w obecnej

rzeczywistości dla wielu, szczególnie niedoświadczonych w tym zakresie rodziców wydaje się być dość skomplikowane.

Omawiając kwestię dostępności do informacji, warto również wskazać, że w ocenie rodziców i opiekunów dzieci z zespołem Downa brakuje platform czy miejsc, w których mogliby znaleźć wszystkie niezbędne informacje. Taka sytuacja pogłębia problem, powodując, że bliscy pozostają sami w poszukiwaniu tego, co ważne dla ich podopiecznych. W obliczu takich wyzwań konieczne staje się skoncentrowanie na tworzeniu i promowaniu treści, które nie tylko zwiększają świadomość społeczną na temat zespołu Downa, ale także dostarczają praktycznych, aplikacyjnych informacji bezpośrednio przyczyniających się do poprawy jakości życia osób z tą atypowością genetyczną i ich rodzin.

Dostęp do jednolitej, kompleksowej bazy wiedzy na temat trisomii 21 ma również kluczowe znaczenie dla leczenia i opieki nad dziećmi z tą odmiennością genetyczną, ponieważ pozwala na szybkie dotarcie do informacji dotyczących innowacyjnych terapii, badań naukowych czy nowych metod wspomagających rozwój. Dzięki temu rodzice mogą nie tylko lepiej zrozumieć potrzeby swojego dziecka, ale również aktywnie uczestniczyć w procesie jego terapii i edukacji, co jest niezbędne dla osiągnięcia najlepszych możliwych rezultatów. Ponadto systemowo zagregowana wiedza może przyczynić się do demistyfikacji zespołu Downa, promując pozytywne postawy i większą świadomość społeczną, co z kolei buduje bardziej inkluzyjne środowisko dla wszystkich osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym inicjatywy mające na celu ułatwienie dostępu do kompleksowych informacji na temat trisomii 21 są ważne z perspektywy bezpośredniej opieki nad dziećmi, ale odgrywają również znaczącą rolę w tworzeniu społeczeństwa bardziej otwartego i wspierającego.

Proces badawczy i analityczny w całości wykonany był pod kierownictwem współautora publikacji Dariusza Tworzydło przez zespół w składzie: Zbigniew Kotula, Przemysław Szuba i Mateusz Lach. Autorem pomysłu i projektu grantu jest Dariusz Tworzydło. Badania wykonali Dariusz Tworzydło oraz Zbigniew Kotula na bazie blisko 17 000 materiałów pozyskanych z monitoringu mediów zgromadzonych przez PSMM Monitoring & More w 2023 roku. Analizy oraz opis wniosków wykorzystanych w niniejszej publikacji wykonali: Dariusz Tworzydło, Zbigniew Kotula, Przemysław Szuba oraz Mateusz Lach.

Dariusz Tworzydło
Zbigniew Kotula

STEREOTYPY I MITY ZWIĄZANE Z TRISOMIĄ 21

Zespół Downa, będący konsekwencją trisomii 21. chromosomu, jest jednym z najczęstszych zaburzeń genetycznych występujących u ludzi¹. Od 1866 roku, gdy po raz pierwszy syndrom ten został opisany przez Johna Langdona Downa², towarzyszy mu wiele, często mylnych, mitów i stereotypów. Przez lata społeczeństwo postrzegało osoby z zespołem Downa przez pryzmat nieodpowiadających rzeczywistości przekonań, co prowadziło do marginalizacji, dyskryminacji i ograniczania możliwości tych jednostek.

W ciągu ostatnich dziesięcioleci percepcja społeczna ludzi z zespołem Downa uległa istotnej zmianie. Początkowo traktowano ich jako osoby niepełnosprawne, które wymagają wyłącznej opieki, stopniowo zyskiwali jednak coraz większą akceptację i zrozumienie. Chociaż widoczny jest postęp w zakresie integracji społecznej i dostępu do edukacji oraz opieki medycznej,

¹ Janet Carr, *Down's syndrome. Children growing up*, Cambridge University Press, Cambridge 1995, s. 1.

² *Ibidem*.

niektóre stereotypy nadal mają się dobrze, a kwestie związane z opieką nad osobami z zespołem Downa ciągle stanowią bardzo duże wyzwanie zarówno dla ich rodzin, jak i społeczeństwa jako całości.

Codzienne życie rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa toczy się z reguły w otoczeniu fałszywych i nieprawdziwych wyobrażeń, które sprawiają, że rodziny te zmagają się na co dzień z dodatkowymi wyzwaniami i trudnościami. Na przestrzeni lat opiekunowie osób z trisomią 21 byli często konfrontowani z przekonaniem, że ich dzieci nie będą w stanie rozwijać się, uczyć czy nawet funkcjonować w społeczeństwie. Takie przekonania wynikają z niewiedzy, braku doświadczenia lub kulturowych błędnych wyobrażeń na temat zespołu Downa.

W przeszłości osoby z tą odmiennością neurorozwojową były często izolowane od społeczeństwa, umieszczane w instytucjach lub szkołach specjalnych, co utrzymywało przekonanie, że są one jednostkami funkcjonującymi inaczej niż reszta społeczeństwa, które nie pasują do standardowych norm społecznych. Dodatkowo mit o braku możliwości rozwoju umiejętności u osób z zespołem Downa był bardzo głęboko zakorzeniony. W ostatnich latach nastąpiła jednak istotna zmiana w społecznym postrzeganiu tego zagadnienia. Dzięki wysiłkom ruchów na rzecz praw osób niepełnosprawnych oraz postępowi w dziedzinie edukacji i terapii wielu ludzi z trisomią 21 zyskało możliwość pełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym, co stanowi przejaw rozwoju i zwiększonej świadomości na temat inkluzji osób z różnymi niepełnosprawnościami. Ich uczestnictwo w społeczeństwie obejmuje szeroki zakres działań, począwszy od edukacji, przez pracę, aż po zaangażowanie w działalność kulturalną i społeczną.

Prawo dostępu osób niepełnosprawnych do systemu szkolnictwa jest uregulowane w sposób jasny i bezwzględny zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. W polskim porządku prawnym istotne zapisy dotyczące tego zagadnienia znajdują się w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej³ i są wzmocnione międzynarodowymi aktami prawnymi, takimi jak Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych⁴. Artykuł 70 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że „każdy ma prawo do nauki”, co obejmuje bezwzględnie wszystkie osoby, niezależnie od ewentualnych ograniczeń związanych z niepełnosprawnością. Z kolei ust. 4 tego artykułu nakłada na państwo obowiązek zapewnienia wsparcia rodziny w wychowywaniu dzieci oraz zapewnienia dzieciom i młodzieży równego dostępu do nauki, co oznacza konieczność eliminacji barier uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z edukacji. Również Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w której Polska jest stroną, w art. 24 definiuje zasady dotyczące edukacji osób niepełnosprawnych. Zgodnie z tym dokumentem państwa - sygnatariusze zobowiązane są zapewnić osobom niepełnosprawnym pełny dostęp do edukacji na wszystkich poziomach oraz eliminować powstające formy dyskryminacji w dostępie do systemu szkolnictwa. Konwencja nakłada również obowiązek dostosowania systemu edukacji do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienia im odpowiedniego wsparcia i środków pomocniczych.

Warto zaznaczyć, że polskie prawo w zakresie ochrony praw osób niepełnosprawnych, w tym prawa do edukacji, musi być

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 70 pkt. 1 i 4.

⁴ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych art. 24 pkt. 1.

zgodne z postanowieniami Konstytucji oraz międzynarodowymi zobowiązaniami, w tym Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Jest to istotne dla zapewnienia pełnego i równego dostępu do edukacji wszystkim osobom bez względu na ich stan zdrowia czy rodzaj niepełnosprawności. Jak więc widać, zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych jednoznacznie i jasno regulują prawo dostępu tychże do systemu szkolnictwa, nakładając na państwo obowiązek eliminacji barier oraz zapewnienia odpowiedniego wsparcia w celu umożliwienia im korzystania z nauki na równych zasadach.

Niestety pomimo przywołanych uregulowań prawnych, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, nadal istnieją nieprawidłowości w zakresie inkluzji osób niepełnosprawnych w system edukacji. Szkoły często nie są odpowiednio przygotowane do zapewnienia pełnego dostępu do edukacji osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności, co prowadzi do problemów z ich włączeniem w jej tryby powszechne. Jedną z głównych nieprawidłowości jest brak odpowiednich zasobów i wsparcia dla uczniów z niepełnosprawnościami w szkołach. Często problemem jest znalezienie odpowiednio przeszkolonych nauczycieli specjalistów oraz dostęp do narzędzi pomocniczych, takich jak urządzenia wspomagające komunikację czy dostosowane materiały dydaktyczne. W rezultacie uczniowie z niepełnosprawnościami mogą napotykać trudności w dostępie do materiałów edukacyjnych i otrzymywaniu odpowiedniego wsparcia w procesie nauki. Inną nieprawidłowością jest brak dostosowania środowiska szkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Placówki edukacyjne często nie są przystosowane architektonicznie, co może utrudniać wejście do budynków i poruszanie się po nich oraz korzystanie z infrastruktury

szkolnej przez osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi. Ponadto, brak odpowiednich udogodnień, takich jak toalety dla osób z niepełnosprawnościami czy windy, może ograniczać możliwość uczestnictwa tych uczniów w życiu szkolnym.

Widocznym problemem, a zarazem niezwykle istotną kwestią, którą należy poruszyć przy okazji analizy dotyczącej stereotypów i podejścia do osób z niepełnosprawnościami, jest również brak świadomości i akceptacji ze strony społeczności szkolnej. Często wiąże się to z uprzedzeniami, które mogą prowadzić do ich izolacji społecznej i braku akceptacji w środowisku szkolnym. Uczniowie z niepełnosprawnościami mogą być narażeni na przejawy dyskryminacji oraz brak wsparcia ze strony rówieśników i – co gorsze – nauczycieli.

Proces włączania w życie społeczne szkoły obejmuje zarówno podejście dzieci, a na późniejszym etapie – młodzieży, jak i nauczycieli do osób z niepełnosprawnościami.

Sposób, w jaki niepełnosprawnych rówieśników przyjmują dzieci i młodzież, jest zależny od ich wieku ze względu na specyficzną dla danego etapu percepcję, rozwój społeczny i dojrzałość emocjonalną. Dzieci w wieku przedszkolnym (do 5–6 lat) często wykazują naturalną akceptację wobec różnorodności, w tym osób niepełnosprawnych, bez obciążenia uprzedzeniami czy stereotypami. Ich podejście jest zazwyczaj bezpośrednie i elastyczne, a proces nawiązywania relacji z osobami niepełnosprawnymi może być łatwiejszy. Dodatkowo w młodym wieku maluchy nie wykształciły jeszcze wielu zahamowań społecznych, co sprzyja bezpośredniej interakcji i budowaniu pozytywnych relacji.

U dzieci w wieku szkolnym i młodzieży zauważalny jest już wpływ otoczenia społecznego oddziałujący na sposób postrzegania osób niepełnosprawnych. Ta grupa wiekowa może być

w większym stopniu podatna na kształtowanie się stereotypów i uprzedzenia, częściowo ze względu na presję społeczną i oczekiwania co do dostosowywania się do norm grupowych. W tym okresie kształtuje się także większa świadomość społeczna na temat różnorodności i włączania społecznego, co może wpływać na bardziej złożone reakcje wobec osób niepełnosprawnych.

Proces przyjmowania niepełnosprawnych rówieśników przez dzieci i młodzież może różnić się pod względem naturalności czy empatii. Dzieci w wieku przedszkolnym często wykazują większą naturalną akceptację i elastyczność, niestety w wieku szkolnym są bardziej podatne na wpływy społeczne i kształtowanie się stereotypów, co może mieć odzwierciedlenie w reakcjach wobec osób niepełnosprawnych. Z kolei mówiąc o podejściu nauczycieli warto skupić się na oczekiwaniu profesjonalizmu i zapewnieniu równych szans oraz wsparcia dla wszystkich uczniów, bez względu na różnice między nimi czy ich potrzeby. Pedagodzy powinni angażować się w dostosowywanie programów nauczania i środowiska szkolnego do potrzeb wszystkich uczniów oraz starać się zapewnić odpowiednie wsparcie i środki pomocnicze. Ponadto, powinni skupić się na podejmowaniu wysiłków w zakresie edukacji społeczności szkolnej na temat różnorodności, włączając w to edukację dotyczącą osób niepełnosprawnych, co ma na celu promowanie akceptacji, zrozumienia i współpracy wśród uczniów. Wspólne wysiłki dzieci i nauczycieli w zakresie społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami mogą prowadzić do budowania bardziej przyjaznego i wspierającego środowiska szkolnego dla wszystkich uczniów, niezależnie od tego, co ich różni.

W rzeczywistości jednak pomimo jasnych regulacji prawnych dotyczących kwestii włączania osób niepełnosprawnych w system szkolnictwa nieprawidłowości w zakresie organizacji

odpowiedniej edukacji nadal występują. Konieczne jest podejmowanie działań mających na celu eliminację tych problemów poprzez zapewnienie odpowiednich rozwiązań, dostosowanie środowiska szkolnego oraz promowanie świadomości i akceptacji wśród społeczności szkolnej. Dopiero w ten sposób można zapewnić pełną i skuteczną inkluzję osób niepełnosprawnych w szkołach.

Przekonanie, że dziecko z zespołem Downa nie może być uczono nowych rzeczy i rozwijać nowych umiejętności, jest nieprawdziwe. Liczne przykłady z życia pokazują, że osoby z trisomią 21 są zdolne do uczenia się i rozwijania umiejętności w różnych sferach. Każdy człowiek ma swój indywidualny potencjał rozwojowy. Zespół Downa nie jest przeszkodą determinującą zdobywanie nowych umiejętności. Dzieci z trisomią 21 mają swoje mocne i słabe strony (tzw. opóźnienia, dysharmonie i dysfunkcje) związane z rozwojem (zarówno w sferze fizycznej, poznawczej, jak też osobowościowej i emocjonalno-motywacyjnej), które wpływają na ich rozwój i wyznaczają paradygmaty postępowania terapeutycznego⁵. Wiele zatem zależy od wsparcia (w tym różnych form rehabilitacji), motywacji oraz odpowiedniego podejścia w procesie nauki i rozwoju. Do dyspozycji są skuteczne metody nauczania i terapii specjalnie dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci z trisomią 21. Takie rozwiązania, jak edukacja zintegrowana, terapia zajęciowa czy terapia logopedyczna, pozwalają na rozwijanie kompetencji poznawczych, społecznych i emocjonalnych. Współczesnym problemem jest nie tyle wiedza o istnieniu tych metod, co możliwości finansowe rodziców

⁵ U. Jęczeń, *Podstawowe ograniczenia w rozwoju dzieci z zespołem Downa*, „Logopedia” 2012, nr 41, s. 111.

czy w końcu działania państwa i samorządów w zapewnieniu dostępu do tych rozwiązań.

Istnieją przykłady osób z zespołem Downa, które osiągnęły znaczące sukcesy edukacyjne. Dzięki odpowiedniej pracy nauczycieli i wsparciu rodziny dzieci z trisomią 21 uczą się czytać, pisać, rozwiązywać zadania matematyczne i zdobywają wiedzę. Wykazują się też różnorodnością osiągnięć na wielu płaszczyznach życia. Odnoszą sukcesy w nauce, sporcie, sztuce, kulturze, a także w życiu społecznym i zawodowym. Przykłady osób z zespołem Downa pracujących jako aktorzy, artyści, sportowcy czy aktywiści społeczni są dowodem na posiadanie przez nich zdolności i potencjału rozwojowego. W świetle tych argumentów jasne staje się, że mit o niemożności uczenia się i rozwoju umiejętności dzieci z zespołem Downa nie ma uzasadnienia. Osoby z tego typu odmiennością neurorozwojową mają prawo do wsparcia i edukacji, która uwzględni ich indywidualne potrzeby i potencjał, co pozwala im osiągać sukcesy i realizować swoje życiowe cele.

W obszarze aktywności społecznych osoby z zespołem Downa coraz częściej angażują się w szereg różnorodnych zajęć. Mogą to być różnego rodzaju aktywności czy też grupy wsparcia społecznego. W ten sposób rozwijają swoje zainteresowania, zdobywają nowe umiejętności społeczne i nawiązują wartościowe relacje. Osoby z zespołem Downa mają wiele możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnych, co przyczynia się do wzmocnienia więzi społecznych i promowania inkluzji. Coraz częściej dostrzega się, jak osoby z zespołem Downa uprawiają różne dyscypliny sportowe, takie jak piłka nożna, koszykówka, pływanie czy tenis. Mogą grać w lokalnych drużynach sportowych lub uczęszczać na zajęcia organizowane przez specjalistyczne

centra sportowe, co pozwala im rozwijać umiejętności fizyczne, budować relacje z innymi sportowcami oraz doświadczać satysfakcji z osiągnięcia sukcesów sportowych.

Z coraz większą częstotliwością docierają do nas informacje o aktywnym udziale osób z zespołem Downa w różnych formach aktywności artystycznej i kulturalnej, takich jak zajęcia teatralne, taneczne czy muzyczne. Ich kreatywność i talent stają się inspiracją dla innych członków społeczności i przyczyniają się do wzbogacania oferty kulturalnej. Osoby z trisomią 21 angażują się także w działania wolontariackie i prace społeczne, które przynoszą korzyści społecznościom. Uczestniczą w akcjach charytatywnych, pomagają organizacjom non profit lub aktywnie wspierają osoby starsze czy potrzebujące. Ich zaangażowanie i chęć niesienia pomocy przyczyniają się do budowania więzi społecznych oraz wzmacniania poczucia wspólnoty i solidarności. Osoby z zespołem Downa są także aktywnymi uczestnikami różnego rodzaju wydarzeń społecznych, takich jak festiwale, pikniki, parady czy imprezy kulturalne. Angażują się też w organizowanie tego typu spotkań oraz ich promocję, co umożliwia im integrację z innymi członkami społeczności i doświadczenie radości z udziału w życiu społecznym. Wszystkie te przykłady ilustrują bogactwo możliwości, które otwierają się przed osobami z zespołem Downa w życiu społeczności lokalnych. Poprzez aktywny udział w różnorodnych dziedzinach życia społecznego osoby te mogą nie tylko rozwijać swoje umiejętności i zainteresowania, ale także przyczyniać się do budowania bardziej otwartych, inkluzywnych i wspierających środowisk.

Jeżeli chodzi o kwestie rozwoju osobowości i kariery zawodowej, ludzie z zespołem Downa coraz częściej zaznaczają swoją obecność, znajdując pracę, zarówno w typowych dla osób

pełnosprawnych miejscach pracy, jak i w zakładach zatrudnienia wspomaganego. Dzięki odpowiedniemu wsparciu ze strony pracodawców oraz programom szkoleniowym pracownicy z trisomią 21 mogą wykonywać różne zadania zawodowe, co przyczynia się do ich samodzielności i integracji społecznej. Przykłady, które coraz liczniej opisywane są i pokazywane przez media, wskazują na to, że osoby z zespołem Downa aktywnie tworzą i uczestniczą w różnych wydarzeniach artystycznych. Ich prace są eksponowane na wystawach, prezentowane na scenach teatralnych czy publikowane w mediach. Działalność kulturalna reprezentantów tego środowiska stanowi ważny element wzbogacający kulturę społeczeństwa i promujący różnorodność artystyczną.

Pełne uczestnictwo osób z trisomią 21 w życiu społecznym wymaga jednak kontynuacji wysiłków na rzecz eliminacji barier, dyskryminacji i wykluczenia. Konieczne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia ze strony społeczeństwa, instytucji oraz rodziny, które umożliwi tym osobom pełne wykorzystanie ich potencjału. W kwestii kształcenia osób z zespołem Downa istnieje powszechne przekonanie, że ich zdolności intelektualne są ograniczone i że mają trudności w uczeniu się oraz rozwijaniu umiejętności. Rzeczywistość naukowa i praktyka edukacyjna pokazują jednak, iż mają one zdolność do uczenia się i osiągania postępów w swoim rozwoju podobnie jak osoby bez tej genetycznej aberracji. Znanych jest wiele przykładów jednostek z zespołem Downa, które osiągnęły sukcesy zarówno w sferze edukacyjnej, jak i zawodowej.

Współcześnie edukacja osób z różnymi schorzeniami, w tym z trisomią 21, opiera się na indywidualnym podejściu, co oznacza uwzględnienie konkretnych potrzeb oraz potencjału rozwojowego każdego ucznia z osobna. W praktyce sprowadza się to do

stosowanie metod i strategii dydaktycznych, które są dostosowane do indywidualnych możliwości i preferencji uczniów z zespołem Downa.

Na przestrzeni lat wypracowano wiele strategii edukacyjnych, które mogą być skuteczne w przypadku uczniów z trisomią 21. Na pewno bardzo ważną w tym kontekście kwestią jest indywidualne planowanie nauczania. Nauczyciele powinni je opracowywać, uwzględniając specyficzne umiejętności, potrzeby i cele każdego ucznia z zespołem Downa z osobna. Jedną z najważniejszych kwestii w procesie edukacji jest wspieranie i rozwój umiejętności komunikacyjnych. Uczniowie dotknięci tą aberracją chromosomową mogą mieć trudności z komunikacją, wyrażaniem swoich potrzeb, a nawet z rozmową, dlatego szczególnie na pierwszym etapie nauki ważne jest stosowanie różnorodnych metod, takich jak komunikacja niewerbalna. Nie do przecenienia jest współpraca z terapeutami zajęciowymi, logopedami czy pedagogami specjalnymi, która może być kluczowa w dostosowaniu strategii edukacyjnych do indywidualnych potrzeb i umiejętności osoby z zespołem Downa. Kolejną ważną kwestią w całokształcie pracy nad rozwojem osoby z trisomią 21 jest ciągle wspieranie samodzielności poprzez uczenie codziennych umiejętności życiowych i zawodowych.

Podsumowując, osoby z zespołem Downa mają zdolność do uczenia się i rozwijania umiejętności podobnie jak jednostki bez atypowości genetycznej. Kluczowym elementem skutecznej edukacji jest indywidualne podejście, które uwzględnia specyficzne potrzeby i potencjał rozwojowy każdego ucznia. W minionych dziesięcioleciach obserwowano znaczącą ewolucję w sposobie, w jaki społeczeństwo postrzegało osoby z zespołem Downa. W przeszłości często były one marginalizowane

i wykluczane. Nierzadko izolowano je od społeczeństwa, a ich możliwości rozwoju mocno ograniczano. W poprzednich dekadach osoby z zespołem Downa były niejednokrotnie umieszczane w instytucjach lub placówkach opiekuńczych, gdzie nie było mowy o indywidualnym podejściu i próbie pracy nad wykorzystaniem ich osobistego potencjału. Z czasem jednak nastąpiła znacząca zmiana paradygmatu na rzecz integracji. W miarę jak społeczeństwo stawało się coraz bardziej świadome kwestii praw osób niepełnosprawnych, zmieniało się również podejście do integracji społecznej ludzi z zespołem Downa. Dążono do zapewnienia im równych praw i szans, a także ich integracji w społeczeństwie.

Działania organizacji pozarządowych, kampanie społeczne oraz postęp w dziedzinie edukacji i badań nad zespołem Downa przyczyniły się do zwiększenia świadomości społecznej na temat potrzeb i możliwości osób z tą atypowością genetyczną. Zaczęto dostrzegać ich indywidualne talenty, umiejętności i potencjał, co przyczyniło się do zmniejszenia stygmatyzacji i alienacji jednostek. Współczesne podejście do edukacji i zatrudnienia osób z trisomią 21 coraz częściej opiera się na promowaniu ich samodzielności, włączeniu społecznym oraz wspieraniu ich w rozwijaniu umiejętności potrzebnych do jak najbardziej autonomicznego funkcjonowania w życiu społecznym. Zauważalna zmiana postrzegania ludzi z zespołem Downa przez społeczeństwo przeszła drogę od niekiedy skrajnej marginalizacji i wykluczenia do coraz większej akceptacji, integracji społecznej i wspierania ich w rozwoju osobistym i zawodowym. Współczesne społeczeństwo coraz bardziej docenia różnorodność i indywidualne talenty każdej osoby, niezależnie od jej cech genetycznych czy niepełnosprawności, co odczuwają także ci, którzy zmagają się na co dzień z trisomią 21.

W przestrzeni społecznej możemy jeszcze spotkać się z nieco rzadziej rozpowszechnianym przekonaniem, że osoby z tą atypowością genetyczną są bardziej podatne na agresywne zachowania, których nie da się kontrolować. Jednakże, tak jak w przypadku każdej innej jednostki, zachowanie osoby z zespołem Downa zależy od wielu czynników, w tym od otoczenia, wychowania i dostępu do odpowiednich terapii. W rzeczywistości większość ludzi z trisomią 21 jest równie łagodna i przyjazna jak osoby bez tej odmienności neurorozwojowej. Istnieją również skuteczne terapie, które pomagają w radzeniu sobie z emocjami i zachowaniem.

Analizowane zaburzenie genetyczne dotyka wielu aspektów życia, w tym zachowań i interakcji, stąd też ważne jest, aby społeczne postrzeganie osób z zespołem Downa opierało się na rzetelnych danych, a nie na nieuprawnionych założeniach i stereotypach. Jednym z nich jest stereotyp o agresywnym usposobieniu ludzi z trisomią 21.

Rozpatrywanie tego zagadnienia wymaga głębszej analizy naukowej, uwzględniającej zarówno obserwacje kliniczne, jak i badania empiryczne. Istniejące społeczne wyobrażenia często biorą się z ograniczonej wiedzy na temat tego zespołu genetycznego oraz skłonności do generalizacji na podstawie pojedynczych przypadków. W rzeczywistości badania w obszarze psychologii, neurobiologii i socjologii dowodzą, że ten stereotyp nie jest zgodny z faktami. Zespół Downa bezpośrednio nie wywołuje agresywnego zachowania. Choć jednostki z trisomią 21 mogą wykazywać pewne trudności w komunikacji i adaptacji społecznej, nie ma jednoznacznych dowodów świadczących o tym, że są bardziej skłonne do agresji niż osoby bez tej atypowości genetycznej. Istniejące badania w obszarze neurobiologii wskazują na to, że zmiany w mózgu związane z zespołem Downa nie są

powiązane z agresywnością. Ważne jest jednak zrozumienie, że przejawy agresji mogą występować u ludzi z różnymi niepełnosprawnościami intelektualnymi.

W przypadku osób z trisomią 21 zachowania oceniane jako agresywne mogą być związane z trudnościami w komunikacji, radzeniu sobie ze stresem lub niemożnością wyrażenia potrzeb w sposób adekwatny. Jest to istotne, aby unikać błędnej generalizacji i indywidualnie analizować przyczyny zachowań agresywnych.

W kontekście społecznym ważne jest także zrozumienie wpływu tego zjawiska na życie osób z zespołem Downa oraz ich interakcje z otoczeniem. Stereotyp agresywnego usposobienia może prowadzić do stygmatyzacji i marginalizacji, utrudniając pełne uczestnictwo w życiu społecznym oraz dostęp do zasobów i wsparcia. Dlatego też edukacja społeczeństwa na temat faktów naukowych oraz promowanie empatii i akceptacji są kluczowe dla budowania bardziej inkluzyjnego i wspierającego środowiska dla osób z tą odmiennością neurorozwojową. Korelacja agresywnego usposobienia z zespołem Downa nie ma uzasadnienia. Ważne jest zrozumienie indywidualnych potrzeb i cech każdej osoby z trisomią 21 oraz eliminacja stereotypów poprzez edukację społeczną i promowanie rzetelnej wiedzy na temat tej aberracji genetycznej.

Prowadząc rozważania na temat życia rodzinnego osób z zespołem Downa, trzeba uwzględnić wiele aspektów, w tym także liczne wyzwania, jakie niewątpliwie przed nimi i ich rodzinami stoją. Pierwszym istotnym etapem w życiu osób niepełnosprawnych jest okres zamieszkiwania z rodzicami, którzy często odgrywają kluczową rolę, zapewniając opiekę, wsparcie emocjonalne i edukacyjne oraz budując ich niezależność. Wczesne lata życia,

zwłaszcza dzieciństwo i młodość, są czasem, kiedy rodzice podejmują wiele kluczowych decyzji dotyczących opieki nad dzieckiem z zespołem Downa. W tym okresie stawiają czoła różnym wyzwaniom, takim jak zapewnienie odpowiedniej opieki zdrowotnej, terapii, wsparcia edukacyjnego oraz radzenie sobie z ewentualnymi trudnościami w komunikacji i adaptacji społecznej. Wchodzenie w dorosłość jest okresem, kiedy osoby z zespołem Downa zaczynają dążyć do większej niezależności i samodzielności. Część z nich nadal pozostaje pod opieką rodziców, co może być konieczne ze względu na ich indywidualne potrzeby i brak samodzielności. Jednak coraz więcej osób z trisomią 21 podejmuje decyzję o życiu samodzielnym lub w grupach wspierających, gdzie mogą korzystać z odpowiedniej pomocy, ale także cieszyć się większą autonomią.

ZMIANY W PERCEPCJI SPOŁECZNEJ ZESPOŁU DOWNA – PRZYKŁADY MEDIALNE

W niniejszym punkcie zaprezentowane zostaną przykłady artykułów prasowych ilustrujących nie tylko zmiany w percepcji zespołu Downa, ale również wybrane kierunki prezentacji wyzwań, z jakim mierzą się rodzice i opiekunowie dzieci z trisomią 21. W ten sposób pokazany zostanie ogólny przekrój reprezentacji osób z zespołem Downa i ich rodzin w mediach. Taka analiza pozwoli zrozumieć, jak zmieniające się narracje w środowiskach masowego przekazu przyczyniają się do budowania społeczeństwa, które jest bardziej otwarte, akceptujące i świadome wyzwań oraz możliwości, jakie niesie ze sobą życie z zespołem Downa. Pomoże również dostrzec to, że współczesne media skupiają się głównie na budowaniu świadomości i niewyłączania, a pomijają kluczowy obszar, jakim jest dostarczanie niezbędnej wiedzy w zakresie zagadnień ważnych z punktu widzenia rodzin dotkniętych świadomością, że przed nimi całe życie z dzieckiem z trisomią 21.

Na wstępie warto jednak spojrzeć na to, w jaką stronę idzie pierwsza prezentacja i kierunkowanie zagadnienia, gdy mówimy o artykułach publikowanych w mediach. Stworzona na podstawie badań mediów, a dokładnie treści zawartych w leadach chmura pokazuje, że frazy kluczowe, czyli takie, które pojawiają się tam najczęściej, związane są przede wszystkim z genetyką, chorobami oraz społecznymi i medycznymi aspektami życia osób z zespołem Downa.

RYSUNEK 1. MAPA SŁÓW GENEROWANYCH Z LEADÓW

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PSMM Monitoring & More.

Wiodące sformułowania, takie jak „Dzień kolorowej Skarpetki” oraz „21 marca”, wskazują na szczególną datę, która jest obchodzona jako Światowy Dzień Zespołu Downa, co kierkuje

akcent na solidarność i tolerancję wobec osób z trisomią 21. „Wada wrodzona”, „Choroba genetyczna”, „Celiakia”, „Chromosomy”, „Trisomia” to frazy kluczowe wskazujące na zainteresowanie badaczy zagadnieniami medycznymi i genetycznymi. Z kolei takie słowa, jak „Dzieci”, „Bydgoszcz”, „Niepełnosprawność”, „Pacjenci”, definiują grupy lub lokalizacje, które były przedmiotem artykułów. Terminy „Badania prenatalne”, „Objawy”, „Świadczenia”, „Rehabilitacja”, „Płód” pokazują natomiast, że artykuły dotyczyły kwestii prenatalnych, diagnozowania i wsparcia medycznego. Pozostałe wyrażenia podkreślają społeczne i etyczne aspekty omawianych tematów, a także różnorodność podejść do niepełnosprawności i chorób genetycznych.

Jednym z obszarów nierzadko wskazywanych w mediach w kontekście zespołu Downa jest kwestia symboliki wykorzystywanej w kampaniach. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z tą odmiennością genetyczną w promocji wykorzystują często temat pary różnokolorowych skarpetek (zob. artykuł 1). Jest to symbol różnorodności i unikalności każdego człowieka, ale również akceptacji i świadomości społecznej dotyczącej zespołu Downa. Dwie różnokolorowe skarpetki są używane do zwrócenia uwagi na fakt, że pomimo odmienności każdy z nas jest wyjątkowy, każdy z nas zasługuje na szacunek i przyjęcie przez społeczność. Ta symbolika utrwaliła się w powszechnej świadomości i jest często przedstawiana w mediach jako przykład pozytywnego przesłania związanego z różnorodnością.

Innym ważnym aspektem zmian w percepcji zespołu Downa jest rosnąca obecność osób z tą atypowością genetyczną w mediach mainstreamowych. Przykłady obejmują udział w reklamach, serialach telewizyjnych, programach rozrywkowych czy nawet sesjach modowych, gdzie ludzie z trisomią 21 przedstawiani są

jako pełnoprawni, aktywni uczestnicy społeczeństwa, a nie tylko jako osoby potrzebujące opieki. Takie reprezentacje pomagają zmiękczać stereotypy i budować inkluzję społeczną.

ARTYKUŁ 1. SKARPETKI UCZĄ TOLERANCJI

PRZEDSZKOLA

Skarpetki uczą tolerancji

Maluchy z „Rozśpiewanego Przedszkola” nr 34 miały okazję, jako pierwsze w mieście, poznać książkę „Skarpetkowe opowieści zielonogórskich przedszkolaków”.

Pomysł na wyjątkową publikację z rysunkami i historiami napisanymi przez dzieci z zielonogórskich przedszkoli zrodził się po wspaniałej akcji „Przywitaj wiosnę w kolorowych skarpetkach”. 21 marca, w hali Centrum Rekreacyj-

no-Sportowego, bito rekord w ułożeniu najdłuższego łańcucha z kolorowych skarpetek, co było wyrazem szacunku dla osób z zespołem Downa.

- To spotkanie dzieci z różnych placówek edukacyjnych natchnęło nas, aby stworzyć książkę z bajkami, która będzie promowała tolerancję. Ludzie są różni. Jeden jest duży, drugi jest rudy, ale wszyscy jesteśmy wyjątkowi - mówi Renata Rogacewicz, dyrektorka MP nr 34 „Rozśpiewane Przedszkole”.

Placówka rozpiła konkurs, na który napłynęły dziesiątki opowiadań. Wybrano najlepsze i przy wsparciu urzędu miasta wydano piękną publi-

Wioleta Hareźlak przeczytała dzieciom z „Rozśpiewanego Przedszkola” jedną z bajek

FOT. BARTOSZ MIROSLAWSKI

kację. - Chcemy, żeby każde przedszkole w Zielonej Górze otrzymało swój egzemplarz, by podzielić się wartościami, jakie zawarto w tych opowieściach. Warto pokazać dzieciom, że osoby autystyczne czy z zespołem Downa są wśród nas, różnią się od nas, ale mają w sobie wiele empatii czy dobroci. Natomiast to, że mają trudności w pewnych czynnościach nie czyni ich gorszymi od innych - wyjaśnia R. Rogacewicz.

Przyjemność przeczytania pierwszej bajki dzieciom z MP 34 przypadła Wiolecie Hareźlak, dyrektor Departamentu Edukacji i Spraw Społecznych w magistracie. - Dla

mnie to było cudowne doświadczenie. Poczułam, że tęsknię do pracy w swoim zawodzie - relacjonowała na gorąco. Jaką opowieść wybrała? - Wszystkie są wspaniałe, ale zdecydowałam się na historię napisaną przez przedszkolaka z MP 19. Uczy ona szczerzej tolerancji, co jest motywem przewodnim książki. Nie zdradzę szczegółów, mam nadzieję, że opowiedzą je państwu nasi najmłodszy zielonogórzanie. Myślę, że takie wydawnictwa wzbogacają nie tylko dzieci, ale również nas, rodziców i pedagogów - dodaje W. Hareźlak. (md)

Źródło: „Łącznik Zielonogórski” z 1 grudnia 2023 roku, s. 5; PSMM Monitoring & More.

Pojawienie się filmów dokumentalnych i reportaży poświęconych życiu osób z zespołem Downa oraz ich rodzin również przyczynia się do zmian w percepcji. Taki sam cel ma powierzenie im ról aktorskich. Przykłady takich produkcji ukazują codzienne

wyzwania, ale również radości i sukcesy, demistyfikując tym samym życie z zespołem Downa (zob. artykuł 2). Są to ważne narzędzia edukacyjne, które umożliwiają widzom lepsze zrozumienie i empatię.

ARTYKUŁ 2. OSKAR DLA „IRLANDZKIEGO POŻEGNANIA”

Oscar dla „Irlandzkiego pożegnania”

Tegorocznego Oscara dla najlepszego krótkometrażowego filmu aktorskiego zdobył film Toma Berkeleya i Rossa White’a. Opowiada on historię dwóch braci, którzy po latach rozłąki spotykają się po śmierci matki. W jednego z nich wciela się James Martin, aktor z zespołem Downa, który zasygnął główną rolę w dramacie filmowym telewizji BBC „Ups and Downs”.

Lekarze ostrzegali jego rodziców, że najprawdopodobniej nigdy nie będzie mówił. Tymczasem otrzymał najważniejszą nagrodę w przemyśle filmowym. Martin wszedł na scenę, aby odebrać nagrodę wraz z reżyserami filmu, Rossem White’em i Tomem Berkeleyem, oraz Seamusem O’Hara, współpracownikiem z planu.

Jako, że w dniu rozdania nagród obchodził 31. urodziny, twórcy filmu poświęcili czas na podziękowania i odśpiewanie „Happy Birthday”. W śpiew włączyła się cała sala.

„Wszystko, czego kiedykolwiek chciałem dla Jamesa, to żeby był szczęśliwy. I teraz jest szczęśliwy” – powiedział jego ojciec.

Aktor ma na swoim koncie wiele nagród, w tym dla najlepszego aktora na New York TV Festival i Hollywood International Diversity Festival. Na co dzień jednak pracuje w kawiarni Starbucks. Po tym, jak „Irlandzkie pożegnania” otrzymało nominację do najważniejszej nagrody filmowej, James Martin powiedział, że zdobycie Oscara byłoby wisienką na jego torcie urodzinowym.

– Jesteśmy po prostu dumni, że reprezentujemy Irlandię Północną. Być na tej scenie przed wszystkimi naszymi filmowymi bohaterami – to była wyjątkowa chwila – powiedział jeden z twórców filmu Ross White w rozmowie z BBC News.

Film skupia się na historii młodego człowieka z zespołem Downa, który pragnie własnej niezależności. „Mój bohater chce, aby jego głos został usłyszany”.

Oprac. *em/*

Źródło: „Nasze Sprawy” z 9 maja 2023 roku, s. 36; PSMM Monitoring & More.

Media społecznościowe również odgrywają ważną rolę w zmianie percepcji. Dla rodziców, opiekunów oraz osób z zespołem Downa jest to platforma do dzielenia się swoimi historiami, sukcesami i wyzwaniami. Blogi, vlogi i profile na Instagramie czy Facebooku

stają się miejscem wymiany doświadczeń, wzajemnego wsparcia oraz promocji obrazu osób z zespołem Downa czy w końcu prze-myśleń i doświadczeń ich rodziców. Szczególną rolę w tej sytuacji odgrywają nie tylko profile organizacji pozarządowych, ale przede wszystkim grupy wsparcia, takie jak zakątek21. Media społecznościowe sprzyjają często promocji wszelkiego typu akcji, w tym tych kluczowych z punktu widzenia percepcji osób z zespołem Downa, które następnie przenoszone są do głównych mediów.

ARTYKUŁ 3. DOROŚLI I DZIECI BIEGALI NA RZESZOWSKICH BULWARACH

Dorośli i dzieci biegali na rzeszowskich Bulwarach

Tomasz Ryzner
t.ryzner@nowiny24.pl

**PATRONAT - LEKKA ATLETYKA.
Ponad 500 osób wzięło udział w IV Biegu Kolorowej Skarpetki i zawodach towarzyszących, które odbyły się w sobotę na rzeszowskich Bulwarach (tuż przy scenie).**

Była to czwarta edycja imprezy, która ma wymiar charytatywny. Jest organizowana przez Szansę 21 - Fundację na Rzecz Osób z Zespołem Downa. - Frekwencję mieliśmy rekordową. Na liście startowej znalazło się 625 osób - komentował Marek Skwara, organizator zawodów. - Bieg organizowany został z okazji obchodów Światowego Dnia Zespołu Downa, który obchodziliśmy w marcu.

W biegu głównym imprezy, na 10 kilometrów, wystartowało 101 osób. Dystans 5 kilometrów pokonało 111 biegaczy, a 3 km 85 osób. Odbyły się także zawody Nordic Walking. Dzieci rywalizowały na dystansie 321 metrów. W sumie wystartowało ich ponad dwieście.

- Mieliśmy miasteczko, gdzie można było posilić się po biegu. Dla dzieci mieliśmy tor przeszkód, dmuchańce - mówi pan Marek. - Najważniejszym celem był aktywny wypoczynek, integracja z osobami z niepełnosprawnością, oraz wsparcie fundacji w organizacji półkolonii letniej dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, w tym z zespołem Downa. ©©

FOT. ARCHIWUM ORGANIZATORA

Na Bulwarach w Rzeszowie bawili się setki dzieci

Źródło: „Gazeta Codzienna Nowiny” z 7 czerwca 2023 roku, s. 16; PSMM Monitoring & More.

Szczególnym zainteresowaniem mediów cieszą się inicjatywy, które gromadzą nie tylko tych, którym są bezpośrednio dedykowane, czyli rodziny i dzieci z zespołem Downa. Przykładem takiej aktywności jest inicjatywa realizowana przez Fundację na Rzecz Osób z Zespołem Downa „Szansa 21”. Bieg organizowany co roku na rzeszowskich Bulwarach przyciąga swoim rozmachem, a także entuzjazmem nie tylko organizatorów, ale także osób uczestniczących (zob. artykuł 3).

Równie ważnym przykładem mediowego oddziaływania na percepcję zespołu Downa są inicjatywy edukacyjne skierowane do szkół i przedszkoli (zob. artykuł 4).

ARTYKUŁ 4. STWORZYLI DŁUGI ŁAŃCUCH KOLOROWYCH SKARPETEK

ZIELONA GÓRA PIĘKNA AKCJA W DZIEŃ ZESPOŁU DOWNA

Łańcuch kolorowych skarpetek

Eliza Gniewek-Juszczak
Zielona Góra

21 marca to Dzień Kolorowej Skarpetki, czyli Światowy Dzień Zespołu Downa. Z tej okazji do Centrum Rekreacyjno-Sportowego przyszło 51 grup z przedszkoli, szkół oraz klubów seniora. Przewinęło się prawie 1,5 tysiąca osób.

Wszyscy pracowali nad tym, żeby powstał jak najdłuższy łańcuch kolorowych skarpetek. Akcję zorganizowali pracownicy Uniwersytetu Zielonogórskiego, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Urzędu Miasta i wolontariusze stowarzyszeń „Warto jest pomagać” i Syndrom.

– Bardzo się cieszymy i jesteśmy niezmiennie wzruszeni, że zielonogórzanie po raz kolejny dołączyli do naszej akcji społecznej – przyznaje dr Katarzyna Ko-

FOT. ELIZA GNIEWEK-JUSZCZAK

chan z Instytutu Nauk o Zdrowiu UZ. – To kolejna z akcji społecznych naszej uczelni. We wrześniu biliśmy rekord w sztafecie migania. Teraz chcemy zbu-

dować najdłuższy łańcuch kolorowych skarpetek, oddając szacunek osobom z zespołem Downa i ich rodzicom. *Czytaj dalej na str. 5*

Źródło: „Gazeta Lubuska” z 22 marca 2023 roku, s. 1; PSMM Monitoring & More.

Programy te, często wspierane przez organizacje pozarządowe, mają na celu budowanie od najmłodszych lat świadomości i akceptacji różnorodności. Edukacja na temat zespołu Downa, realizowana poprzez warsztaty, gry edukacyjne czy lekcje, może sprzyjać nie tylko rozwijaniu świadomości, ale także podstaw otwartości czy empatii wśród dzieci i młodzieży.

Oprócz powyższego media interesują się także innymi inicjatywami, które adresowane są do analizowanej grupy docelowej. Łatwo przyciągnąć ich uwagę szczególnie wówczas, gdy aktywność przybiera rozmiary wychodzących poza środowisko dzieci z zespołem Downa czy ich rodzin. Tym samym uzyskiwany jest efekt w postaci budowania i wzmacniania świadomości wyzwań, jakie towarzyszą trisomii 21.

Ważną rolę w zmianach postrzegania osób z zespołem Downa, a także działań wspierających ich rodziny i bliskich odgrywają także materiały medialne z zawartymi w nich treściami opowiadanymi przez samych rodziców doświadczonych życiem z dzieckiem posiadającym dodatkowy chromosom. Ich relacje i świadectwa mają szczególne znaczenie, bowiem pokazują rzeczywistość z perspektywy osób najbardziej zaangażowanych i zainteresowanych. Umożliwiają zrozumienie codziennych wyzwań, z jakimi mierzą się rodziny, które często pozostają niewidoczne dla społeczeństwa. Rodzice dziecka z zespołem Downa w największym stopniu przyczyniają się do budowania większej świadomości i empatii, co jest kluczowe w walce ze stygmatyzacją i dyskryminacją.

Prezentowane w mediach przykłady ludzi, którzy zmagają się z doświadczeniem bycia rodzicem dziecka z trisomią 21, otwierają nową płaszczyznę postrzegania tematu (zob. artykuł 5). Z jednej strony mogą one być swoistą autoterapią dla członków rodziny osoby z zespołem Downa, z drugiej jednak dostarczają

poważnego zastrzyku wiedzy dla innych, szczególnie tych, którzy dopiero wkraczają w świat niezwykle trudny, wymagający i niejednokrotnie wyczerpujący zarówno fizycznie, jak i psychicznie.

ARTYKUŁ 5. UKOCHAŁEM CIĘ, MOJE DZIECKO

Katarzyna
WIDERA-PODSIADŁO
katarzyna.widera@gosc.pl

Ukochałem cię, moje dziecko

Zapach aromatycznej herbaty unoszący się w powietrzu, ciepłe kolory herbaciarni, delikatnie snująca się z głośników muzyka koją, wprowadzają w dobry nastrój, wypełniają wnętrze ciepłem domowym, ale takim bez trosk, zdenerwowania, łez. A tych w domach kobiet, które przysiadły przy jednym ze stolików, jest sporo. Wcale ich nie chcą, lecz te pojawiają się mimowolnie, na wspomnienie chwil, które w życiu innych kobiet są szczęśliwe, przepełnione radością. W ich życiu radość mieszała się ze łzami, trochę jak w sosie słodko-kwaśnym, w którym jednak oba te smaki lechcą podniebienie i potrafią obok siebie funkcjonować, a nawet

– **Powinniście z mężem iść natychmiast do psychologa!**

– Dlaczego? – spytała Anna. – Wiele małżeństw w waszej sytuacji się rozpada – odpowiedziała lekarka, nie podnosząc nosa znad wypisywanej recepty.

zachwycać. Tak jak zachwyca Marysia, córka Anety.
– Ja sobie założyłam, że Marysia będzie miała cudne życie,

ale życie pozostałych dzieci też miało być cudne, moje z mężem podobnie – wspomina Aneta.
– Marysia była zaskoczeniem

i tak zaskakuje każdego dnia. Wprowadziła do naszego życia wspaniałych ludzi, którzy pozwalają na zrozumienie osoby niepełnosprawnej, z zespołem Downa, którzy nas wspierają, ale też szturchają, kiedy w nas pojawia się słabość.

A lzy pojawiają się, choć Aneta sprawia wrażenie silnej, pogodnej i poukładanej. Najtrudniejszym momentem był dla niej moment narodzin córki i sugestia, że prawdopodobnie będzie ona chora. – Po trzech tygodniach dostałam potwierdzenie i wówczas pękłam. Pla-

Źródło: „Gość Niedzielny” z 23 marca 2023 roku, s. 46; PSMM Monitoring & More.

Materiały wprowadzające do dyskursu publicznego autentyczne historie i emocje mają moc zmiany percepcji na bardziej pozytywną i otwartą. W efekcie mogą prowadzić do lepszego zrozumienia potrzeb osób z trisomią 21 i ich rodzin, co z kolei inspirowało do tworzenia społeczeństwa bardziej inkluzyjnego.

ARTYKUŁ 6. STOWARZYSZENIE NA TAK: OBALAMY MITY KRĄŻĄCE O ZESPOLE DOWNA

Stowarzyszenie Na Tak: Obalamy mity krążące o zespole Downa

Marta Jarmuszcak
marta.jarmuszcak@polskapress.pl

„Chcemy przegonić stereotypowe myślenie i postrzeganie osób niepełnosprawnych przedmiotowo”. Rozmawiamy z Dorotą Borowską, dyrektorką Stowarzyszenia Na Tak.

Dlaczego warto mówić o problemach osób z zespołem Downa?

Problemem podstawowym jest zbyt mała wiedza w społeczeństwie co to jest zespół Downa. Nadal pojawiają się głosy, że to choroba, nadal padają pytania czy da się to wyleczyć... Ten brak faktycznej wiedzy powoduje, że otoczenie zamyka się na kontakt z osobami z zespołem Downa. To jeden z ważnych czynników wpływających na relacje międzyludzkie, na kontakty, budowanie ich. Trudniej jest funkcjonować w społeczeństwie, jeśli ono nie rozumie z czym się zmagają osoby z zespołem Downa i unika je. Dlatego warto mówić o tym z czym borykają się te osoby - by zmienić i wpłynąć na postawę członków naszego społeczeństwa. Obalamy krążące mity o zespole Downa.

Jakie działania podejmuje Stowarzyszenie?

Stowarzyszenie Na Tak już od ponad 30 lat wspiera osoby z niepełnosprawnością intelektualną, w tym z zespołem Do-

Dorota Borowska o działalności stowarzyszenia i o problemach osób z zespołem Downa

wna, na każdym etapie życia. Realizujemy to poprzez zapewnienie dostępności naszym podopiecznym do zajęć adekwatnych do wieku, jego zainteresowań i jego potrzeb. Staramy się wypełnić lukę systemową, w której nieco zapomniano o dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie - a przecież potrzebują ciągłych bodźców by nie zamarować tego co osiągnięto w okresie edukacji. W tym wszystkim nie zapominamy o najbliższym otoczeniu, o rodzicach i opiekunach, wspieramy ich w codziennych trudach sprawowania opieki i w dążeniu do samodzielności.

Jak właściwie radzą sobie rodzice osób z zespołem Downa?

To zdeterminowani ludzie. Zawsze gotowi do walki o lepsze jutro swoich dzieci - często już dorosłych dzieci. Pokonują przeszkody, rozwiązują problemy i działają. W tej wieloletniej walce często zapominają o sobie. Należy zwrócić uwagę na to, że polski system opieki obejmuje swoim działaniem rodziców osób z niepełnosprawnością w zakresie minimalnym. Brakuje dostępu do usług mających na celu odciążać w codziennych trudach rodziców. Zdecydowanie potrzeba więcej miejsc oferujących opiekę wytchnieniową całodobową - dajmy możliwość rodzicom odpocząć, zadbać o najważniejsze sprawy jaką niewątpliwie jest zdrowie, czy zająć się sprawami urzęd-

wymi, czy osobistymi itd. zaopiekujmy się ich podopiecznymi. Zaoferujmy im „odrobinę czasu dla siebie” - każdemu rodzicowi czy opiekunowi.

Co mają na celu te działania i inicjatywy?

Zależy nam by społeczeństwo nie dostrzegało naszych podopiecznych tylko i wyłącznie przez pryzmat niepełnosprawności, ale żeby każdy członek lokalnej społeczności dostrzegł ich charyzmę, otwartość, radość. Krótko mówiąc chcemy przegonić stereotypowe myślenie i postrzeganie osób niepełnosprawnych przedmiotowo. Dbamy o to by każda osoba niepełnosprawnością była traktowana podmiotowo.

Źródło: „Głos Wielkopolski” z 13 listopada 2023 roku, s. 2; PSMM Monitoring & More.

Nie można także nie docenić roli edukacyjnej takich treści, które demistyfikują zespół Downa, przedstawiając go nie tylko jako wyzwanie, ale także jako element różnorodności ludzkiej.

W procesie integracji osób z zespołem Downa w życie społeczne kluczowe znaczenie ma wsparcie przeznaczone dla tych, którzy stają przed wyzwaniem adaptacji do nowej rzeczywistości po zakończeniu edukacji (zob. artykuł 7).

ARTYKUŁ 7. ZNAJDĄ PRACĘ I RADOŚĆ ŻYCIA

 Dwudniaki

Znajdą pracę i radość życia

Dorota Kunc

Coraz bliżej otwarcia Zakładu Aktywności Zawodowej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Dwudniakach. Postępują prace przy budowie ośrodka, który powstanie tuż obok placówki szkolno – rehabilitacyjnej w tej miejscowości. W pierwszej kolejności zatrudnienie znajdą w niej wychowankowie.

Będą pracować w pralni, pracowni niszczania dokumentów oraz ogrodnictwo – gospodarskiej. - To pozwoli zaoszczędzić koszty w wielu obszarach naszej działalności i nie tylko – również ograniczy koszty Starostwa Powiatowego w Tarnowie, które jest naszym organem prowadzącym. Dla absolwentów – osób z upośledzeniem umiarkowanym i głębokim - to kompleksowa rehabilitacja nie do przecenienia – mówi Jacek Frankowski, dyrektor SOSW w Wierchosławicach – Dwudniakach.

Jedyna taka placówka

Otwarcie Zakładu Aktywności Zawodowej w Dwudniakach zaplanowano na sierpień przyszłego roku. Dla osób niepełnosprawnych ma być on naturalną konsekwencją nauki w szkole podstawowej i sekcją przysposobienia do pracy. - Powstaje u nas centrum wsparcia osób niepełnosprawnych, o czym marzyliśmy od dawna. To dla naszych wy-

chowanków doskonale usprawnianie, coś czego im potrzeba najbardziej. Nie będą siedzieć zamknięci w domach, skazani na niebyt – będą czuć się potrzebni i aktywni – dodaje Frankowski.

SOSW w Wierchosławicach - Dwudniakach funkcjonuje w nowym miejscu już pięć lat. Placówka przeniosła się tam ze Zbylitowskiej Góry, gdzie przez wcześniejsze dziesięciolecia prowadzona była edukacja i terapia dzieci oraz młodzieży niepełnosprawnej. To jedyna placówka tego typu w powiecie tarnowskim. Uczęszczają do niej także niepełnosprawni uczniowie z powiatów brzeskiego, dąbrowskiego i dębickiego.

Nagrali płyty

Obecnie liczba wychowanków jest rekordowa i wynosi 72 osoby. W ośrodku funkcjonują także m.in. internat, kompleks sportowo – terapeutyczny, boisko sportowe, sala gimnastyczna. Prowadzona jest dogoterapia

W ośrodku często organizowane są spotkania i występy okolicznościowe. Wychowankowie je uwielbiają
Fot. autorka

oraz hipoterapia. Działa utytułowana sekcja jeździecka (dwóch medalistów Światowych Igrzysk Olimpiad Specjalnych), nawet drużyna harcerska.

- Dzieciaki udzielają się muzycznie, niedawno nagrały płytę, którą teraz chcemy wydać. Sporo koncertujemy, także z profesjonalnymi zespołami. Każdego dnia dbamy o to, by na twarzach naszych wychowanków gościła radość i uśmiech i, póki co, to się udaje – mówi dyrektor.

Mimo początkowych obaw dotyczących przede wszystkim dojazdu do Wierchosławic - Dwudniaków, rodzice uczniów chwalą nową lokalizację. - To supernowoczesne miejsce, którego dodatkowym atutem jest położenie w bezpośredniej bliskości Lasów Wierchosławickich, czy ścieżki ekologicznej. Nie ma problemu z komunikacją, bo nasze dzieci są dowożone specjalnym busem. Pobyt w placówce jest takim rarytatem, że zapisy są prowadzone na dwa lata wcześniej – mówi Dominika, matka chłopca z autyzmem.

- Moja córka dostaje tu sporo radości życia i czuje się potrzebna. Gdy zapisywaliśmy się

do placówki, nawet nie marzyłam o czymś takim. Jest tak szczęśliwa, że nawet my – rodzice przestajemy w niej widzieć chore dziecko – dodaje Katarzyna, matka dziewczynki z Zespołem Downa.

Będzie jubileusz

Na 12 października br. w Centrum Sztuki Mościce zaplanowano uroczystą galę 50-lecia placówki. Będą odznaczenia resortowe, mianowania na wyższe stopnie nauczycielskie, występ wychowanków i nauczycieli.

- Nasi uczniowie zaprezentują się z profesjonalnym zespołem, próby już trwają. Teksty piosenek stworzyli sami wychowawcy, jeden z nich napisał nawet specjalny wiersz. Niejednej osobie zakręci się łza w oku, bo opowiadają o naszej rzeczywistości. Tym dzieciom w życiu wiele brakuje, a mimo to są pogodzone i pogodzone z losem. Naszym zadaniem jest wspieranie ich na każdym etapie życia. To obraliśmy sobie za cel – uzupełnia Jacek Frankowski.

Źródło: „Temi” z 29 września 2023 roku, s. 13; PSMM Monitoring & More.

Przejsście to może być trudne, gdyż wymaga odnalezienia nowej roli społecznej oraz miejsca, w którym można poczuć się wartościowym. Media odgrywają tutaj nieocenioną rolę, informując o możliwościach zatrudnienia dla osób z zespołem Downa, co jest kluczowe dla ich poczucia bycia potrzebnym i samorealizacji.

Podkreślanie takich inicjatyw nie tylko zwiększa świadomość społeczną na temat potrzeb i możliwości tej grupy, ale także przyczynia się do budowania społeczeństwa bardziej inkluzyjnego, w którym każdy członek może znaleźć dla siebie miejsce.

Zaprezentowane przykłady demonstrują, jak media oraz różnorodne formy przedstawiania mogą wspierać tworzenie społeczeństwa, w którym osoby z zespołem Downa oceniane są na podstawie swoich zdolności, a nie ograniczeń. Narracje w mediach ewoluują, odzwierciedlając postępujące zmiany w podejściu społecznym – od stereotypów i stygmatyzacji, do akceptacji, szacunku i pełnej integracji osób z trisomią 21 w życiu społecznym.

Media partycypują w procesie budowania świadomości o zespole Downa, jednak mają do odegrania jeszcze większą rolę. Muszą nauczyć się wypełniać lukę poprzez dostarczanie wiedzy tym, którzy na co dzień mierzą się z jej brakiem. Chodzi o rodziców i opiekunów dzieci z trisomią 21. Kiedy na świecie pojawia się dziecko z zespołem Downa, jego rodzice zwykle zostają z tym sami. Po wyjściu ze szpitala muszą nauczyć się życia na nowo. Zmuszeni są do samodzielnego pozyskiwania wiedzy, a jest to proces żmudny i obciążony wieloma błędami, gdyż nie ma w przestrzeni informacyjnej miejsc, które w sposób uporządkowany i wystarczający dostarczałyby potrzebnych informacji.

Ważne jest zatem, by media, tworząc materiały i treści opisujące problem zespołu Downa, podchodziły do tematu z odpowiednią wrażliwością i szacunkiem, unikając stereotypów i uproszczeń. Właściwa narracja może nie tylko wspierać osoby z trisomią 21 i ich rodziny, ale również edukować społeczeństwo, promując postawy oparte na zrozumieniu, akceptacji i współpracy. Oprócz tego ważne jest dostarczanie wiedzy tym, którym przyjdzie się zmierzyć z tematem zespołu Downa wraz z narodzinami dziecka,

tym, którzy będą poszukiwali informacji, wychodząc ze szpitala nie tylko z noworodkiem, ale także z towarzyszącym mu dodatkowym chromosomem, który zostanie z nim na całe życie. To jest misja współczesnych mediów w tym zakresie i w tym kierunku powinien przebiegać proces informowania.

Bardzo ważny jest przy tym jeden aspekt tego zagadnienia. Rola środków masowego przekazu w zakresie promowania wiedzy na temat zespołu Downa nie ogranicza się wyłącznie do podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, ale obejmuje również udostępnianie i propagowanie informacji na temat dostępnych terapii, możliwości rehabilitacyjnych oraz najnowszych wyników badań naukowych dotyczących tej atypowości genetycznej (zob. artykuł 8).

ARTYKUŁ 8. ANIMALOTERAPIA

Animaloterapia (1)

Grażyna Rybak

Animaloterapia jest sposobem

wspomagania leczenia i rehabilitacji poprzez bliski i naturalny kontakt ze zwierzętami. Metoda sprawdza się u dzieci z zaburzeniami psychoruchowymi, a zwłaszcza z mózgowym porażeniem dziecięcym, zespołem Downa, zanikiem mięśni, zaburzeniami aktywności i uwagi (ADHD), autyzmem, opóźnionym rozwojem intelektualnym oraz u niewidomych. Kto wpadł na pomysł takiej terapii? William Tuke (1732–1822), kupiec i filantrop, dyrektor angielskiego szpitala psychiatrycznego, wykazał, że pacjenci opiekujący się zwierzętami domowymi lepiej radzą sobie z kontrolą

własnych emocji. Podczas wizyty w Szpitalu św. Łukasza w Londynie był on świadkiem „niehumanitarnych” terapii pacjentów. Zasłynął z promowania humanitarnej opieki nad psychicznie chorymi. Uznając, że zdrowie fizyczne i zdrowie psychiczne są nierozzerwalnie związane, podkreślał rolę właściwej diety, ćwiczeń fizycznych oraz zajęć typu szycie czy robienie na drutach. Początkowo był wyśmiewany, ale jego sposoby terapii z czasem zyskały uznanie na całym świecie.

Wiek XX przyniósł rozwój tego typu terapii. W 1903 r. W. Flower Bucke opublikował 1200 wypracowań dzieci na temat psów. Analiza pozwoliła mu wysunąć tezę, że zwierzę może odgrywać szczególną rolę w życiu dziecka samotnego i cierpiącego. Terminu „terapia z udziałem

łem zwierząt” po raz pierwszy użył pracujący z dziećmi autystycznymi doktor psychologii klinicznej Boris Mayer Levinson w latach 60. Opublikował wyniki swoich obserwacji dotyczących przyjaźni dzieci ze zwierzętami i stał się twórcą dogoterapii, czyli terapii z udziałem psów. Od tego czasu animaloterapia jest uznawana za metodę wspomagania terapii psychologicznej oraz cenne wsparcie w leczeniu różnych chorób i zaburzeń poprzez kontakt dziecka lub dorosłego ze zwierzęciem. W Stanach Zjednoczonych za oficjalny moment jej wprowadzenia uznano rok 1977. W Polsce za prekursorkę terapii z udziałem zwierząt, w tym psów, uznaje się Marię Czerwińską (Fundacja Przyjaźni Ludzi i Zwierząt Cze-Ne-Ka), która podczas pracy nad filmem z udziałem dzieci niewidomych w Laskach zwróciła uwagę na pozytywne

relacje dzieci z psami. Zajęcia z udziałem zwierząt są wykorzystywane także w terapii osób zdrowych, które dzięki kontaktowi ze zwierzętami uczą się odpowiedzialności, zasad pielęgnacji i wychowania czworonoga.

Dogoterapia wymaga współpracy z psami ras łagodnych, zdolnymi do szybkiego uczenia się, jak retrievery, nowofundlandy, collie, bernardyny, husky i owczarki niemieckie. Rodzaj i wybór ćwiczeń z udziałem psów jest dostosowany do potrzeb i schorzeń. Dogoterapia jest zalecana także zdrowym dzieciom w zaburzeniach nastroju, lękliwym i nieśmiałym. Kontakt z psem stanowi formę wyciszenia się, a także wspomaga radzenie sobie ze stresem.

O innych zwierzętach pomocnych w animaloterapii opowiem w kolejnym artykule.

Autorka jest specjalistą pediatrii

Źródło: „Idziemy” z 24 października 2023 roku, s. 44; PSMM Monitoring & More.

Zrozumienie tych kwestii jest kluczowe dla rodziców, opiekunów czy nauczycieli, ponieważ umożliwia im dokonywanie najlepszych możliwych decyzji dotyczących opieki zdrowotnej, edukacji i wsparcia. Rozwój medycyny i nauk behawioralnych przynosi coraz nowsze metody, które mogą znacząco poprawić jakość życia osób z zespołem Downa, ułatwiając im większą samodzielność oraz integrację społeczną. Dostęp do aktualnych i rzetelnych informacji naukowych, jak również praktycznych wskazówek z zakresu terapii i rehabilitacji, staje się zatem fundamentem efektywnego wsparcia.

Najbardziej widocznym przejawem postępu we współczesnym społeczeństwie jest zwiększająca się obecność osób z zespołem

Downa w różnych dziedzinach życia społecznego. Chociaż to zjawisko nie jest jeszcze bardzo powszechne, obserwuje się trend wzrastającego zaangażowania osób niepełnosprawnych w rozmaite projekty. Media chętnie relacjonują te zmiany. Dzięki licznym inicjatywom widoczna jest także coraz większa obecność osób z trisomią 21, na przykład w sklepach (zob. artykuł 9).

ARTYKUŁ 9. OSOBY Z ZESPOŁEM DOWNA NA PRAKTYCE W PUNKCIE SPRZEDAŻY

ŁÓDZKA FIRMA ROZPOCZĘŁA SWOJĄ AKCJĘ W DZIEWIĘCIU MIASTACH

Osoby z zespołem Downa na praktyce w punkcie sprzedaży

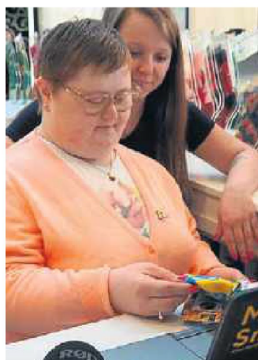
Liliana Bogusiak
Spółeczeństwo

W Łodzi został zainaugurowany projekt, w którym osoby z zespołem Downa będą miały praktyki przy sprzedaży w centrach handlowych. To pomysł właścicieli łódzkiej firmy Many Mornings, która sprzedaje skarpetki nie do pary.

Do końca miesiąca osoby z trisomią 21, czyli zespołem Dawna, od wczoraj mają praktyki na stoiskach firmy Many Mornings w całej Polsce. To spółka, która produkuje skarpetki nie do pary. Takie zaś są znakiem rozpoznawczym osób z zespołem Downa.

Pierwszą osobą na praktykach była 26-letnia Dorota Partyka z Łodzi, która wczoraj od godz. 11 sprzedawała skarpetki na stoisku firmy w Manufakturze. - Najbardziej podobają mi się wzory walentynkowe i z wiesienkami - odpowiadała pytana, jak sobie radzi w pracy.

Pani Dorocie wsparciem służyła pracownica stoiska. Jej obecność przydawała się bardzo, gdy trzeba było przyjąć od klienta pieniądze za skarpetki. Pani Dorota świetnie doradzała, pakowała wybrane przez klientów skarpetki.

Pierwszą osobą na praktykach była 26-letnia Dorota Partyka z Łodzi

Do końca miesiąca w dziewięciu największych miastach w Polsce przy wyspach ze skarpetkami Many Mornings będzie można spotkać osoby z zespołem Downa, które z pracownikami firmy będą obsługiwać klientów, doradzać, sprzedawać, przyjmować płatności. Firma przewiduje, że na praktykach pojawi się ponad 50 osób. Będą pracować w różnych godzinach.

- Bardzo się cieszymy, że możemy zrobić coś jeszcze - zademonstrować, że warto być otwartym na równość społeczną i pozwolić sobie na takie superakcje - mówi Mateusz Kaniuk-Krok, przedstawiciel firmy Many Mornings.

- Konstytucja gwarantuje każdemu człowiekowi - niezależnie od jego ograniczeń w dziedzinie mobilności i intelektu - pracę. Za każdym razem to lekarz medycyny pracy dopuszcza daną osobę do pracy - podkreśla Katarzyna Tręda-Pisera, rzeczniczka niepełnosprawnych przy prezydencie Łodzi.

Rzeczniczka ciągle otrzymuje skargi od niepełnosprawnych na nierówne traktowanie w pracy, ale jest ich dużo mniej niż 20 lat temu. - Osoby takie stają się pełnoprawnymi obywatelami - mówi Katarzyna Tręda-Pisera.

- Osoby z zespołem Downa są takie same, jak my. Należy podejść do nich jak do każdej innej osoby, nie bać się, traktować jak znajomego i normalnie rozmawiać. Zespół Dawna nie jest chorobą, tylko wadą genetyczną. Każdy z nas ma cechy, które nas warunkują - jeden z nas ma zespół Dawna, drugi blond włosy. Także osoba z trisomią 21 może być pełnowartościowym pracownikiem - podkreślają organizatorzy akcji. ©@

Źródło: „Dziennik Łódzki” z 21 marca 2023 roku, s. 1; PSMM Monitoring & More.

Punkty handlowe stają się miejscami, w których docenia się różnorodność, a osoby z niepełnosprawnościami mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym – poprzez pracę, zakupy czy pomoc innym klientom. Ta kulturowa i społeczna zmiana, manifestująca się w codziennych działaniach i zdarzeniach, przyczynia się do budowania bardziej otwartego i tolerancyjnego społeczeństwa, w którym każda osoba ma szansę na pełne zaangażowanie i akceptację.

Współczesne społeczeństwo coraz częściej dostrzega konieczność wykorzystania potencjału osób z zespołem Downa poprzez ich integrację w różnych dziedzinach życia. Szczególnie widoczne jest to w sztuce, zwłaszcza w działalności teatralnej. Teatr jako tradycyjne medium wyrazu ludzkiej kreatywności i emocji staje się miejscem, gdzie coraz częściej udziela się głosu osobom z trisomią 21, a ich talenty i umiejętności są doceniane.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost zainteresowania społeczności artystycznej i kulturalnej tym, jak ludzie z zespołem Downa mogą być aktywnie zaangażowani w proces twórczy i wystawienniczy. Dzięki różnorodnym projektom, przedstawieniom oraz inicjatywom edukacyjnym teatry przekształcają się w przestrzenie, gdzie inkluzja staje się nie tylko ideą, ale rzeczywistością, z którą społeczeństwo ma szansę się zetknąć i której może w ten sposób doświadczyć.

Korzyści płynące z włączenia osób z zespołem Downa do działalności teatralnej są wyraźne zarówno dla samych aktorów, jak i dla społeczności teatralnej oraz społeczeństwa w ogóle. Nieoceniona jest rola sztuki, a w szczególności teatru, jako narzędzia promującego inkluzję społeczną i budującego bardziej otwarte, tolerancyjne i wspierające społeczeństwo, w którym każdy ma szansę na pełne uczestnictwo i akceptację (zob. artykuł 10).

Otwarcie siedziby Centrum Sztuki Włączającej / Teatr 21. Nowe miejsce na warszawskiej Pradze

Po 17 latach działalności Teatr 21 – grupa teatralna aktorów i aktorek z zespołem Downa i autyzmem – doczekał się swojej własnej siedziby. W świeżo wyremontowanym przez Fundację Teatru 21 lokalu, swoje miejsce znajdzie także społeczna instytucja kultury skoncentrowana na sztuce osób z niepełnosprawnościami.

Teatr 21 działa na kulturalnej scenie już od 2005 roku. Założony początkowo jako amatorska grupa działająca przy szkole specjalnej, ewoluował w stronę profesjonalnego teatru zatrudniającego aktorów i aktorki z niepełnosprawnościami. W ostatnich latach jego działalność znacząco się poszerzyła. W ramach Centrum Sztuki Włączającej, powołanym przez nagrodzony Paszportem POLITYKI Teatr 21, realizowane są m.in. działania związane ze studiami o niepełnosprawności, wydawane są książki, organizowane są spotkania, rozmowy, wykłady, występy gościnne; swoją sztukę tworzą i prezentują artyści oraz artystki również spoza zespołu Teatru 21. Pole działalności na tyle się poszerzyło, że brak miejsca zaczął Teatrowi 21 już bardzo doskwierać.

- Historia naszego nomadyzmu bardzo utwierdziła nas w tym, że pora jest się zatrzymać. Rozpoczęliśmy poszukiwania przestrzeni dostępnej dla wszystkich, którzy chcieliby się u nas pojawić. Zadanie to okazało się bardzo trudne. Chcieliśmy również aby nowopowstałe miejsce było dostępne również na kieszeń NGO-sów. Szukanie, chodzenie po dzielnicach, po urzędach miasta, po ZGN-ach zajęło nam aż 1,5 roku. W końcu znaleźliśmy adres: Skoczylasa 10/12 – tłumaczy Justyna Wielgus, członkini Zarządu Fundacji Teatr 21.

Po kilku latach starań, zbierania pieniędzy, pisanie wniosków i wielomiesięcznym remoncie, Centrum Sztuki Włączającej / Teatr 21 w końcu otworzył swoją stałą siedzibę na warszawskiej Pradze, a gospodarze i gospodynie tego miejsca zaprosili na huczne otwarcie w dniach 18-20 listopada 2022 r..

W jego trakcie odbyła się krótka konferencja i nastąpiło symboliczne przecięcie wstęgi i zaproszenie gości do pierwszego domu Teatru 21. Tego dnia swoją premierę miało polskie tłumaczenie książki Lennarda J. Davisa „Ustanawianie normy”, wydanej w ramach serii książkowej z zakresu studiów o niepełnosprawności „Odzyskiwanie obecności”. W kolejny wieczór zaplanowano oficjalną parapetówkę zatytułowaną „Democratic disco”, w trakcie której każda osoba mogła zaproponować swoje własne piosenki do wspólnej playlisty. 19 listopada aktorka Teatru 21 – Barbara Lityńska przygotowała dla wszystkich wieczór swojej poezji. W ramach otwarcia Centrum Sztuki Włączającej / Teatr 21 swoje prace zaprezentowały artystki Karolina Wiktor i Nadia Markiewicz, a ich prezentacjom towarzyszyło spotkanie z artystką Karoliną Wiktor oraz warsztat prowadzony przez aktorów i aktorki Teatru 21.

W świeżo wyremontowanej przestrzeni na Skoczylasa organizatorzy stworzą także przestrzeń wystawienniczą, na którą składać się będą wybrane rekwizyty i elementy scenograficzne ze spektakli Teatru 21, które przybliżą gościom historię tego zespołu oraz sztukę jaką dotychczas stworzyli artyści z Teatru 21

Info: *Teatr 21*, oprac. *IKa*

Źródło: „Nasze Sprawy” z 27 stycznia 2023 roku, s. 36; PSMM Monitoring & More.

Przykłady włączania osób z zespołem Downa w różnorodne sfery życia społecznego są nie tylko inspirujące, ale także potwierdzają, że każdy człowiek, niezależnie od swoich zdolności czy ograniczeń, może wnieść istotny wkład w społeczeństwo i znaleźć swoje miejsce wśród innych. Adaptacja reprezentantów tego środowiska poprzez na przykład ich zatrudnienie w sklepach spożywczych czy udział w działalności teatralnej przynosi liczne korzyści dla wszystkich zaangażowanych stron. Po pierwsze, osoby z zespołem Downa zyskują możliwość pełniejszego życia, co korzystnie wpływa na ich nastrój, pewność siebie, poczucie wartości i rozwój osobisty. Aktywne uczestnictwo w różnych przedsięwzięciach społecznych daje im szansę na rozwój umiejętności, budowanie relacji społecznych i kształtowanie tożsamości.

Po drugie, równie istotne korzyści działania te przynoszą pracodawcom i instytucjom angażującym osoby z zespołem Downa. Zatrudnienie przedstawicieli tej grupy czy inne formy ich inkluzji społecznej przyczyniają się do tworzenia bardziej różnorodnych i otwartych środowisk pracy, które sprzyjają integracji i rozwojowi wszystkich pracowników. Dodatkowo, obserwowanie postępów i osiągnięć osób z zespołem Downa może zmieniać postrzeganie niepełnosprawności w miejscu pracy, promując takie wartości, jak tolerancja, empatia i szacunek.

Społeczeństwo jako całość czerpie korzyści z zaangażowania ludzi z zespołem Downa. Widoczne i akceptowane uczestnictwo tych osób w różnych sferach życia społecznego przyczynia się do budowy bardziej otwartego, zrozumiałego i wspierającego środowiska, które stawia na równość szans i akceptację dla wszystkich członków.

Wreszcie przykłady inkluzji osób z zespołem Downa stanowią inspirację i wzór do naśladowania dla innych społeczności i instytucji. Pokazują one, że tego typu działania to nie jedynie kwestia moralna czy etyczna, ale również strategiczna decyzja, która przynosi korzyści zarówno jednostkom, jak i społeczeństwu jako całości. Kontynuowanie i rozwijanie praktyk inkluzji osób z zespołem Downa powinno być zatem priorytetem dla społeczeństwa dążącego do budowy środowiska bardziej sprawiedliwego, zrównoważonego i przyjaznego dla wszystkich.

W ostatnich latach widoczna jest rosnąca tendencja do integracji osób niepełnosprawnych w życie społeczne, co manifestuje się między innymi poprzez tworzenie dedykowanych miejsc, takich jak kawiarnie. Te lokale nie tylko oferują wysokiej jakości usługi gastronomiczne, ale także dają zatrudnienie osobom z niepełnosprawnością intelektualną, stanowią przestrzeń, gdzie mogą one nie tylko zarabiać, ale przede wszystkim nawiązywać kontakty z innymi. Przykładem takiej inicjatywy jest kawiarnia Społeczna Kaffka, która odniosła sukces jako miejsce pracy dla osób z zespołem Downa (zob. artykuł 11). Dzięki niej pracownicy z trisomią 21 mogą pełnić różnorodne role i funkcje właściwe dla branży gastronomicznej.

Warto przyjrzeć się zarówno praktycznym, jak i społecznym aspektom funkcjonowania takich miejsc oraz ich wpływowi na osoby z zespołem Downa, pracodawców i społeczność lokalną.

ARTYKUŁ 11. EKIPA ZE SPOŁECZNEJ KAFFKI

Spółeczeństwo

Ekipa ze Społecznej Kaffki

Chcą pracować, zarabiać nie tylko na swoje przyjemności, ale i codzienne utrzymanie.

Po prostu, żyć normalnie. Społeczna Kaffka, pierwsza w Krakowie kawiarnia zatrudniająca osoby z zespołem Downa, chce im w tym pomóc.

• Pracownicy Społecznej Kaffki przeszli profesjonalne szkolenie baristyczne
FOT. JAKUB POROZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ada Chojnowska

Monika uwielbia rozpieszczać swoje dwie siostrzence. I śpiewać. W wolnych chwilach opiekuje się 3-letnią Nikolą, 4-letnią Natalią i ćwiczy swój głos. Co najbardziej lubi śpiewać? Zdecydowanie disco polo. Zapytana, jaką piosenkę lubi najbardziej, nie ma wątpliwości – Wszystkie – odpowiada z uśmiechem.

Szynek przedstawia się jako Simon. Nic dziwnego, jego największą pasją jest Ameryka. Uwielbia Stany Zjednoczone; mówi, że za Los Angeles i Kalifornię „skoczyćby w ogień”. On także śpiewa, ale rocka. Gra też na gitarze i ma własny zespół. Śpiewa oczywiście „po amerykańsku”. Jego ulubiony rockowy zespół? Tu też nie ma wątpliwości: Jego własny.

Szynek i Monika to część ekipy tworzącej Społeczną Kaffkę, pierwszą w Krakowie kawiarnię dającą zatrudnienie osobom z zespołem Downa. Jest z nimi jeszcze Julka, Janek i Grzegorz, a na co dzień towarzyszą im trenerki pracy.

SPOŁECZNA GASTRONOMIA

– Choć rynek pracy się zmienia, osoby z niepełnosprawnościami wciąż są

jedną z ostatnich grup, o których zatrudnieniu myślą pracodawcy. Takie osoby trzeba odpowiednio do pracy przygotować, dostosować do ich potrzeb stanowisko pracy, niewielu pracodawców jest na to gotowych – mówi Agata Krzyżek-Gola z zarządu Przedsiębiorstwa Społecznego – Społeczna 21 zajmującego się aktywizacją zawodową osób z niepełnosprawnościami intelektualną.

To właśnie Społeczna 21 stoi za pomysłem na Społeczną Kaffkę. Działające od 2018 r. przedsiębiorstwo prowadzi już sklep internetowy z rękodziełem Zręczne Drobizgi, a także food truck z frytkami nad Zalewem Nowohuckim. W przedsiębiorstwie od dłuższego czasu zastawiano się nad kolejnymi inicjatywami, zwłaszcza że w dorosłość zaczyna wchodzić coraz więcej podopiecznych Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa. „Tęcza”.

– W food trucku zatrudnionych jest pięć osób z zespołem Downa, radzą sobie świetnie, stwierdziłszy więc, że warto spróbować i dalej iść w gastronomię – opowiada Karolina Adamczyk, trenerka pracy ze Społecznej 21.

I dodaje, że przygotowania do pracy trwały kilka miesięcy. Cała ekipa musiała nie tylko nauczyć się parzenia kawy, opanowania różnych funkcji ekspresu, pracy z terminalem, ale i obsługi klientów oraz przyjemnych zadowalać się spraw związanych z za-

Źródło: „Gazeta Wyborcza” z 10 lutego 2023 roku, s. 4; PSMM Monitoring & More.

Analiza takich inicjatyw może dostarczyć cennych wniosków dotyczących skutecznych strategii inkluzji społecznej oraz korzyści płynących z aktywnego zaangażowania osób z zespołem Downa w życie zawodowe i społeczne. Dokładne zbadanie takich przedsięwzięć jak kawiarnia Społeczna Kaffka pozwala lepiej zrozumieć ich potencjał jako narzędzi promujących równość szans, akceptację i współpracę między różnymi grupami społecznymi.

Inicjatywy, w ramach których zatrudnia się osoby z niepełnosprawnością intelektualną, niosą za sobą liczne korzyści. Takie miejsca nie tylko oferują godną pracę i umożliwiają samorealizację osobom z niepełnosprawnościami, ale także przyczyniają się do promowania społeczeństwa przyjaznego i integrującego oraz wzmacniają więzi w społeczności lokalnej. Ponadto działania te zmieniają spojrzenie na niepełnosprawność, a także budują powszechną akceptację dla inności, tolerancję obejmującą wszystkich przedstawicieli społeczeństwa.

Analizując zmiany w społecznej percepcji zespołu Downa, nie można pominąć znaczenia wielowymiarowego programu „Down the road – zespół w trasie” (zob. artykuł 12). Ten innowacyjny program telewizyjny, który zdobył szerokie uznanie i popularność, odgrywa kluczową rolę zarówno, jeśli chodzi o osoby z zespołem Downa, jak i społeczeństwo jako całość.

Jest to nie tylko program telewizyjny, ale również wyraz siły, determinacji i talentów ludzi z trisomią 21. Jego uczestnicy, podróżując, poznając nowe miejsca, różnorodność kulturową. Mierząc się z wyzwaniami, nie tylko demonstrują swoje umiejętności, ale także przyczyniają się do obalania stereotypów i barier społecznych związanych z niepełnosprawnością intelektualną.

Zdradzili tajemnice programu Down the road

Piotr Fehler
Pleszew

Na zaproszenie oddziału Fundacji Bread of Life i projektu Rodzina z Trisomią do Pleszewa przyjechał uczestnik programu „Down the road. Zespół w trasie” Adam Wdówka oraz terapeutka i pedagog.

Goście z programu Down the road. Zespół w trasie ujeli widzów swoją otwartością, szczerością i optymizmem. Spotkanie to dostarczyło licznie zgromadzonej publiczności oraz samym uczestnikom wielkich emocji i wzruszeń. Dzięki cudownej atmosferze wydarzenie obfitowało w piękne chwile, które z pewnością na długo pozostaną w naszej pamięci.

Terapeutka i pedagog specjalny Patrycja Bartoszak wspólnie z Adamem Wdówką podczas swojej wizyty w Pleszewie zdradzili kilka tajemnic telewizyjnego programu Down the road. Podczas rozmowy okazało się, że obraz prezentowany na ekranie telewizorów odbiegał trochę od tego, co działo się przez kilkanaście dni podróży.

- Down the road to 6 bohaterów, Przemek Kossakowski i trójka terapeutek, siedząca z tyłu i nie wychylająca się oraz 30-osobowa ekipa telewizyjna. Udało nam się dobrać takich ludzi, którzy stworzyli prawdziwą rodzinę, pełną wrażliwości. Jako terapeutki wiedziałyśmy, że zawsze możemy liczyć na członków naszej ekipy. Kiedy nie mogliśmy przejść przez zimną

FOT. P. FEHLER

Spotkanie to dostarczyło publiczności wielkich emocji i wzruszeń.

rzekę, aby dostać się na wyspę, to chłopcy odkładali kamery i brali naszych bohaterów na barana i przenosili ich - mówiła Bartoszak, która towarzyszyła na co dzień grupie podczas kręcenia programu.

Podróż bohaterów Down the road to była wielka wyprawa, ale również ogromne wyzwanie zarówno dla uczestników, jak i dla ich rodzin, bo jak wspominała Patrycja Bartoszak, nie rozstawali się wcześniej z rodzicami na tak długo.

- W telewizji to był piękny obraz, ale plan zdjęciowy rządził się swoimi prawami. My jako zespół terapeutyczny spaliśmy po 3 go-

dziny. Trzeba bowiem pamiętać, że realia telewizji są okrutne i rządzą się swoimi prawami, ale cały czas walczyliśmy o to - podkreśla terapeutka.

Radości z udziału w programie nie krył Adam Wdówka, który do Pleszewa przyjechał wraz z rodzicami.

- Quady były bardzo fajne, ale trochę obaw było. Szefowa złała za kierownicę, wcisnęła gaz i pojechała w kierunku ekipy telewizyjnej. Trochę mieliśmy stracha - przyznaje Adam.

Quady były testem odpowiedzialności, który pokazał uczestnikom programu Down the road. Zespół w trasie, że samochód

przekracza ich możliwości. Tych oznak dorosłości w trakcie nagrywania programu było jednak zdecydowanie więcej. Terapeutka wspominała sytuację, kiedy bohaterowie programu mieli zostać na jeden dzień sami w domu. Cały czas jednak w pokoju obok towarzyszyła im ekipa terapeutek. Największym wyzwaniem było, kto będzie miał klucz do domu. Awantura o to trwała 3 godziny, ale dogadali się.

Prawdziwym świętem dla bohaterów i całej ekipy jest dzień wolny. To 24 godziny, kiedy kamery odkładane są na bok, nie ma żadnych zdjęć. Panuje tylko dobra zabawa. ☺☺

Źródło: „Ziemia Kaliska” z 10 marca 2023 roku, s. 13; PSMM Monitoring & More.

Emisja programu w mediach umożliwia społeczeństwu ujrzenie autentycznego obrazu życia osób z zespołem Downa, ich codziennych radości, wyzwań i osiągnięć. Program ten wnosi znaczący wkład w zmianę narracji mediów na temat niepełnosprawności, promując pozytywny wizerunek ludzi z trisomią 21 jako aktywnych, kreatywnych i pełnoprawnych członków społeczeństwa.

„Down the road – zespół w trasie” stał się źródłem inspiracji dla innych osób z zespołem Downa oraz ich rodzin, ukazując, że marzenia i cele są osiągalne dla każdego, niezależnie od niepełnosprawności. Produkcja symbolizuje nadzieję, otwartość i akceptację, przyczyniając się do tworzenia bardziej inkluzywnego i wspierającego społeczeństwa.

Bez zagłębiania się w wyniki specjalistycznych badań można stwierdzić, że ten program telewizyjny nie tylko zmienia sposób, w jaki społeczeństwo postrzega zespół Downa, ale również inspirowanie do działań na rzecz równości szans, akceptacji i integracji osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi. „Down the road – zespół w trasie” stanowi ważny krok w kierunku budowania bardziej otwartego, empatycznego i rozumnego społeczeństwa, w którym każdy ma szansę na pełną akceptację i uczestnictwo.

ZESPÓŁ DOWNA W MEDIACH – KIERUNKI KOMUNIKOWANIA

Zakres informacyjny dotyczący zespołu Downa w mediach jest szeroki i obejmuje wiele pozytywnych i oczekiwanych aspektów, takich jak prezentowanie akcji charytatywnych, wydarzeń i inicjatyw społecznych dedykowanych osobom z trisomią 21 oraz ich rodzinom, a także ich aktywności w kulturze, sporcie czy sztuce. Oprócz powyższych w środkach masowego przekazu znajdują ekspozycję tematy dotyczące losów ludzi z tą odmiennością neurorozwojową na rynku pracy oraz prawnych rozwiązań mających wpływ na ich życie czy funkcjonowanie ich rodzin. Można ocenić, że budowanie świadomości w obszarze zespołu Downa jest w mediach zjawiskiem powszechnym. Z kolei inne kluczowe zadanie, jakim jest wspieranie osób z trisomią 21 oraz ich rodzin poprzez dostarczanie przydatnej i potrzebnej im wiedzy, na przykład w zakresie rehabilitacji, badań, edukacji czy wchodzenia na rynek pracy, nie jest już tak dobrze wypełniane. Ważne obszary, które wymagają większej uwagi obejmują informacje medyczne i terapeutyczne, dotyczące rozwoju, edukacji, pomocy osobom wchodzącym na rynek pracy czy w końcu wsparcia

psychologicznego i emocjonalnego. Rodzice i opiekunowie dzieci z zespołem Downa oczekują konkretnych, praktycznych informacji, które pomogłyby im w codziennej opiece i wsparciu rozwoju ich podopiecznych. Poszukują oni aktualnych danych na temat dostępnych metod leczenia, terapii oraz nowości w badaniach naukowych, które mogą wpłynąć na poprawę jakości życia i zdrowia ich pociech. Ważne są informacje o dostosowaniu systemu edukacyjnego do potrzeb dzieci z zespołem Downa, możliwościach rozwoju umiejętności życiowych oraz integracji społecznej i zawodowej. Rodzice i opiekunowie poszukują również treści dotyczących radzenia sobie z wyzwaniami dnia codziennego, budowania relacji w rodzinie i społeczności oraz wsparcia dla samych siebie.

Hipoteza mówiąca o tym, że zakres informacyjny mediów obejmuje tematy, które budują świadomość o zespole Downa, ale nie stanowią wystarczającego zasobu, który pomagałby rodzicom i opiekunom w ich pracy z dzieckiem, wydaje się być uzasadniona. Środki masowego przekazu skupiają się na promowaniu pozytywnego wizerunku osób z trisomią 21 i budowaniu świadomości, lecz nie zawsze dostarczają konkretnych, praktycznych informacji potrzebnych do codziennej opieki i wsparcia rozwoju dzieci z tą atypowością genetyczną. Rozszerzenie spektrum tematycznego o wspomniane wyżej obszary z pewnością przyczyniłoby się do lepszego zaspokojenia potrzeb rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa, a tym samym do wsparcia ich w codziennych wyzwaniach.

METODOLOGIA PROCESU BADAWCZEGO

Przeprowadzona analiza medialnej obecności frazy „zespół Downa” w okresie styczeń–grudzień 2023 roku opierała się na monitoringu ponad 1100 tytułów prasowych, 5 milionów polskojęzycznych stron internetowych, głównych mediów społecznościowych oraz 100 stacji radiowych i telewizyjnych. Materiały zostały poddane klasyfikacji według takich kryteriów, jak typ środka masowego przekazu (internet, prasa, radio, telewizja) oraz jego specjalizacja (media specjalistyczne, regionalne, ogólnoinformacyjne, ekonomiczne). Badania przeprowadzono z wykorzystaniem platformy PSMM Monitoring & More. Dane, które poddano analizie, zostały wyselekcjonowane na podstawie informacji przekazanych przez wskazaną monitorownię. Zgromadzony materiał przeanalizowano przy użyciu ilościowych i jakościowych technik badawczych. W tym celu wykorzystano między innymi wskaźniki: dotarcia, zasięgu przekazu do odbiorcy oraz szacunkowego ekwiwalentu reklamowego. W niniejszej publikacji szczegółowej analizie poddano trzy rodzaje mediów: prasę, radio oraz telewizję.

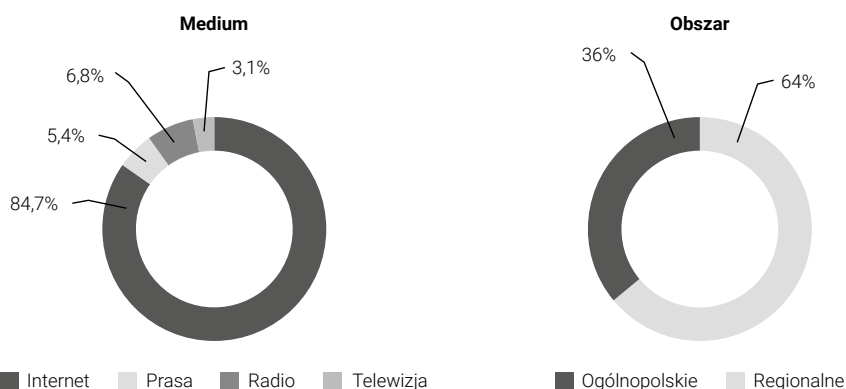
PRZEKAZ W MEDIACH TRADYCYJNYCH ORAZ INTERNECIE

W 2023 roku temat ujęty za pomocą frazy „zespół Downa” zyskał znaczącą uwagę mediów, co odzwierciedla się w liczbie publikacji. W różnych formatach – od prasy, przez strony internetowe, aż po radio i telewizję – ukazało się łącznie 11 565 materiałów poświęconych temu zagadnieniu. Świadczy to o rosnącej świadomości społecznej i chęci poszerzania wiedzy na temat zespołu Downa, co jest kluczowe dla wsparcia osób z tą odmiennością neurorozwojową i ich rodzin.

Znacząca liczba publikacji przekłada się również na wysoki zasięg przekazu. Szacuje się, że wiadomości z frazą kluczową „zespół Downa” dotarły do 178 744 075 odbiorców. Taki zasięg pokazuje, jak duży wpływ mają media na kształtowanie świadomości publicznej. Informowanie o wyzwaniach, jakie niesie życie z dzieckiem z zespołem Downa, edukacja na temat tego, jak można wspierać osoby z tą atypowością genetyczną oraz ich rodziny, a także promowanie historii sukcesów i pozytywnych aspektów życia z dodatkowym chromosomem – wszystko to przyczynia się do budowania społeczeństwa bardziej inkluzyjnego

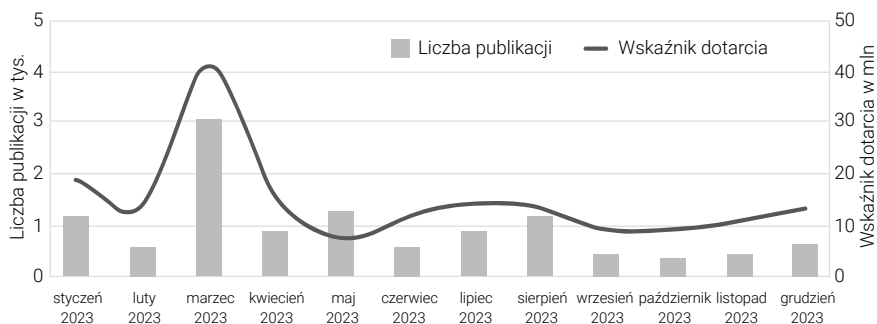
i empatycznego. Liczba publikacji i ich zasięg są dowodem na to, że temat ujęty frazą „zespół Downa” budzi zainteresowanie, a praca nad zwiększeniem świadomości w tym obszarze i wsparciem osób z trisomią 21 jest kontynuowana. Pokazuje to również znaczenie mediów w edukowaniu społeczeństwa i przyczynianiu się do zmiany postrzegania ludzi z różnorodnymi potrzebami.

WYKRES 1. PRZEKAZ W MEDIACH TRADYCYJNYCH ORAZ INTERNECIE

Źródło: PSMM Monitoring & More.

WYKRES 2. LICZBA PUBLIKACJI ORAZ WSKAŹNIK ICH DOTARCIA

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Pomimo imponującej liczby publikacji dotyczących zespołu Downa, które ukazały się w 2023 roku, wciąż istnieje istotna luka między ogólną świadomością społeczną a konkretnymi potrzebami rodziców i opiekunów dzieci z trisomią 21. Choć zasięg przekazu osiągnął niemal 179 milionów odbiorców, nie zawsze przekłada się to na dostęp do praktycznej, aplikatywnej wiedzy, która jest najbardziej pożądana przez rodziny osób z zespołem Downa.

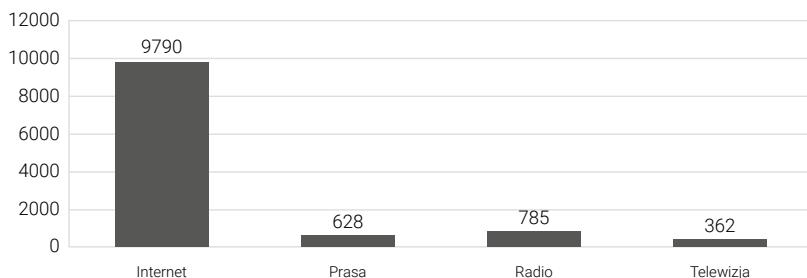
W obliczu codziennych wyzwań rodzice i opiekunowie poszukują nie tylko ogólnych informacji na temat tej atypowości genetycznej, ale przede wszystkim szczegółowych porad i wskazówek, które pomogą im w efektywnym wspieraniu rozwoju i dobrego samopoczucia ich podopiecznych. Chodzi tutaj między innymi o metody wczesnej interwencji, techniki wspomagające naukę, informacje o dostępnych terapiach, wsparciu prawno-finansowym, a także praktyczne porady dotyczące codziennego życia oraz radzenia sobie z wyzwaniami emocjonalnymi i społecznymi.

Brakuje również platform wymiany doświadczeń między rodzicami i opiekunami, która mogłaby stanowić cenne źródło wiedzy i wzajemnego wsparcia. Podczas gdy media skutecznie zwiększają ogólną świadomość na temat zespołu Downa, nie wolno zapominać, że równie ważne jest przekazywanie takich informacji i w taki sposób, który jest bezpośrednio użyteczny dla ludzi na co dzień zajmujących się osobami z trisomią 21.

Należy zatem podkreślić, że choć medialne zainteresowanie zespołem Downa jest ważne i potrzebne, równie kluczowe jest skupienie się na dostarczaniu specjalistycznej wiedzy i wsparcia dla rodziców i opiekunów osób z tą odmiennością neurorozwojową. To właśnie oni każdego dnia stoją przed koniecznością podejmowania decyzji, które mają bezpośredni wpływ na życie i rozwój ich dzieci. Przekaz medialny powinien więc ewoluować

w kierunku jeszcze większej praktyczności i aplikatywności, aby w pełni odpowiadać na specyficzne potrzeby tej grupy odbiorców.

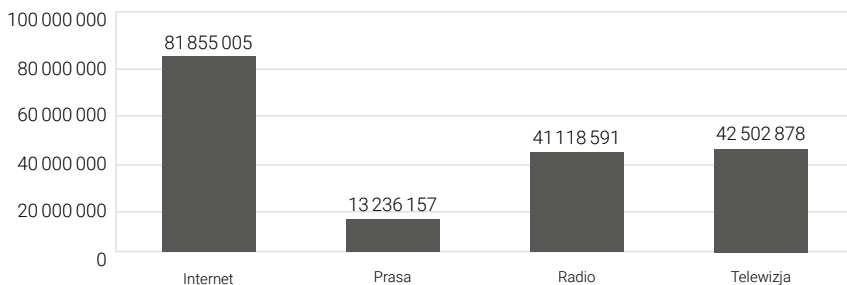
WYKRES 3. LICZBA PUBLIKACJI WEDŁUG RODZAJÓW MEDIÓW

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Analizując rodzaje mediów, w jakich ukazały się publikacje, łatwo zauważyć istotną przewagę treści pojawiających się w internecie nad innymi kanałami przekazu. I tak w analizowanym okresie w sieci ukazało się 9 790 publikacji, w radio – 785, w prasie – 628, a w telewizji – 362.

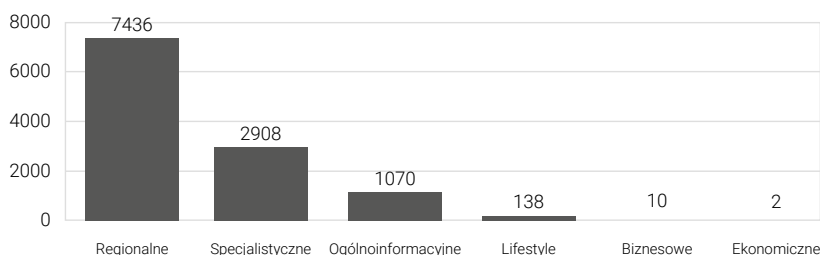
WYKRES 4. DOTARCIE PUBLIKACJI WEDŁUG RODZAJÓW MEDIÓW

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Jeśli chodzi o dotarcie treści opublikowanych w badanym roku 2023, do największej liczby odbiorców trafiły materiały, które ukazały się w internecie (ponad 80 milionów osób), następnie w telewizji (ponad 42 miliony), radiu (ponad 41 milionów) i prasie (ponad 13 milionów).

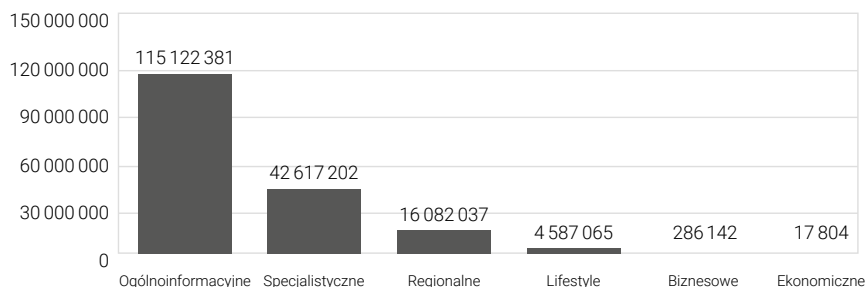
WYKRES 5. LICZBA PUBLIKACJI WEDŁUG PROFILI MEDIÓW

Źródło: PSMM Monitoring & More.

W roku 2023 najwięcej informacji zawierających w treści frazę „zespół Downa” ukazało się w mediach o profilu regionalnym (7 436), następnie w mediach specjalistycznych (2908) oraz ogólnoinformacyjnych (1070).

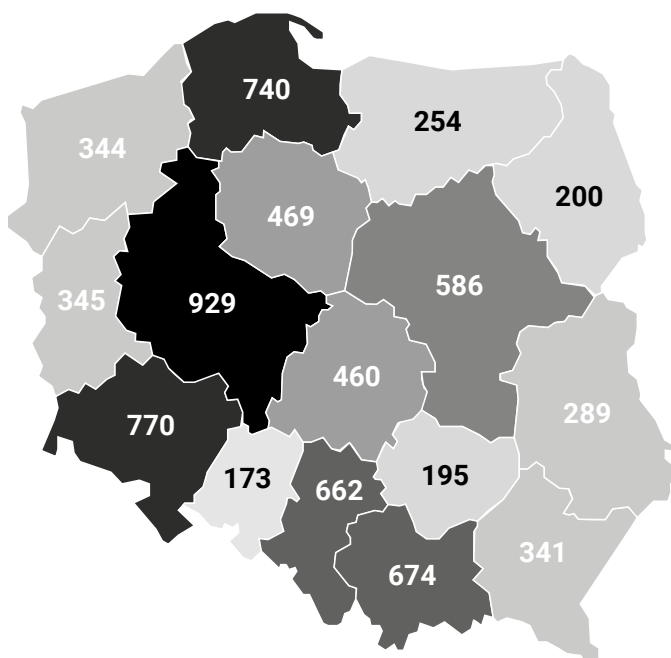
WYKRES 6. DOTARCIE PUBLIKACJI WEDŁUG PROFILI MEDIÓW

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Jeśli chodzi o dotarcie publikacji, można zauważyć, iż największe odnotowano w mediach ogólnoinformacyjnych (ponad 115 milionów odbiorców), następnie specjalistycznych (ponad 42 miliony) oraz regionalnych (ponad 16 milionów).

RYSUNEK 2. LICZBA PUBLIKACJI W REGIONACH

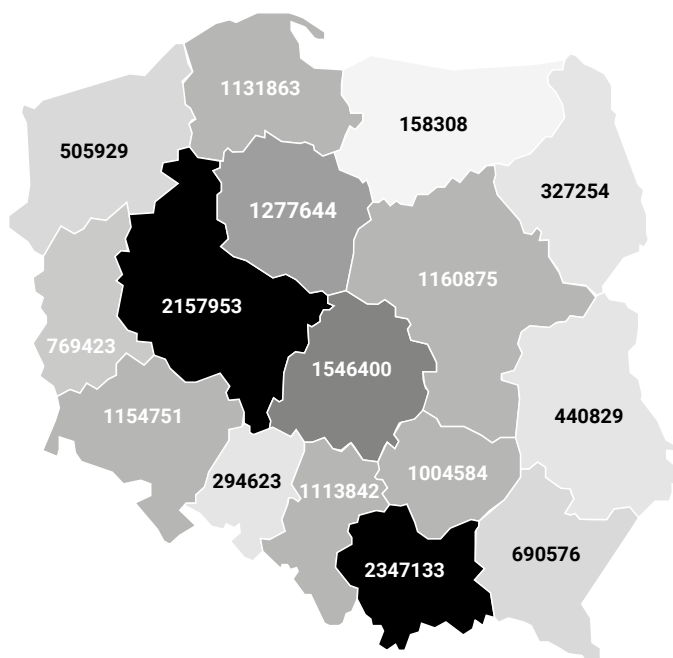

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Mapa sporządzona na podstawie danych udostępnionych przez PSMM Monitoring & More ilustruje liczbę publikacji, które ukazały się w poszczególnych województwach. Obszary pokolorowane zostały różnymi odcieniami szarości, przy czym kolor ciemniejszy oznacza większą liczbę regionalnych wydawnictw. W analizowanym okresie najwięcej informacji na temat zespołu

Downa ukazało się w województwach wielkopolskim (929), dolnośląskim (770) oraz pomorskim (740). Najmniej publikacji dotyczących tego zagadnienia odnotowano w województwach opolskim (173) i świętokrzyskim (195).

RYSUNEK 3. DOTARCIE PUBLIKACJI

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Mapa przygotowana na podstawie danych pozyskanych od PSMM Monitoring & More obrazuje liczbę potencjalnych interakcji odbiorców z treściami pochodzącymi z regionalnych mediów w każdym województwie. Również tutaj znaczenie ma intensywność koloru – im ciemniejszy odcień szarości, tym większa liczba potencjalnych kontaktów z treściami medialnymi. Największy

zasięg podobnie jak w kwestii liczby publikacji odnotowano w województwie wielkopolskim, gdzie z treściami dotyczącymi zespołu Downa mogło zetknąć się 2 157 953 odbiorców. Bezpośrednio za nim plasuje się województwo małopolskie z liczbą 2 347 133 potencjalnych czytelników i widzów. Jak wskazuje analiza, najmniejszy zasięg treści medialnych dotyczących tego zagadnienia zaobserwowano w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie liczba potencjalnych odbiorców wyniosła 158 308.

PRZEKAZ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

W analizowanym okresie w mediach społecznościowych opublikowano 5 133 materiały zawierające frazę kluczową „zespół Downa”. Dotarcie przekazu oszacowane zostało na poziomie 20 349 393 odbiorców.

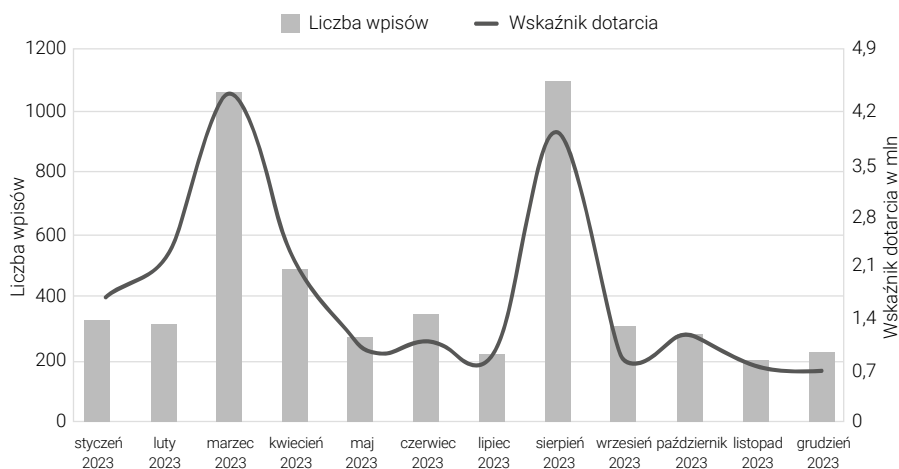
RYSUNEK 4. PRZEKAZ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH – PODZIAŁ WEDŁUG KANAŁÓW

Źródło: PSMM Monitoring & More.

W 2023 roku w mediach społecznościowych najwięcej informacji ukazało się na portalu Facebook, a następnie X (dawniej Twitter).

WYKRES 7. LICZBA PUBLIKACJI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH ORAZ WSKAŹNIK ICH DOTARCIA

Źródło: PSMM Monitoring & More.

Największa liczba wpisów związanych z analizowanym słowem kluczem dotyczyła 21 marca, w którym obchodzony jest Światowy Dzień Osób z Zespołem Downa. W sierpniu natomiast szerokim echem odbiła się dyskusja wokół listy chorób genetycznych uprawniających do bezterminowego orzeczenia o niepełnosprawności, na której nie znalazł się zespół Downa. Była ona wielowątkowa i obejmowała swoim zasięgiem wszystkie media, choć w mediach społecznościowych przybrała rozmiary szczególne. Dyskusja rozgorzała nie tylko na forach zrzeszających osoby opiekujące się dziećmi z zespołem Downa. Temat był też podnoszony przez organizacje, które wspierają osoby z tą aberracją chromosomową, a także przez liczne grono dziennikarzy i wiele mediów. W jednym tylko dniu – 28 sierpnia – ukazało się 705 informacji (głównie na portalu X), które dotyczyły wspomnianego wątku.

ANALIZA PUBLIKACJI OGÓŁEM

Ogółem w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku w prasie, radiu oraz telewizji ukazały się 1752 publikacje dotyczące tematów związanych z zespołem Downa.

TABELA 1. PREZENTACJA TEMATÓW ZWIĄZANYCH Z ZESPOŁEM DOWNA. ROZKŁAD CZASOWY

Miesiąc	N	%
Styczeń	148	8,4
Luty	190	10,8
Marzec	315	18
Kwiecień	89	5,1
Maj	90	5,1
Czerwiec	131	7,5
Lipiec	245	14
Sierpień	131	7,5
Wrzesień	89	5,1
Październik	66	3,8
Listopad	93	5,3
Grudzień	165	9,4
Ogółem	1752	100

Źródło: opracowanie własne.

Największa liczba materiałów została odnotowana w marcu 2023 roku – 315 informacji. Publikacje dotyczące zespołu Downa często ukazywały się również w lipcu i lutym – odpowiednio 245 oraz 190 artykułów. Dostrzegalna jest wyraźna sezonowość artykułów poruszających kwestie związane z trisomią 21.

Materiały z marca stanowią 18% całkowitej liczby publikacji w analizowanym okresie, czyli całym roku 2023. Zwiększone zainteresowanie tematem w tym miesiącu wynikało z obchodów Światowego Dnia Osób z Zespołem Downa (21 marca). Wzrost liczby publikacji w lipcu i lutym odzwierciedla inicjatywę, jakie miały wówczas miejsce. Na przykład w lutym otwarto w Krakowie (co było szeroko relacjonowane w mediach) kawiarnię Społeczna Kaffka, w której zatrudnione zostały osoby z zespołem Downa. W lipcu z kolei głośno było o planowanej wyprawie na Kilimandżaro Krzysztofa Drabika z Bytomia. Przedsięwzięcie to miało charakter charytatywny. Fraza „zespół Downa” w artykułach z tego okresu pojawiała się jednak tylko w formie wzmianek.

W dwóch pozostałych miesiącach wakacyjnych – czerwcu i sierpniu – również zaobserwowano zauważalny wzrost liczby artykułów z zespołem Downa w tytule. Stało się tak za sprawą łodzianina Damiana Szymańskiego, który przeszedł w milczeniu dystans z Helu na Rysy, zbierając pieniądze na rehabilitację między innymi 11-letniej Julki z trisomią 21. W tym czasie na liczbę publikacji nawiązujących do zespołu Downa wpływały też kwestie, które niemal zawsze odnoszone są do tej problematyki, czyli aborcja i badania prenatalne. W okresie wakacji wraca się do nich cyklicznie.

Wzmögona widoczność tematu obserwowana była również w grudniu. Materiały, które się wówczas ukazały, dotyczyły głównie aborcji dokonanej po stwierdzeniu u płodu zespołu

Downa. W tym samym miesiącu szeroko komentowany w prasie był wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który stwierdził, że odmówienie kobiecie aborcji dziecka z zespołem Downa narusza jej prawa.

Analiza rozkładu publikacji na poszczególne miesiące roku wskazuje na fluktuacje w zainteresowaniu tematyką zespołu Downa, ale także niestety dość częstym wzmiankowaniem, co może być wynikiem różnych czynników, takich jak aktualności, wydarzenia społeczne czy inicjatywy edukacyjne.

TABELA 2. WYDŹWIĘK

	N	%
Negatywny	4	0,2
Neutralny	492	28,1
Pozytywny	123	7
Nie przypisano wydźwięku	1133	64,7
Ogółem	1752	100

Źródło: opracowanie własne.

Wydźwiękiem zostały opatrzone wyłącznie publikacje, które ukazały się w prasie. W większości były one neutralne. Liczba artykułów o wydźwięku negatywnym wynosiła 4 i związana była z tematem aborcji w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego, ustawy „Za życiem” czy doświadczeń rodziców, którzy mierzą się z ciężką, nieodwracalną chorobą swojego dziecka. Wskazuje to na obiektywne podejście mediów do tematyki zespołu Downa, co jest pożądaną sytuacją przy rozpowszechnianiu informacji na temat stanów i zjawisk wymagających precyzyjnej i zbalansowanej komunikacji.

Tylko 4 publikacje (0,2% ogółu) zostały zaklasyfikowane przez autorów badania jako mające wydźwięk negatywny. Jest to znak wskazujący na brak stygmatyzacji i negatywnego stereotypowania osób z zespołem Downa w przekazach medialnych. Wydźwięk pozytywny miały 123 publikacje (7% ogółu), co wskazuje na istnienie treści akcentujących pozytywne historie, osiągnięcia oraz integrację osób z trisomią 21. To podkreśla rolę mediów w budowaniu pozytywnego wizerunku ludzi z różnorodnością funkcjonalną.

Największą grupę stanowiły publikacje, do których nie przypisano wydźwięku (1133, czyli 64,7% ogółu). Wskazuje to na potencjalne obszary do dalszej analizy i klasyfikacji, które mogłyby dostarczyć bardziej szczegółowych danych na temat sposobu przedstawiania tematu zespołu Downa w mediach. Chociaż większość publikacji miała wydźwięk neutralny, istnieje przestrzeń do zwiększenia liczby materiałów o charakterze pozytywnym. Promowanie historii opowiadających o sukcesach dzieci z trisomią 21, ich integracji społecznej oraz akceptacji osób z zespołem Downa może przyczynić się do dalszego zmniejszania barier i przełamywania stereotypów.

TABELA 3. EKWIWALENT REKLAMOWY

Średnia	30 973,3
Mediana	2910
Odchylenie standardowe	105 299,8
Minimum	31
Maksimum	1 365 760

Źródło: opracowanie własne.

Ekwiwalent reklamowy (AVE) to metoda wyceny przekazu wyrażona w wartości pieniężnej (złotych), która umożliwia szacowanie, ile kosztowałaby publikacja lub emisja materiału, gdyby miała formę płatnej reklamy. Wycena ta opiera się na takich danych, jak cenniki reklamowe mediów, wielkość przestrzeni zajmowanej przez artykuł, liczba odsłon, liczba unikalnych użytkowników czy czas trwania audycji. Dzięki AVE można określić, ile środków finansowych należałoby zainwestować w reklamę, aby osiągnąć podobny efekt. Ekwiwalent reklamowy publikacji dotyczących zespołu Downa w analizowanym okresie wahał się między 31 zł a 1 365 760 zł, natomiast średnia dla ogółu informacji wynosiła 30 973,3 zł. Analiza ujawnia znaczną heterogeniczność materiałów powiązanych z tym zagadnieniem pod względem ich wartości medialnej. Różnice te wskazują na potrzebę szczegółowej analizy poszczególnych publikacji, aby lepiej zrozumieć ich wpływ i wykorzystanie w strategiach komunikacji i edukacji na temat zespołu Downa.

TABELA 4. DOTARCIE MATERIAŁÓW POWIĄZANYCH Z FRAZĄ „ZESPÓŁ DOWNA”

Średnia	53 466,1
Mediana	4 796,5
Odchylenie standardowe	163 084,3
Minimum	10
Maksimum	1 904 296

Źródło: opracowanie własne.

Dotarcie to wskaźnik, który umożliwia oszacowanie rzeczywistej liczby kontaktów z danym materiałem. Jest to miara przypisywana specyficznie do indywidualnej publikacji, odróżniająca

się od zasięgu przez uwzględnienie zmiennych związanych z faktycznymi zachowaniami odbiorców, takimi jak metody i częstota korzystania z różnych mediów i kanałów komunikacji. W analizowanym okresie dotarcie materiałów powiązanych z frazą „zespół Downa” wahało się między 10 a 1 904 296 osób, natomiast średnia dla ogółu informacji wynosiła 53 466,1. Wysokie maksymalne wartości tego wskaźnika pokazują, że niektóre publikacje miały bardzo szeroki zasięg dotarcia do dużej liczby odbiorców, co może być kluczowe w kampaniach mających na celu podniesienie świadomości na temat zespołu Downa. Analiza ukazuje zarówno potencjał, jak i wyzwania w komunikacji na temat tej tematyki. Jak łatwo zauważyć, istnieją publikacje o bardzo szerokim zasięgu, jednocześnie jednak wyraźnie uwidoczniła się różnorodność w zakresie efektywności poszczególnych działań komunikacyjnych. Dla organizacji i ludzi działających na rzecz osób z zespołem Downa wnioski te mogą być podstawą do optymalizacji przyszłych strategii komunikacji.

TABELA 5. RODZAJE MEDIÓW, W KTÓRYCH PREZENTOWANY JEST TEMAT ZESPOŁU DOWNA

	N	%
Prasa	619	35,3
Radio	785	44,8
Telewizja	348	19,9
Ogółem	1752	100

Źródło: opracowanie własne.

Poddane analizie materiały dotyczące zespołu Downa najczęściej pojawiały się w radiu – 44,8%. Przeszło jedną trzecią analizowanych informacji stanowiły publikacje prasowe – 35,3%. Z kolei co

piąty materiał pochodził z telewizji – 19,9% przypadków. Różnorodność kanałów, za pośrednictwem których rozpowszechniane są informacje o zespole Downa, pokazuje, że skuteczna komunikacja wymaga wykorzystania wielu form przekazu. Dostosowanie treści do specyfiki danego medium może zwiększyć zasięg i efektywność przekazu.

TABELA 6. ŹRÓDŁO OGÓŁEM (CO NAJMNIEJ 15 PUBLIKACJI/AUDYCJI)

	N	%
TVP3 Pasma Ogólnopolskie	40	2,3
Radio TOK FM	36	2,1
Polsat News	35	2
TVP3 Poznań	27	1,5
Polskie Radio 24	24	1,4
„Gazeta Wyborcza”	21	1,2
Polskie Radio Katowice	21	1,2
TVP Info	21	1,2
TV Trwam	20	1,1
Polskie Radio Program 1	19	1,1
Radio Złote Przeboje Kraków	19	1,1
„Dziennik Łódzki”	18	1
TVP1	18	1
„Nasze Sprawy”	17	1
TVP3 Kraków	17	1
„Nasz Dziennik”	16	0,9
Polskie Radio Lublin	16	0,9
Polsat	15	0,9
TVP3 Łódź	15	0,9
WTK	15	0,9

Źródło: opracowanie własne.

Analiza poszczególnych źródeł publikujących materiały dotyczące zespołu Downa wykazała, że najczęściej ukazywały się one w TVP3 Pasmie Ogólnopolskim, Radiu TOK FM oraz Polsacie News – odpowiednio 40, 36 i 35 informacji.

Warto podkreślić, że obecność w powyższym zestawieniu regionalnych stacji TVP3 (na przykład TVP3 Poznań, TVP3 Kraków) wskazuje na znaczącą rolę, jaką pełnią lokalne media w informowaniu o wydarzeniach i tematach związanych z zespołem Downa. Dostrzegamy, że tematyka ta jest obecna także w kontekście regionalnym. Omawiana kwestia widoczna jest we wszystkich typach mediów, bowiem wśród źródeł znajdują się zarówno stacje telewizyjne, radiowe, jak i prasowe. Ta różnorodność umożliwia dotarcie do szerokiego grona odbiorców z odmiennymi preferencjami w zakresie sposobu konsumpcji treści.

TABELA 7. ZASIĘG MEDIÓW OGÓŁEM

Średnia	128 588
Mediana	11 321
Odchylenie standardowe	578 603,6
Minimum	42
Maksimum	7 617 186

Źródło: opracowanie własne.

Zasięg zgodnie z definicjami stosowanymi w raportach przez PSM Monitoring & More to wskaźnik ukazujący potencjalną liczbę odbiorców – czytelników lub widzów – danego środka masowego przekazu. Dotyczy on całkowitej liczby osób, które mogą zetknąć się z treścią tytułu prasowego, portalu internetowego

czy stacji telewizyjnej. Wskaźnik ten opiera się na takich danych, jak nakład prasy, oglądalność lub słuchalność stacji telewizyjnej czy radiowej oraz średnia miesięczna liczba unikatowych użytkowników witryn internetowych. Zasięg materiałów powiązanych z frazą „zespół Downa” w analizowanym okresie wahał się między 42 a 7 617 186 unikalnych użytkowników, natomiast średnia dla ogółu informacji wynosiła 128 588. Wartości te wskazują, że przeciętna publikacja dotycząca trisomii 21 osiąga znaczną liczbę odbiorców, co może być korzystne dla podnoszenia świadomości i edukacji na ten temat.

TABELA 8. WPŁYW PUBLIKACJI MEDIALNYCH OGÓŁEM

Średnia	4,9
Mediana	4
Odchylenie standardowe	2,8
Minimum	1
Maksimum	10

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie wpływ materiałów powiązanych z frazą „zespół Downa” wahał się między 1 a 10 punktów, natomiast średnia dla ogółu informacji wynosiła 4,9. Średnia wartość wpływu na tak ukształtowanym poziomie wskazuje, że przekazy dotyczące trisomii 21 oddziałują na odbiorców w sposób umiarkowany. Oznacza to, że choć niektóre materiały mogą skutecznie zwiększać świadomość i wiedzę na temat zespołu Downa, inne mają ograniczoną zdolność do angażowania lub informowania odbiorców.

TABELA 9. OBSZAR, NA KTÓRYM UKAZAŁY SIĘ PUBLIKACJE/AUDYCJE MEDIALNE

	N	%
Ogólnokrajowy	584	33,3
Regionalny – małopolskie	147	8,4
Regionalny – wielkopolskie	139	7,9
Regionalny – mazowieckie	128	7,3
Regionalny – kujawsko-pomorskie	99	5,7
Regionalny – łódzkie	92	5,3
Regionalny – dolnośląskie	84	4,8
Regionalny – zachodniopomorskie	79	4,5
Regionalny – śląskie	73	4,2
Regionalny – pomorskie	58	3,3
Regionalny – warmińsko-mazurskie	55	3,1
Regionalny – lubelskie	55	3,1
Regionalny – podkarpackie	50	2,9
Regionalny – lubuskie	49	2,8
Regionalny – świętokrzyskie	22	1,3
Regionalny – podlaskie	20	1,1
Regionalny – opolskie	18	1
Ogółem	1752	100

Źródło: opracowanie własne.

Jeśli chodzi o obszar, na którym ukazały się publikacje poddane analizie, najczęściej miał on charakter ogólnokrajowy – 584 informacje. Mając powyższe na uwadze, należy jednak zauważyć, że większość materiałów została opublikowana w mediach regionalnych (66,7%), a w szczególności w takich województwach, jak małopolskie, wielkopolskie oraz mazowieckie – odpowiednio 147, 139 oraz 128 informacji.

Publikacje na temat zespołu Downa są rozpowszechniane w mediach na terenie całej Polski, co wskazuje na szerokie zainteresowanie tematem. Różnorodność obszarów, z których pochodzą artykuły objęte analizą, może również sugerować, że objęte badaniem zagadnienie przebija się zarówno w dużych miastach, jak i mniejszych społecznościach. Zróżnicowany zasięg publikacji sugeruje potrzebę dostosowania przekazów do specyfiki odbiorców w różnych regionach. Działania na rzecz osób z zespołem Downa mogą wymagać innej komunikacji w mediach ogólnokrajowych, skierowanej do szerokiej publiczności, oraz bardziej ukierunkowanego przekazu w mediach regionalnych, który może dotyczyć lokalnych wydarzeń, inicjatyw czy historii.

TABELA 10. TEMATYKA MATERIAŁÓW MEDIALNYCH OGÓŁEM

	N	%
Ogólnoinformacyjne	1656	94,5
Styl życia	44	2,5
Kultura i rozrywka	19	1,1
Edukacja	9	0,5
Zdrowie	9	0,5
Finanse	7	0,4
Motoryzacja	3	0,2
Sport i turystyka	3	0,2
Rolnictwo	1	0,1
Technologie	1	0,1
Ogółem	1752	100

Źródło: opracowanie własne.

Tematyka analizowanych publikacji najczęściej dotyczyła kwestii ogólnoinformacyjnych – 94,5%. Wysoki odsetek tego typu

materiałów wskazuje, że temat zespołu Downa nie jest ograniczony wyłącznie do obszarów specjalistycznych czy niszowych. Świadczy to o znaczącej obecności i uznaniu tematu w mainstreamowych przekazach medialnych.

TABELA 11. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA PUBLIKACJI W MEDIACH

	N	%
Wydarzenia i inicjatywy społeczne dedykowane osobom z zespołem Downa	406	23,2
Akcje charytatywne/zbiórki/odpisy podatkowe	375	21,4
Fraza kluczowa „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule	286	16,3
Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach	251	14,3
Rozwój umiejętności życiowych oraz samodzielności osób z zespołem Downa	209	11,9
Aktywność osób z zespołem Downa w kulturze/sporcie/sztuce itd. (aktywizacja osób z zespołem Downa)	201	11,5
Artykuł lub inny materiał o osobie z zespołem Downa	189	10,8
Losy osób z zespołem Downa na rynku pracy	172	9,8
Wpływ rozwiązań prawnych na życie osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	147	8,4
Aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa	133	7,6
Relacje, integracja i interakcje osób z zespołem Downa z osobami pełnosprawnymi	122	7
Wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące problematyki zespołu Downa	103	5,9
Codziennosc rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	87	5

	N	%
Percepcja społeczna osób z zespołem Downa	75	4,3
Kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa	68	3,9
Filmy, przedstawienia i spektakle z udziałem osób z zespołem Downa	67	3,8
Wsparcie rodzin osób z zespołem Downa (od państwa i społeczne)	64	3,7
Rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny osób z zespołem Downa	63	3,6
Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	58	3,3
Osoba z zespołem Downa jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd.	32	1,8
Informacje o filmach i spektaklach inspirowanych przez osoby z zespołem Downa lub z ich udziałem	28	1,6
Stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie	22	1,3
Wolontariat jako wsparcie dla osób z zespołem Downa i ich rodzin	21	1,2
Przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa	15	0,9
Badania medyczne w trakcie ciąży	15	0,9
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących	13	0,7
Down the Road – osoby z programu lub program w relacjach medialnych	12	0,7
Wiara w życiu rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	12	0,7
Informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych lub informacje o zabiegach medycznych	10	0,6
Edukacja osób z zespołem Downa	10	0,6

	N	%
Uczucia i doświadczenia życiowe osób z zespołem Downa	8	0,5
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z ich śmiercią	5	0,3
Wsparcie medyczne oraz badania po urodzeniu dziecka z zespołem Downa	5	0,3
Zdrowie psychiczne rodziców i opiekunów wychowujących osoby z zespołem Downa	3	0,2
In vitro a występowanie poważnych chorób, w tym zespołu Downa	3	0,2
Odżywianie, dieta i specjalne potrzeby żywieniowe osób z zespołem Downa	2	0,1
Badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa	2	0,1
Dane statystyczne mówiące o osobach z zespołem Downa lub prezentujące problem	1	0,1
Inne	59	3,4

Źródło: opracowanie własne.

Analiza publikacji zawierających frazę kluczową „zespół Downa” pod względem ich szczegółowej tematyki wykazała, że najczęściej dotyczyły one wydarzeń i inicjatyw społecznych dedykowanych osobom z trisomią 21 – 406 materiałów. Wybrane do badania artykuły często związane były z akcjami charytatywnymi, zbiórkami lub odpisami podatkowymi (375 pozycji), pojawiały się w nich wypowiedzi osób z zespołem Downa (251 pozycji) oraz zawierały frazę „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule (286 pozycji). Liczba publikacji poświęconych akcjom charytatywnym i zbiórkom wskazuje na szczególne znaczenie tych

działań w zdobywaniu środków finansowych na rzecz osób z trisomią 21 i ich rodzin. Spora część materiałów dotyczyła również działań realizowanych przez fundacje i stowarzyszenia, które podejmują się pomocy dzieciom z zespołem Downa i ich rodzinom.

Dość dużo miejsca w uwzględnionych w pomiarach środkach masowego przekazu poświęcone było tematowi badań, w tym badań prenatalnych. W analizowanym okresie jednym z najczęściej pojawiających się wątków, w których wspominano o zespole Downa, były właśnie badania prenatalne, potwierdzające bądź wykluczające wystąpienie trisomii 21 u płodu. W publikacjach, które ukazały się w 2023 roku, opisywano także temat prawa do aborcji. Hasło „zespół Downa” pojawiało się często w dyskusji na temat aborcji, zwłaszcza w mediach prawicowych bądź katolickich. Działacze pro-life podawali, że w niektórych krajach (na przykład Holandii) nie rodzą się dzieci z zespołem Downa, ponieważ „zabija się takie osoby przed narodzeniem” (opoka.org, 19.01.2023).

W mediach wzmiankowano ponadto o miejscach przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami. Wymieniono między innymi: prowadzony przez siostry dominikanki Dom Chłopaków w Broniszewicach, otwarty jako ośrodek dla osób z niepełnosprawnościami Dom Oczami Brata w Częstochowie, objęty patronatem Pawła Bilskiego, który w ten sposób upamiętnił swojego zmarłego w 2013 roku brata Karola z zespołem Downa, oraz dom prowadzony przez siostry franciszkanki szpitalne w Ludwikowicach Kłodzkich dla dzieci z niepełnosprawnościami, w tym z zespołem Downa.

Media szeroko prezentowały również inicjatywy dla osób z tym syndromem, takie jak zajęcia bokserskie dla dzieci w Gdańsku

czy charytatywne imprezy na rzecz konkretnych potrzeb, na przykład Cross Charytatywny na Wyspie Energetyk w Polańcyku dla Franka i Brajana. Dużo miejsca poświęcono tematom związanym ze Światowym Dniem Zespołu Downa, obchodzonym 21 marca, zwanym także Dniem Kolorowej Skarpetki. Publikowano artykuły przypominające o tym dniu i przybliżające tematy związane z trisomią 21. Z okazji obchodów tego święta wiele organizacji i placówek organizowało akcje, kampanie i spotkania mające na celu zwrócenie uwagi na potrzeby tego środowiska. Wśród wydarzeń warto wymienić: spotkanie dla rodzin zorganizowane przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy i stowarzyszenie „Razem dla Skierniewic”, wystawę fotografii w Urzędzie Miasta i Gminy Grójec, rozdawanie przez uczniów ulotek o trisomii 21 w Nowym Dworze Gdańskim, rozdawanie tulipanów w kolorowych skarpetkach w Lesznie czy bieg w kolorowych skarpetkach w Kamieńcu pod Zakopanem.

W 2023 roku media prezentowały także takie ciekawostki, jak pojawienie się w sklepach lalki Barbie wzorowanej na osobie z zespołem Downa czy figurek Lego z serii Lego Friends z tym syndromem. Mówiono również o Bartoszu Matusiewiczu, pierwszym polskim triathloniście z trisomią 21 startującym na dystansie olimpijskim. Wziął on udział w finale akcji „Biegam z czystą przyjemnością”, której celem było zdobycie stypendiów sportowych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

Różnorodność tematyczna publikacji, w których poruszano kwestie związane z zespołem Downa, pokazuje, że społeczeństwu dostarczane są informacje obejmujące wszelakie aspekty funkcjonowania z trisomią 21. Istnieje jednak obszar potrzeb i wyzwań, które są rzadziej eksponowane w mediach, ale mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia osób z zespołem

Downa i ich bliskich. Należą do nich takie tematy, jak wsparcie medyczne, psychologiczne i emocjonalne oraz edukacja osób z tą odmiennością genetyczną, rehabilitacja, nowości w badaniach naukowych dotyczących tego zagadnienia, doświadczenia rodziców wychowujących dzieci z trisomią 21, a także życie codzienne, uczucia i emocje osób z zespołem Downa.

Wsparcie medyczne i rehabilitacja są niezbędne dla rozwoju i utrzymania ich zdrowia, podobnie jak dostęp do nowoczesnych badań naukowych, które mogą otwierać nowe perspektywy w terapii i opiece. Edukacja dostosowana do potrzeb osób z trisomią 21 oraz wsparcie ich samodzielności i integracji społecznej są fundamentem dla ich pełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym. Z kolei doświadczenia rodziców i opiekunów, ich potrzeby i wyzwania, przed którymi stają, to nieocenione źródło wiedzy i inspiracji dla budowania wsparcia społecznego i systemowego. Te zagadnienia, chociaż kluczowe dla zrozumienia i wsparcia osób z zespołem Downa, poruszane są w mediach stosunkowo rzadko.

Warto zatem podkreślić znaczenie rozszerzenia spektrum tematów podejmowanych w środkach masowego przekazu, aby uwzględnić te mniej obecne, ale równie istotne kwestie. Poszerzenie narracji o zespole Downa o aspekty medyczne, edukacyjne, emocjonalne, społeczne i naukowe nie tylko wzbogaci dyskurs publiczny, ale także przyczyni się do zwiększenia świadomości i empatii w społeczeństwie, otwierając drogę do bardziej inkluzyjnej i wspierającej komunikacji na temat tej odmienności genetycznej.

Analiza odpowiedzi wielokrotnych wykazała, że perspektywa medialna poświęcona tematyce zespołu Downa układa się w kilka zbiorczych kategorii, które wymagają bardziej pogłębionej analizy statystycznej.

TABELA 12. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA – ZBIORCZE KATEGORIE ANALITYCZNE*

	% obserwacji
Aktywność osób z zespołem Downa	29,4%
Wsparcie społeczne dla osób i rodzin doświadczonych zespołem Downa	26,9%
Relacje medialne i programy z udziałem osób z zespołem Downa	25,6%
Prawo oraz polityka i ich wpływ na życie osób z zespołem Downa	14%
Edukacja, rozwój osobisty i zawodowy osób z zespołem Downa	12,5%
Interakcje i percepcja społeczna osób z zespołem Downa	11,8%
Doświadczenia rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa oraz ich życie rodzinne	6,9%
Opieka medyczna i stan zdrowia osób z zespołem Downa	6,4%
Badania naukowe i opinie ekspertów na temat zespołu Downa	5,9%

* Analiza odpowiedzi wielokrotnych na podstawie 2444 obserwacji (liczba obserwacji przewyższa liczbę publikacji, ponieważ zdarzały się sytuacje, że jedna publikacja dotyczyła problematyki kilku kategorii analitycznych).

Źródło: opracowanie własne.

Poddane analizie dane monitoringu mediów wskazują na gradację tematów i trendy w częstotliwości ich występowania w perspektywie medialnej. Generalnie przynajmniej co czwarta publikacja dotyczyła jednego z trzech tematów, czyli aktywności osób z zespołem Downa, wsparcia społecznego dla tych osób i ich rodzin oraz relacji medialnych i programów z udziałem reprezentantów tej grupy społecznej. Nie ma jednej dominującej kategorii w przekazie medialnym, stąd wniosek o zróżnicowaniu tematycznym wydaje się zasadny, aczkolwiek różnica

w popularności poszczególnych treści jest bardzo wyraźna. Odchylenie pomiędzy pierwszą a ostatnią kategorią wyniosło prawie 24 punkty. W polskiej przestrzeni medialnej wciąż marginalizowany jest temat badań naukowych oraz opieki medycznej w kontekście trisomii 21. Mało miejsca poświęca się także rodzicom i opiekunom, którzy otaczają wsparciem osoby z zespołem Downa.

TABELA 13. CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA KATEGORII ANALITYCZNYCH W MONITORINGU MEDIÓW WZGLĘDEM WYBRANYCH CZYNNIKÓW RÓŻNICUJĄCYCH (W %)

	Medium			Obszar		Fraza kluczowa w tytule/leadzie	
	Prasa	Radio	TV	Ogólnokrajowy	Regionalny	Brak	Jest
Aktywność osób z zespołem Downa	23,4	31,5	35,3	25	31,6	26,5	44,4
Wsparcie społeczne dla osób i rodzin doświadczonych zespołem Downa	22,8	30,8	25,6	14,7	33,0	28,6	18,5
Relacje medialne i programy z udziałem osób z zespołem Downa	22,5	25,7	31	21,6	27,7	20,2	53,6
Prawo oraz polityka i ich wpływ na życie osób z zespołem Downa	9,9	15,7	17,5	22,3	9,8	15	8,7

	Medium			Obszar		Fraza kluczowa w tytule/leadzie	
	Prasa	Radio	TV	Ogólnokrajowy	Regionalny	Brak	Jest
Edukacja, rozwój osobisty i zawodowy osób z zespołem Downa	3,4	20,4	10,9	8,2	14,6	10,9	20,6
Interakcje i percepcja społeczna osób z zespołem Downa	11,5	5,1	27,3	14,7	10,3	10,3	19,2
Doświadczenia rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa oraz ich życie rodzinne	5,2	2,9	19,0	13,9	3,4	7,1	5,9
Opieka medyczna i stan zdrowia osób z zespołem Downa	5,5	1,9	18,4	7,9	5,7	6,7	5,2
Badania naukowe i opinie ekspertów na temat zespołu Downa	0,3	5,7	16,4	6,5	5,7	5,7	7

Źródło: opracowanie własne.

Analiza różnic międzygrupowych wykazała, że częstotliwość występowania kategorii analitycznej:

- **„aktywność osób z zespołem Downa”** jest warunkowana ze względu na medium (relatywnie najwyższa wartość przy

telewizji), obszar (istotnie częściej regionalny) i występowanie frazy kluczowej „zespół Downa” (rekordowe 44%);

- ▶ **„wsparcie społeczne dla osób i rodzin doświadczonych zespołem Downa”** jest relatywnie najwyższa w mediach o zasięgu regionalnym (33%);
- ▶ **„relacje medialne i programy z udziałem osób z zespołem Downa”** istotnie częściej ma miejsce w telewizji, mediach o zasięgu regionalnym oraz w sytuacji, gdy w tytule publikacji lub leadzie pojawia się fraza kluczowa „zespół Downa” (aż 54%);
- ▶ **„prawo oraz polityka i ich wpływ na życie osób z zespołem Downa”** silnie wybrzmiewa w mediach ogólnopolskich (22%);
- ▶ **„edukacja, rozwój osobisty i zawodowy osób z zespołem Downa”** oscyluje na wysokim poziomie w przypadku radia (20%);
- ▶ **„interakcje i percepcja społeczna osób z zespołem Downa”** jest przede wszystkim determinowana rodzajem środka masowego przekazu (szczególna rola telewizji – rekordowe 27%);
- ▶ **„doświadczenia rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa oraz ich życie rodzinne”** jest warunkowana ze względu na rodzaj mediów prezentujących tego typu treści oraz obszar ich działalności;
- ▶ **„opieka medyczna i stan zdrowia osób z zespołem Downa”** zależy od rodzaju środka masowego przekazu, przy czym najwyższy wskaźnik występuje w przypadku telewizji (18%);
- ▶ **„badania naukowe i opinie ekspertów na temat zespołu Downa”** zależy od rodzaju środka masowego przekazu, przy czym najwyższy wskaźnik występuje w przypadku telewizji (16%). Widać tutaj także znikomy wpływ prasy.

W analizowanych materiałach widać znaczącą rolę telewizji. Istotna jest także obecność w przekazie medialnym frazy kluczowej. Właśnie w obrębie tych zmiennych podczas analizy odnotowane zostały relatywnie najwyższe wskaźniki (kolejno 4 razy przy telewizji i 3 razy przy frazie kluczowej). Tymczasem wskaźnik wpływu publikacji⁶, który obrazuje siłę oddziaływania wyszczególnionych kategorii analitycznych, pozwala na opracowanie dodatkowego rankingu. Otwierają go publikacje traktujące o doświadczeniach rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa oraz ich życiu rodzinnym. Jak widać, siła wpływu nie ma bezpośredniego przełożenia na częstotliwość występowania poszczególnych tematów, gdyż na przykład wsparcie społeczne dla osób i rodzin doświadczonych to temat często poruszany w mediach, ale jego wpływ jest relatywnie najsłabszy (średnia 4,12).

TABELA 14. WSKAŹNIK WPŁYWU W KATEGORIACH ANALITYCZNYCH DOTYCZĄCYCH ZESPOŁU DOWNA

	Wpływ (1–10)	Częstotliwość występowania
Doświadczenia rodziców i opiekunów osób z zespołem Downa oraz ich życie rodzinne	6,72	7. miejsce
Prawo oraz polityka i ich wpływ na życie osób z zespołem Downa	5,79	4. miejsce
Opieka medyczna i stan zdrowia osób z zespołem Downa	5,5	8. miejsce
Interakcje i percepcja społeczna osób z zespołem Downa	5,36	6. miejsce

⁶ Autorski wskaźnik firmy monitorującej media. Jego wartość kształtuje się w przedziale od 1 do 10 punktów.

	Wpływ (1-10)	Częstotliwość występowania
Badania naukowe i opinie ekspertów na temat zespołu Downa	5,28	9. miejsce
Aktywność osób z zespołem Downa	4,84	1. miejsce
Relacje medialne i programy z udziałem osób z zespołem Downa	4,53	3. miejsce
Edukacja, rozwój osobisty i zawodowy osób z zespołem Downa	4,52	5. miejsce
Wsparcie społeczne dla osób i rodzin doświadczonych zespołem Downa	4,12	2. miejsce

Źródło: opracowanie własne.

ANALIZA PUBLIKACJI W PRASIE

Ogółem w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku w prasie ukazało się 619 publikacji dotyczących zespołu Downa.

TABELA 15. PREZENTACJA TEMATU ZESPOŁU DOWNA W PRASIE. ROZKŁAD CZASOWY

	N	%
Styczeń	45	7,3
Luty	40	6,5
Marzec	103	16,6
Kwiecień	42	6,8
Maj	41	6,6
Czerwiec	64	10,3
Lipiec	63	10,2
Sierpień	39	6,3
Wrzesień	48	7,8
Październik	28	4,5
Listopad	37	6
Grudzień	69	11,1
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Największa liczba materiałów została odnotowana w marcu 2023 roku – 103 informacje. Materiały dotyczące zespołu Downa często publikowane były również w grudniu, czerwcu oraz lipcu – odpowiednio 69, 64 oraz 63 artykuły. Wzrost częstotliwości właśnie w tych miesiącach wskazuje, że media częściej podejmują tematykę zespołu Downa również w okresach wakacyjnych i przedświątecznych. Może to wynikać z ogólnej tendencji do większego zainteresowania tematami społecznymi i charytatywnymi w tych okresach.

Analiza liczby publikacji w poszczególnych miesiącach 2023 roku ukazuje sezonowe zmiany w zainteresowaniu tematyką zespołu Downa.

TABELA 16. WYDŹWIĘK PUBLIKACJI W PRASIE

	N	%
Negatywny	4	0,6
Neutralny	492	79,5
Pozytywny	123	19,9
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Przeszło trzy czwarte publikacji miało wydźwięk neutralny – 79,5%. Co piątej informacja dotyczącej zespołu Downa przypisano wydźwięk pozytywny – 19,9%. Z kolei materiały nacechowane wydźwiękiem negatywnym stanowiły zaledwie 0,6% ogółu publikacji prasowych.

TABELA 17. EKWIWALENT REKLAMOWY

Średnia	58 229,5
Mediana	6 526
Odchylenie standardowe	146 358,7
Minimum	32
Maksimum	1 318 957

Źródło: opracowanie własne.

Analiza ekwiwalentu reklamowego dla informacji prasowych na temat zespołu Downa ujawnia znaczące zróżnicowanie w potencjale reklamowym tych materiałów. Ekwiwalent reklamowy w analizowanym okresie wahał się między 32 a 1 318 957 zł, natomiast średnia dla ogółu informacji prasowych wynosiła 58 229,5 zł.

TABELA 18. DOTARCIE MATERIAŁÓW PRASOWYCH

Średnia	20 969,6
Mediana	5 050
Odchylenie standardowe	38 531,5
Minimum	425
Maksimum	324 376

Źródło: opracowanie własne.

Dotarcie w analizowanym okresie wahało się między 425 a 324 376 osób, natomiast średnia dla ogółu informacji prasowych wynosiła 20 969,6 odbiorców. Wartości dotarcia pokazują, że materiały na temat zespołu Downa mają potencjał, by efektywnie zwiększać świadomość i szeroko edukować publiczność.

Znalezienie sposobów na maksymalizację dotarcia najbardziej wartościowych publikacji może znacząco wpłynąć na poziom wiedzy o zespole Downa.

TABELA 19. ROZMIAR MATERIAŁÓW PRASOWYCH

	N	%
Artykuł	141	22,8
Notka	136	22
Wzmianka	342	55,3
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowę publikacji prasowych stanowiły wzmianki – 55,3%. Relatywnie rzadziej analizowane materiały miały charakter artykułu lub notki – odpowiednio 22,8% oraz 22% przypadków. Wysoki odsetek wzmianek w publikacjach na temat zespołu Downa wskazuje, że media prasowe często wprowadzają tę tematykę w sposób pobieżny lub jako element szerszej narracji. Choć wzmianki zwiększają widoczność tematu, mogą nie dostarczać czytelnikom kompleksowych informacji czy głębszego zrozumienia. Mniejsza liczba artykułów i notek świadczy o tym, że mniej uwagi poświęca się na szczegółowe omówienie tematów ważnych z punktu widzenia rodziców czy opiekunów dzieci z trisomią 21. Rzadsze występowanie artykułów i notek może wskazywać na niewykorzystany potencjał w zakresie edukacji i podnoszenia świadomości na temat zespołu Downa. Przedstawianie analizowanego tematu w formie artykułów przyczyniłoby się zapewne do lepszego zrozumienia potrzeb osób z tą odmiennością genetyczną, ich osiągnięć oraz wyzwań, przed którymi stają w życiu codziennym.

TABELA 20. ŹRÓDŁO (CO NAJMNIEJ 10 PUBLIKACJI W PRASIE)

	N	%
„Gazeta Wyborcza”	21	3,4
„Dziennik Łódzki”	18	2,9
„Nasze Sprawy”	17	2,7
„Nasz Dziennik”	16	2,6
„Angora”	14	2,3
„Niedziela”	14	2,3
„Dziennik Gazeta Prawna”	12	1,9
„Express Ilustrowany”	12	1,9
„Gazeta Codzienna Nowiny”	12	1,9
„Głos Wielkopolski”	12	1,9
„Gość Niedzielny”	12	1,9
„Gazeta Pomorska”	11	1,8
„Nowości Dziennik Toruński”	11	1,8
„Przewodnik Katolicki”	11	1,8
„Express Bydgoski”	10	1,6

Źródło: opracowanie własne.

Analiza tytułów prasowych publikujących artykuły, w których w roku 2023 pojawiła się fraza „zespół Downa”, wykazała, że temat ten najczęściej poruszano w „Gazecie Wyborczej”, „Dzienniku Łódzkim” i „Naszycy Sprawach” – odpowiednio 21, 18 oraz 17 informacji.

TABELA 21. ZASIĘG MATERIAŁÓW, KTÓRE UKAZAŁY SIĘ W PRASIE

Średnia	34 310
Mediana	9 404
Odchylenie standardowe	55 069,4
Minimum	500
Maksimum	463 395

Źródło: opracowanie własne.

Zasięg w analizowanym okresie wahał się między 500 a 463 395 unikalnych użytkowników, natomiast średnia dla ogółu informacji prasowych wynosiła 34 310. Różnorodność zasięgu, od niskich wartości (500 unikalnych użytkowników) do znacznych (463 395), świadczy o dużej heterogeniczności materiałów prasowych dotyczących zespołu Downa. Niektóre publikacje osiągnęły szeroką publiczność, podczas gdy inne dotarły tylko do wąskiego kręgu odbiorców.

TABELA 22. WPŁYW ARTYKUŁÓW PRASOWYCH

Średnia	4,7
Mediana	4
Odchylenie standardowe	2,4
Minimum	1
Maksimum	10

Źródło: opracowanie własne.

Wpływ w analizowanym okresie wahał się między 1 a 10 punktów, natomiast średnia dla ogółu informacji prasowych wynosiła 4,7 punktu, co jest wynikiem niskim. Świadczy to o tym, że większość publikacji na temat zespołu Downa ma ograniczony wpływ na odbiorców. W celu zwiększenia oddziaływania na świadomość i postawy społeczne konieczne byłoby wzmocnienie siły przekazu oraz angażowania treści. Jak wynika z analizy, niektóre materiały osiągnęły maksymalny możliwy wpływ, co sugeruje, że istnieje potencjał do tworzenia bardziej wpływowych treści. Głęboka analiza publikacji osiągających w tej kategorii najwyższe wyniki może przynieść wiedzę, która będzie miała wpływ na wzmocnienie skuteczności działań komunikacyjnych w tym zakresie.

TABELA 23. CZĘSTOTLIWOŚĆ MATERIAŁÓW, KTÓRE UKAZAŁY SIĘ W PRASIE

	N	%
Dziennik	297	48
Tygodnik	231	37,3
Dwutygodnik	14	2,3
Miesięcznik	60	9,7
Dwumiesięcznik	5	0,8
Kwartalnik	11	1,8
Okazjonalny	1	0,2
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Poddane analizie informacje najczęściej ukazywały się w dziennikach oraz tygodnikach, natomiast najrzadziej w kwartalnikach, dwumiesięcznikach lub miały charakter okazjonalny.

TABELA 24. OBSZAR, NA KTÓRYM UKAZAŁY SIĘ ARTYKUŁY PRASOWE

	N	%
Ogólnokrajowy	245	39,6
Regionalny – dolnośląskie	15	2,4
Regionalny – kujawsko-pomorskie	53	8,6
Regionalny – lubelskie	12	1,9
Regionalny – lubuskie	13	2,1
Regionalny – łódzkie	35	5,7
Regionalny – małopolskie	34	5,5
Regionalny – mazowieckie	42	6,8
Regionalny – opolskie	5	0,8
Regionalny – podkarpackie	30	4,8
Regionalny – podlaskie	5	0,8
Regionalny – pomorskie	14	2,3

	N	%
Regionalny – śląskie	23	3,7
Regionalny – świętokrzyskie	7	1,1
Regionalny – warmińsko-mazurskie	15	2,4
Regionalny – wielkopolskie	54	8,7
Regionalny – zachodniopomorskie	17	2,7
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę obszar, do jakiego dociera prasa, w której ukazały się publikacje poddane analizie, najczęściej miał on charakter ogólnokrajowy – 245 informacji. Znaczna liczba materiałów ukazała się również w prasie regionalnej województw wielkopolskiego oraz kujawsko-pomorskiego – odpowiednio 54 oraz 53 publikacje.

TABELA 25. TEMATYKA ARTYKUŁÓW PRASOWYCH

	N	%
Edukacja	9	1,5
Finanse	7	1,1
Kultura i rozrywka	15	2,4
Motoryzacja	3	0,5
Ogólnoinformacyjne	528	85,3
Rolnictwo	1	0,2
Sport i turystyka	2	0,3
Styl życia	44	7,1
Technologie	1	0,2
Zdrowie	9	1,5
Ogółem	619	100

Źródło: opracowanie własne.

Tematyka analizowanych publikacji najczęściej dotyczyła spraw ogólnoinformacyjnych – 85,3%.

TABELA 26. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA PUBLIKACJI W PRASIE

	N	%
Fraza kluczowa „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule	153	24,7
Akcje charytatywne/zbiórki/odpisy podatkowe	106	17,1
Wydarzenia i inicjatywy społeczne dedykowane osobom z zespołem Downa	103	16,6
Artykuł lub inny materiał o osobie z zespołem Downa	67	10,8
Aktywność osób z zespołem Downa w kulturze/sporcie/sztuce itd. (aktywizacja osób z zespołem Downa)	62	10
Filmy, przedstawienia i spektakle z udziałem osób z zespołem Downa	55	8,9
Aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa	46	7,4
Relacje, integracja i interakcje osób z zespołem Downa z osobami pełnosprawnymi	41	6,6
Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach	26	4,2
Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	26	4,2
Inne	25	4
Osoba z zespołem Downa jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd.	24	3,9
Kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa	19	3,1
Rozwój umiejętności życiowych oraz samodzielności osób z zespołem Downa	18	2,9

	N	%
Percepcja społeczna osób z zespołem Downa	17	2,7
Wolontariat jako wsparcie dla osób z zespołem Downa i ich rodzin	17	2,7
Wpływ rozwiązań prawnych na życie osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	17	2,7
Wsparcie rodzin osób z zespołem Downa (od państwa i społeczne)	16	2,6
Codziennosc rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	15	2,4
Informacje o filmach i spektaklach inspirowanych przez osoby z zespołem Downa lub z ich udziałem	12	1,9
Stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie	11	1,8
Wiara w życie rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	10	1,6
Losy osób z zespołem Downa na rynku pracy	10	1,6
Rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny osób z zespołem Downa	9	1,5
Down the Road – osoby z programu lub program w relacjach medialnych	7	1,1
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących	7	1,1
Badania medyczne w trakcie ciąży	6	1
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z ich śmiercią	5	0,8
Wsparcie medyczne oraz badania po urodzeniu dziecka z zespołem Downa	4	0,6
Uczucia i doświadczenia życiowe osób z zespołem Downa	4	0,6
In vitro a występowanie poważnych chorób, w tym zespołu Downa	3	0,5

	N	%
Przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa	2	0,3
Edukacja osób z zespołem Downa	2	0,3
Wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące problematyki zespołu Downa	2	0,3
Zdrowie psychiczne rodziców i opiekunów wychowujących osoby z zespołem Downa	1	0,2
Informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych lub informacje o zabiegach medycznych	1	0,2
Odżywianie, dieta i specjalne potrzeby żywieniowe osób z zespołem Downa	1	0,2
Badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa	0	0
Dane statystyczne mówiące o osobach z zespołem Downa lub prezentujące problem	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Analizując szczegółową tematykę odnotowanych publikacji prasowych, stwierdzono, że najwięcej z nich zawierało frazę kluczową „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule – 153 materiały. Ponadto poddane analizie materiały często związane były z akcjami charytatywnymi, zbiórkami lub odpisami podatkowymi (106 publikacji), a także wydarzeniami i inicjatywami społecznymi dedykowanymi osobom z trisomią 21 (103 publikacje).

Chociaż media często podejmują tematykę zespołu Downa, w większości przypadków ich uwaga skupia się na inicjatywach społecznych i charytatywnych, zaniedbują natomiast takie zagadnienia, jak informacje medyczne oraz dane dotyczące terapii, leczenia i rozwoju dzieci, które są kluczowe dla ich rodzin.

Dla rodziców i opiekunów osób z trisomią 21 ważne są artykuły zawierające praktyczne porady od specjalistów, historie innych rodzin radzących sobie z wyzwaniami związanymi z zespołem Downa oraz przewodniki po dostępnych zasobach i wsparciu. Media powinny zatem podążać w kierunku zaspokojenia tych potrzeb i tworzyć treści, które nie tylko informują, ale także będą stanowiły realne wsparcie poprzez np. prezentację rozwiązań.

ANALIZA PUBLIKACJI W ROZGŁOŚNIACH RADIOWYCH

Ogółem w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku w radiu wyemitowano 785 materiałów dotyczących zespołu Downa.

**TABELA 27. PREZENTACJA TEMATU ZESPOŁU DOWNA W ROZGŁOŚNIACH RADIOWYCH.
ROZKŁAD CZASOWY**

	N	%
Styczeń	83	10,6
Luty	132	16,8
Marzec	139	17,7
Kwiecień	21	2,7
Maj	20	2,5
Czerwiec	37	4,7
Lipiec	159	20,3
Sierpień	80	10,2
Wrzesień	16	2
Październik	15	1,9
Listopad	15	1,9
Grudzień	68	8,7
Ogółem	785	100

Źródło: opracowanie własne.

Największa liczba materiałów została odnotowana w lipcu 2023 roku – 159 informacji. Audycje dotyczące zespołu Downa często emitowane były również w marcu oraz lutym – odpowiednio 139 oraz 132 materiały. Wzrost liczby publikacji w lipcu, marcu i lutym wskazuje na sezonowe wzorce zainteresowania tematyką trisomii 21. Może to być związane z określonymi wydarzeniami lub inicjatywami społecznymi, które mają miejsce w tych miesiącach, takimi jak Światowy Dzień Zespołu Downa w marcu.

TABELA 28. EKWIWALENT REKLAMOWY

Średnia	8 187,3
Mediana	1 757
Odchylenie standardowe	33 446,7
Minimum	31
Maksimum	770 240

Źródło: opracowanie własne.

Ekwiwalent reklamowy w analizowanym okresie wahał się między 31 a 770 240 zł, natomiast średnia dla ogółu informacji radiowych wyniosła 8 187,3 zł. Duża rozpiętość wartości ekwiwalentu reklamowego – od kilkudziesięciu do ponad 770 tysięcy zł – wskazuje na zróżnicowany wpływ i zasięg poszczególnych publikacji radiowych dotyczących zespołu Downa.

Dotarcie w analizowanym okresie wahało się między 10 a 1 904 296 osób, natomiast średnia dla ogółu informacji radiowych wyniosła 52 380,4 odbiorcy. Rozpiętość dotarcia od zaledwie kilkunastu do prawie dwóch milionów słuchaczy świadczy o znacznym zróżnicowaniu zasięgu poszczególnych audycji radiowych dotyczących zespołu Downa.

TABELA 29. DOTARCIE AUDYCJI RADIOWYCH

Średnia	52 380,4
Mediana	2 487
Odchylenie standardowe	212 266,9
Minimum	10
Maksimum	1 904 296

Źródło: opracowanie własne.

TABELA 30. ŹRÓDŁO (CO NAJMNIEJ 10 AUDYCJI W ROZGŁOŚNIACH RADIOWYCH)

	N	%
Radio TOK FM	36	4,6
Polskie Radio 24	24	3,1
Polskie Radio Katowice	21	2,7
Polskie Radio Program 1	19	2,4
Radio Złote Przeboje Kraków	19	2,4
Polskie Radio Lublin	16	2
Polskie Radio Program 3	14	1,8
Polskie Radio Poznań	13	1,7
Polskie Radio Kraków	11	1,4
Radio Plus Kraków	11	1,4
Meloradio Kraków	10	1,3
Polskie Radio Gdańsk	10	1,3
Polskie Radio PiK	10	1,3
Radio Plus Bydgoszcz	10	1,3
Radio Plus Gdańsk	10	1,3
Radio Plus Głogów	10	1,3
Radio Plus Gorzów	10	1,3
Radio Plus Gryfice	10	1,3
Radio Plus Koszalin	10	1,3
Radio Plus Legnica	10	1,3

	N	%
Radio Plus Lipiany	10	1,3
Radio Plus Łódź	10	1,3
Radio Plus Olsztyn	10	1,3
Radio Plus Podhale	10	1,3
Radio Plus Szczecin	10	1,3
Radio Plus Warszawa	10	1,3
Radio Plus Zielona Góra	10	1,3

Źródło: opracowanie własne.

Analiza stacji radiowych, które w badanym okresie wyemitowały materiały dotyczące zespołu Downa, wykazała, że czołowe miejsca ze względu na liczbę audycji zajęły Radio TOK FM, Polskie Radio 24 oraz Polskie Radio Katowice – odpowiednio 36, 24 oraz 21 informacji.

TABELA 31. ZASIĘG AUDYCJI RADIOWYCH

Średnia	209 521,5
Mediana	9 949
Odchylenie standardowe	849 067,9
Minimum	42
Maksimum	7 617 186

Źródło: opracowanie własne.

Zasięg w analizowanym okresie wahał się między 42 a 7 617 186 unikalnych użytkowników, natomiast średnia dla ogółu informacji radiowych wyniosła w tym przypadku 209 521,5. Skrajnie różne wartości zasięgu – od zaledwie kilkudziesięciu do ponad

7,6 miliona unikalnych użytkowników – świadczą o dużej różnorodności audycji radiowych dotyczących zespołu Downa.

Wyniki analizy dotyczącej tego parametru wskazują na potrzebę wykorzystania potencjału radia do przekazywania bardziej szczegółowych i angażujących treści na temat trisomii 21. Opracowanie audycji, które nie tylko informują, ale także edukują i zmieniają postrzeganie zespołu Downa w społeczeństwie, może znacznie zwiększyć wpływ tych przekazów. Analiza zasięgu informacji radiowych na temat tej odmienności genetycznej ukazuje, że radio posiada znaczący potencjał jako medium informacyjne i edukacyjne.

Wykorzystanie tego potencjału do przekazywania treści, które są nie tylko szeroko dostępne, ale także głęboko angażujące i edukacyjne, może znacząco przyczynić się do podnoszenia świadomości na temat zespołu Downa i wspierania żyjących z nim osób oraz ich rodzin.

TABELA 32. WPŁYW AUDYCJI RADIOWYCH

Średnia	4,6
Mediana	4
Odchylenie standardowe	2,9
Minimum	1
Maksimum	10

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie wpływ informacji radiowych dotyczących zespołu Downa wahał się między 1 a 10 punktów, natomiast średnia dla ogółu wyniosła 4,6 punktu. Taka średnia wskazuje, że większość informacji radiowych na temat trisomii 21

miała ograniczony wpływ na odbiorców, stąd wniosek, że istnieje realna potrzeba wzmocnienia treści i formy przekazu radiowego dotyczącego zespołu Downa, aby zwiększyć jego skuteczność i wpływ na świadomość odbiorców.

TABELA 33. OBSZAR DZIAŁANIA ROZGŁOŚNI, W KTÓRYCH UKAZAŁY SIĘ ANALIZOWANE MATERIAŁY

	N	%
Ogólnokrajowy	138	17,6
Regionalny – dolnośląskie	64	8,2
Regionalny – kujawsko-pomorskie	34	4,3
Regionalny – lubelskie	29	3,7
Regionalny – lubuskie	32	4,1
Regionalny – łódzkie	39	5
Regionalny – małopolskie	96	12,2
Regionalny – mazowieckie	76	9,7
Regionalny – opolskie	13	1,7
Regionalny – podkarpackie	19	2,4
Regionalny – podlaskie	13	1,7
Regionalny – pomorskie	39	5
Regionalny – śląskie	41	5,2
Regionalny – świętokrzyskie	12	1,5
Regionalny – warmińsko-mazurskie	39	5
Regionalny – wielkopolskie	43	5,5
Regionalny – zachodniopomorskie	58	7,4
Ogółem	785	100

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę obszar oddziaływania stacji radiowych emitujących poddane analizie audycje, najczęściej miały one charakter ogólnokrajowy – 138 informacji. Znaczna liczba audycji

została wyemitowana w regionalnych rozgłoszeniach radiowych województw małopolskiego oraz mazowieckiego – odpowiednio 96 oraz 76 emisji.

TABELA 34. TEMATYKA AUDYCJI RADIOWYCH

	N	%
Kultura i rozrywka	4	0,5
Ogólnoinformacyjne	781	99,5
Ogółem	785	100

Źródło: opracowanie własne.

Tematyka analizowanych publikacji najczęściej dotyczyła spraw nie przypisanych do kategorii ogólnej – 99,5%, tylko 0,5% do kategorii: kultura i rozrywka.

TABELA 35. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA MATERIAŁÓW RADIOWYCH

	N	%
Akcje charytatywne/zbiórki/odpisy podatkowe	223	28,4
Wydarzenia i inicjatywy społeczne dedykowane osobom z zespołem Downa	216	27,5
Rozwój umiejętności życiowych oraz samodzielności osób z zespołem Downa	159	20,3
Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach	155	19,7
Losy osób z zespołem Downa na rynku pracy	151	19,2
Wpływ rozwiązań prawnych na życie osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	110	14
Fraza kluczowa „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule	83	10,6

	N	%
Aktywność osób z zespołem Downa w kulturze/sporcie/sztuce itd. (aktywizacja osób z zespołem Downa)	68	8,7
Aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa	46	5,9
Wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące problematyki zespołu Downa	44	5,6
Artykuł lub inny materiał o osobie z zespołem Downa	39	5
Inne	24	3,1
Codziennosc rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	21	2,7
Relacje, integracja i interakcje osób z zespołem Downa z osobami pełnosprawnymi	15	1,9
Kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa	15	1,9
Percepcja społeczna osób z zespołem Downa	13	1,7
Rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny osób z zespołem Downa	13	1,7
Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	12	1,5
Wsparcie rodzin osób z zespołem Downa (od państwa i społeczne)	11	1,4
Informacje o filmach i spektaklach inspirowanych przez osoby z zespołem Downa lub z ich udziałem	7	0,9
Filmy, przedstawienia i spektakle z udziałem osób z zespołem Downa	4	0,5
Down the Road – osoby z programu lub program w relacjach medialnych	3	0,4
Osoba z zespołem Downa jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd.	3	0,4

	N	%
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących	1	0,1
Wiara w życiu rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	1	0,1
Wolontariat jako wsparcie dla osób z zespołem Downa i ich rodzin	1	0,1
Stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie	1	0,1
Badania medyczne w trakcie ciąży	1	0,1
Edukacja osób z zespołem Downa	1	0,1
Uczucia i doświadczenia życiowe osób z zespołem Downa	1	0,1
Dane statystyczne mówiące o osobach z zespołem Downa lub prezentujące problem	1	0,1
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z ich śmiercią	0	0
Przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa	0	0
Zdrowie psychiczne rodziców i opiekunów wychowujących osoby z zespołem Downa	0	0
Wsparcie medyczne oraz badania po urodzeniu dziecka z zespołem Downa	0	0
Informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych lub informacje o zabiegach medycznych	0	0
Odżywianie, dieta i specjalne potrzeby żywieniowe osób z zespołem Downa	0	0
In vitro a występowanie poważnych chorób, w tym zespołu Downa	0	0
Badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Analiza szczegółowa tematyki odnotowanych audycji radiowych wykazała, że najczęściej były one związane z akcjami charytatywnymi, zbiórkami lub odpisami podatkowymi, a także wydarzeniami i inicjatywami społecznymi dedykowanymi osobom z trisomią 21 – odpowiednio 223 oraz 216 materiałów. Jeżeli chodzi o frazę kluczową „zespół Downa”, w 83 audycjach pojawiła się ona w leadzie lub/i tytule. Te obszary tematyczne wskazują na skupienie się mediów radiowych na promowaniu i wspieraniu działań na rzecz osób z zespołem Downa, co jest ważnym elementem budowania wsparcia społecznego i finansowego. Patrząc jednak przez pryzmat potrzeb rodziców i opiekunów dzieci z trisomią 21, można zauważyć, że informacje, które są im najbardziej potrzebne, takie jak te dotyczące terapii, leczenia, zdrowia, rozwoju, edukacji, ścieżki życia czy wsparcia rodzin, pojawiają się rzadziej. Oprócz akcji charytatywnych wartościowe mogą okazać się historie sukcesu osób z zespołem Downa, które stanowią źródło inspiracji i pomagają zmieniać postrzeganie tej atypowości genetycznej w społeczeństwie. Włączenie do programów radiowych ekspertów z różnych dziedzin – medycyny, psychologii, edukacji – może znacznie wzbogacić treść przekazów, dostarczając słuchaczom wiarygodnych i praktycznych informacji. Prezentowanie rzeczywistości, z jaką na co dzień mierzą się rodziny wychowujące dzieci z zespołem Downa, może przyczynić się do lepszego zrozumienia ich potrzeb i wyzwań, z którymi nieustannie się mierzą, a także promować solidarność i wsparcie społeczne.

ANALIZA MATERIAŁÓW EMITOWANYCH W TELEWIZJI

Ogółem w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku w telewizji ukazało się 348 audycji dotyczących zespołu Downa.

TABELA 36. PREZENTACJA TEMATU ZESPOŁU DOWNA W TELEWIZJI. ROZKŁAD CZASOWY

	N	%
Styczeń	20	5,7
Luty	18	5,2
Marzec	73	21
Kwiecień	26	7,5
Maj	29	8,3
Czerwiec	30	8,6
Lipiec	23	6,6
Sierpień	12	3,4
Wrzesień	25	7,2
Październik	23	6,6
Listopad	41	11,8
Grudzień	28	8
Ogółem	348	100

Źródło: opracowanie własne.

W badanym okresie największa liczba materiałów dotyczących zespołu Downa została wyemitowana w telewizji w marcu – 73 informacje. Programy, w których poruszano tę kwestię, często ukazywały się również w listopadzie – 41 publikacji. Taki rozkład może odzwierciedlać zwiększone zainteresowanie tematyką trisomii 21 w okresie bliskim Światowemu Dniu Zespołu Downa, który przypada 21 marca. Listopad jest z kolei miesiącem, w którym organizowane są inne ważne inicjatywy lub kampanie świadomościowe dotyczące tej odmienności neurorozwojowej.

TABELA 37. EKWIWALENT REKLAMOWY

Średnia	33 891
Mediana	3 392
Odchylenie standardowe	112 984,6
Minimum	175
Maksimum	1 365 760

Źródło: opracowanie własne.

Ekwiwalent reklamowy publikacji dotyczących zespołu Downa, które w analizowanym okresie ukazały się w telewizji, wahał się między 175 a 1 365 760 zł, natomiast średnia dla ogółu informacji telewizyjnych wyniosła 33 891 zł.

TABELA 38. DOTARCIE AUDYCJI TELEWIZYJNYCH

Średnia	113 717,9
Mediana	39 125
Odchylenie standardowe	155 680,8
Minimum	1 567
Maksimum	582 521

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie dotarcie programów telewizyjnych, w których poruszano kwestie związane z zespołem Downa, ważyło się między 1 567 a 582 521 osób, natomiast średnia dla ogółu informacji wyniosła 113 717,9 widzów.

TABELA 39. ŹRÓDŁO (CO NAJMNIEJ 10 AUDYCJI TELEWIZYJNYCH/MATERIAŁÓW INFORMACYJNYCH)

	N	%
TVP3 Pasma Ogólnopolskie	40	11,5
Polsat News	35	10,1
TVP3 Poznań	27	7,8
TVP Info	21	6
TV Trwam	20	5,7
TVP1	18	5,2
TVP3 Kraków	17	4,9
Polsat	15	4,3
TVP3 Łódź	15	4,3
WTK	15	4,3
TVP3 Lublin	14	4
TVP2	13	3,7
TVP3 Bydgoszcz	12	3,4
Wydarzenia 24	12	3,4
TVN24	11	3,2
TVP3 Warszawa	10	2,9

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej materiałów dotyczących zespołu Downa pojawiło się w TVP3 Paśmie Ogólnopolskim, Polsacie News oraz TVP3 Poznań – odpowiednio 40, 35 i 27 publikacji. Fakt, że zagadnienia związane z trisomią 21 poruszane są w programach różnych stacji telewizyjnych, zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak

i regionalnym, wskazuje na zróżnicowanie źródeł danych dostępnych widzom. Znacząca liczba programów wyemitowanych w TVP3 Poznań wskazuje również na ważną rolę, jaką w informowaniu o lokalnych wydarzeniach i inicjatywach związanych z zespołem Downa odgrywają media regionalne. Może to sprzyjać budowaniu społeczności wsparcia oraz promowaniu działań na rzecz osób z trisomią 21 i ich rodzin na poziomie lokalnym.

TABELA 40. ZASIĘG AUDYCJI/MATERIAŁÓW TELEWIZYJNYCH

Średnia	113 717,9
Mediana	39 125
Odchylenie standardowe	155 680,8
Minimum	1 567
Maksimum	582 521

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie zasięg programów telewizyjnych, w których poruszano kwestie związane z zespołem Downa, wahał się między 1 567 a 582 521 unikalnych użytkowników, natomiast średnia dla ogółu informacji telewizyjnych wyniosła 113 717,9.

TABELA 41. WPŁYW AUDYCJI TELEWIZYJNYCH

Średnia	6
Mediana	7
Odchylenie standardowe	2,9
Minimum	2
Maksimum	10

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wykazała, że w badanym okresie wpływ programów telewizyjnych, w których poruszano kwestie związane z zespołem Downa, wahał się między 2 a 10 punktów, natomiast średnia dla ogółu tego typu materiałów telewizyjnych wyniosła 6 punktów. Wskazuje to na umiarkowane oddziaływanie na odbiorców – chociaż programy telewizyjne dotyczące trisomii 21 docierają do widzów i mają potencjał do budowania świadomości, istnieje przestrzeń do zwiększenia ich wpływu, aby lepiej informować, edukować i zmieniać postawy społeczne wobec osób z zespołem Downa.

Fakt, że niektóre materiały telewizyjne zakwalifikowane do badania osiągnęły maksymalne możliwe wartości, dowodzi, iż możliwe jest stworzenie treści o dużym oddziaływaniu. To wskazuje na potrzebę prowadzenia dalszych badań, analizy i zrozumienia, które elementy tych wysoko ocenianych materiałów przyczyniają się do ich skuteczności – czy jest to sposób prezentacji, treść czy kontekst społeczny. Wnioski mogłyby pomóc wskazać cechy, które następnie byłyby replikowane i wdrażane w produkcjach dotyczących zespołu Downa.

TABELA 42. OBSZAR DZIAŁANIA STACJI TELEWIZYJNYCH, W KTÓRYCH UKAZAŁY SIĘ ANALIZOWANE MATERIAŁY

	N	%
Ogólnokrajowy	201	57,8
Regionalny – dolnośląskie	5	1,4
Regionalny – kujawsko-pomorskie	12	3,4
Regionalny – lubelskie	14	4
Regionalny – lubuskie	4	1,1
Regionalny – łódzkie	18	5,2
Regionalny – małopolskie	17	4,9

Regionalny – mazowieckie	10	2,9
Regionalny – opolskie	0	0
Regionalny – podkarpackie	1	0,3
Regionalny – podlaskie	2	0,6
Regionalny – pomorskie	5	1,4
Regionalny – śląskie	9	2,6
Regionalny – świętokrzyskie	3	0,9
Regionalny – warmińsko-mazurskie	1	0,3
Regionalny – wielkopolskie	42	12,1
Regionalny – zachodniopomorskie	4	1,1
Ogółem	348	100

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę obszar działania stacji telewizyjnych, w których wyemitowano programy poddane analizie, najczęściej miały one charakter ogólnokrajowy – 201 informacji. Znaczna liczba materiałów ukazała się również w mediach regionalnych województwa wielkopolskiego – 42 programy. Dominacja publikacji o zasięgu ogólnokrajowym świadczy o kluczowej roli, jaką duże media pełnią w edukacji i budowaniu świadomości społecznej na temat zespołu Downa. Zapewniają one szeroki zasięg informacji, docierając do dużej liczby odbiorców w całym kraju, co jest niezwykle ważne w kontekście rozpowszechniania wiedzy i zmiany postaw społecznych.

TABELA 43. TEMATYKA AUDYCJI I PROGRAMÓW W TELEWIZJI

	N	%
Ogólnoinformacyjne	347	99,7
Sport i turystyka	1	0,3
Ogółem	348	100

Źródło: opracowanie własne.

Tematyka analizowanych publikacji najczęściej dotyczyła tematów ogólnoinformacyjnych – 99,7%.

TABELA 44. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA PROGRAMÓW EMITOWANYCH W TELEWIZJI

	N	%
Wydarzenia i inicjatywy społeczne dedykowane osobom z zespołem Downa	87	25
Artykuł lub inny materiał o osobie z zespołem Downa	83	23,9
Aktywność osób z zespołem Downa w kulturze/ sporcie/sztuce itd. (aktywizacja osób z zespołem Downa)	71	20,4
Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach	70	20,1
Relacje, integracja i interakcje osób z zespołem Downa z osobami pełnosprawnymi	66	19
Wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące problematyki zespołu Downa	57	16,4
Codziennosc rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	51	14,7
Fraza kluczowa „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule	50	14,4
Akcje charytatywne/zbiórki/odpisy podatkowe	46	13,2
Percepcja społeczna osób z zespołem Downa	45	12,9
Rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny osób z zespołem Downa	41	11,8
Aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa	41	11,8
Wsparcie rodzin osób z zespołem Downa (od państwa i społeczne)	37	10,6
Kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa	34	9,8
Rozwój umiejętności życiowych oraz samodzielności osób z zespołem Downa	32	9,2
Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	20	5,7

	N	%
Wpływ rozwiązań prawnych na życie osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	20	5,7
Przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa	13	3,7
Losy osób z zespołem Downa na rynku pracy	11	3,2
Stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie	10	2,9
Inne	10	2,9
Informacje o filmach i spektaklach inspirowanych przez osoby z zespołem Downa lub z ich udziałem	9	2,6
Informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych lub informacje o zabiegach medycznych	9	2,6
Filmy, przedstawienia i spektakle z udziałem osób z zespołem Downa	8	2,3
Badania medyczne w trakcie ciąży	8	2,3
Edukacja osób z zespołem Downa	7	2
Osoba z zespołem Downa jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd.	5	1,4
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących	5	1,4
Wolontariat jako wsparcie dla osób z zespołem Downa i ich rodzin	3	0,9
Uczucia i doświadczenia życiowe osób z zespołem Downa	3	0,9
Down the Road – osoby z programu lub program w relacjach medialnych	2	0,6
Zdrowie psychiczne rodziców i opiekunów wychowujących osoby z zespołem Downa	2	0,6
Badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa	2	0,6
Wiara w życiu rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	1	0,3
Wsparcie medyczne oraz badania po urodzeniu dziecka z zespołem Downa	1	0,3

	N	%
Odżywianie, dieta i specjalne potrzeby żywieniowe osób z zespołem Downa	1	0,3
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z ich śmiercią	0	0
In vitro a występowanie poważnych chorób, w tym zespołu Downa	0	0
Dane statystyczne mówiące o osobach z zespołem Downa lub prezentujące problem	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Jeżeli chodzi o frazę kluczową „zespół Downa”, zawarto ją w leadzie lub/i tytule 50 programów. Analiza szczegółowa tematyki odnotowanych publikacji telewizyjnych wskazuje, że najwięcej z nich dotyczyło wydarzeń i inicjatyw społecznych dedykowanych osobom z zespołem Downa – 87 materiałów. Świadczy to o zaangażowaniu mediów w promowanie działań na rzecz tej grupy społecznej. Bohaterami 83 programów były osoby z trisomią 21 – ich życie, osiągnięcia czy wyzwania, z którymi się mierzą. Może to być dla rodziców dzieci z zespołem Downa źródło inspiracji i wsparcia.

Jak wskazują wyniki analizy, w części przekazów medialnych prezentowane są także osoby z zespołem Downa, co może pomagać w przełamywaniu stereotypów i budowaniu ich pozytywnego wizerunku w społeczeństwie. Informacje o aktywności reprezentantów tej grupy społecznej w kulturze, sporcie czy sztuce są istotne dla rodziców i opiekunów, ponieważ ukazują szerokie spektrum możliwości rozwoju i zaangażowania dla ich dzieci. Podkreślają one, że trisomia 21 nie jest ograniczeniem do prowadzenia aktywnego i spełnionego życia. Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach mogą być szczególnie wartościowe dla

rodziców i opiekunów dzieci z tą aberracją genetyczną, ponieważ są dowodem na unikalną perspektywę na życie mimo odmienności. Są to bezcenne źródła wiedzy o doświadczeniach, emocjach i potrzebach ludzi z trisomią 21.

ANALIZA PORÓWNAWCZA

Przeprowadzony test chi-kwadrat wykazał występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie daty ukazania się analizowanych materiałów dotyczących zespołu Downa względem rodzaju medium.

TABELA 45. PREZENTACJA TEMATÓW ZWIĄZANYCH Z ZESPOŁEM DOWNA. ROZKŁAD CZASOWY DLA ANALIZY PORÓWNAWCZEJ

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi-kwadrat	p
Styczeń	7,3	10,6	5,7	257,619	<0,001
Luty	6,5	16,8	5,2		
Marzec	16,6	17,7	21		
Kwiecień	6,8	2,7	7,5		
Maj	6,6	2,5	8,3		
Czerwiec	10,3	4,7	8,6		
Lipiec	10,2	20,3	6,6		
Sierpień	6,3	10,2	3,4		
Wrzesień	7,8	2	7,2		
Październik	4,5	1,9	6,6		
Listopad	6	1,9	11,8		
Grudzień	11,1	8,7	8		

Źródło: opracowanie własne.

Informacje prasowe oraz telewizyjne najczęściej były publikowane w marcu, natomiast radiowe – w lipcu.

TABELA 46. EKWIWALENT REKLAMOWY

	Średnia	Odchylenie standardowe	Anova	p
Prasa	58 229,5	146 358,7	41,044	<0,001
Radio	8 187,3	33 446,7		
Telewizja	33 891	112 984,6		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wariancji Anova wykazała występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie ekwiwalentu reklamowego analizowanych materiałów względem rodzaju medium. Najwyższy średni ekwiwalent dotyczył materiałów prasowych, natomiast najniższy – radiowych.

TABELA 47. DOTARCIE

	Średnia	Odchylenie standardowe	Anova	p
Prasa	20 969,6	38 531,5	37,562	<0,001
Radio	52 380,4	212 266,9		
Telewizja	113 717,9	155 680,8		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wariancji Anova wykazała występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie dotarcia analizowanych materiałów względem rodzaju medium. Najwyższe

dotarcie dotyczyło materiałów telewizyjnych, natomiast najniższe – prasowych.

TABELA 48. ZASIĘG

	Średnia	Odchylenie standardowe	Anova	p
Prasa	34 310,0	55 069,4	16,291	<0,001
Radio	209 521,5	849 067,9		
Telewizja	113 717,9	155 680,8		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wariancji Anova wykazała występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie zasięgu analizowanych materiałów względem rodzaju medium. Najwyższy średni zasięg dotyczył materiałów radiowych, natomiast najniższy – prasowych.

TABELA 49. WPŁYW

	Średnia	Odchylenie standardowe	Anova	p
Prasa	4,7	2,4	33,236	<0,001
Radio	4,6	2,9		
Telewizja	6,0	2,9		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wariancji Anova wykazała występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie wpływu analizowanych materiałów względem rodzaju medium. Najwyższy

średni wpływ dotyczył materiałów telewizyjnych, natomiast najniższy – radiowych.

TABELA 50. OBSZAR

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi- kwadrat	p
Ogólnokrajowy	39,6	17,6	57,8	336,083	<0,001
Regionalny – dolnośląskie	2,4	8,2	1,4		
Regionalny – kujawsko-pomorskie	8,6	4,3	3,4		
Regionalny – lubelskie	1,9	3,7	4		
Regionalny – lubuskie	2,1	4,1	1,1		
Regionalny – łódzkie	5,7	5	5,2		
Regionalny – małopolskie	5,5	12,2	4,9		
Regionalny – mazowieckie	6,8	9,7	2,9		
Regionalny – opolskie	0,8	1,7	0		
Regionalny – podkarpackie	4,8	2,4	0,3		
Regionalny – podlaskie	0,8	1,7	0,6		
Regionalny – pomorskie	2,3	5,0	1,4		
Regionalny – śląskie	3,7	5,2	2,6		
Regionalny – świętokrzyskie	1,1	1,5	0,9		
Regionalny – warmińsko-mazurskie	2,4	5	0,3		
Regionalny – wielkopolskie	8,7	5,5	12,1		
Regionalny – zachodniopomorskie	2,7	7,4	1,1		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzony test chi-kwadrat wykazał występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie obszaru działania mediów, w których ukazały się analizowane materiały dotyczące zespołu Downa, względem rodzaju środka masowego przekazu. Wśród mediów ogólnokrajowych, w których najwięcej było publikacji poruszających zagadnienia związane z trisomią 21, istotnie częściej odnotowano materiały telewizyjne, natomiast relatywnie najrzadziej – radiowe.

TABELA 51. TEMATYKA

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi-kwadrat	p
Edukacja	1,5	0	0	162,909	<0,001
Finanse	1,1	0	0		
Kultura i rozrywka	2,4	0,5	0		
Motoryzacja	0,5	0	0		
Ogólnoinformacyjne	85,3	99,5	99,7		
Rolnictwo	0,2	0	0		
Sport i turystyka	0,3	0	0,3		
Styl życia	7,1	0	0		
Technologie	0,2	0	0		
Zdrowie	1,5	0	0		

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzony test chi-kwadrat wykazał występowanie istotnych statystycznie zależności w zakresie tematyki analizowanych publikacji dotyczących zespołu Downa względem rodzaju medium. Materiały ogólnoinformacyjne istotnie częściej występowały wśród audycji radiowych oraz telewizyjnych, natomiast relatywnie rzadziej – w artykułach prasowych.

TABELA 52. TEMATYKA SZCZEGÓŁOWA

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi- kwadrat	p
Fraza kluczowa „zespół Downa” w leadzie lub/i tytule	24,7	10,6	14,4	51,905	0,000
Wypowiedzi osób z zespołem Downa w mediach	4,2	19,7	20,1	79,992	0,000
Artykuł lub inny materiał o osobie z zespołem Downa	10,8	5	23,9	89,328	0,000
Down the Road – osoby z programu lub program w relacjach medialnych	1,1	0,4	0,6	2,929	0,231
Osoba z zespołem Downa jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd.	3,9	0,4	1,4	23,945	0,000
Filmy, przedstawienia i spektakle z udziałem osób z zespołem Downa	8,9	0,5	2,3	68,761	0,000
Informacje o filmach i spektaklach inspirowanych przez osoby z zespołem Downa lub z ich udziałem	1,9	0,9	2,6	5,108	0,078
Aktywność osób z zespołem Downa w kulturze/ sporcie/sztuce itd. (aktywizacja osób z zespołem Downa)	10	8,7	20,4	34,719	0,000
Wydarzenia i inicjatywy społeczne dedykowane osobom z zespołem Downa	16,6	27,5	25	23,809	0,000

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi- kwadrat	p
Relacje, integracja i interakcje osób z zespołem Downa z osobami pełnosprawnymi	6,6	1,9	19	108,421	0,000
Percepcja społeczna osób z zespołem Downa	2,7	1,7	12,9	80,304	0,000
Kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa	3,1	1,9	9,8	41,612	0,000
Codziennosc rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	2,4	2,7	14,7	86,439	0,000
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących	1,1	0,1	1,4	7,578	0,023
Wiara w życie rodzin, których członkiem jest osoba z zespołem Downa	1,6	0,1	0,3	12,276	0,002
Doświadczenia rodziców dzieci z zespołem Downa związane z ich śmiercią	0,8	0	0	9,178	0,010
Przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa	0,3	0	3,7	42,843	0,000
Wsparcie rodzin osób z zespołem Downa (od państwa i społeczne)	2,6	1,4	10,6	61,478	0,000
Wolontariat jako wsparcie dla osób z zespołem Downa i ich rodzin	2,7	0,1	0,9	20,460	0,000

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi- kwadrat	p
Akcje charytatywne/ zbiórki/odpisy podatkowe	17,1	28,4	13,2	43,488	0,000
Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	4,2	1,5	5,7	15,772	0,000
Stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie	1,8	0,1	2,9	16,763	0,000
Zdrowie psychiczne rodziców i opiekunów wychowujących osoby z zespołem Downa	0,2	0	0,6	4,664	0,097
Badania medyczne w trakcie ciąży	1,0	0,1	2,3	13,538	0,001
Wsparcie medyczne oraz badania po urodzeniu dziecka z zespołem Downa	0,6	0	0,3	5,079	0,079
Informacje o możliwo- ści wykonania badań prenatalnych lub in- formacje o zabiegach medycznych	0,2	0	2,6	31,241	0,000
Rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny osób z zespołem Downa	1,5	1,7	11,8	83,979	0,000
Odżywianie, dieta i specjalne potrzeby żywieniowe osób z zespołem Downa	0,2	0	0,3	1,935	0,380
In vitro a występowanie poważnych chorób, w tym zespołu Downa	0,5	0	0	5,501	0,064

	Prasa	Radio	Telewizja	Chi- kwadrat	p
Wpływ rozwiązań prawnych na życie osób z zespołem Downa oraz ich rodzin	2,7	14,0	5,7	61,100	0,000
Aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa	7,4	5,9	11,8	12,088	0,002
Edukacja osób z zespołem Downa	0,3	0,1	2,0	16,116	0,000
Rozwój umiejętności życiowych oraz samodzielności osób z zespołem Downa	2,9	20,3	9,2	102,216	0,000
Losy osób z zespołem Downa na rynku pracy	1,6	19,2	3,2	143,098	0,000
Uczucia i doświadczenia życiowe osób z zespołem Downa	0,6	0,1	0,9	3,620	0,164
Badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa	0	0	0,6	8,078	0,018
Dane statystyczne mówiące o osobach z zespołem Downa lub prezentujące problem	0	0,1	0	1,233	0,540
Wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące problematyki zespołu Downa	0,3	5,6	16,4	103,979	0,000
Inne	4	3,1	2,9	1,350	0,509

Źródło: opracowanie własne.

Zestawiając szczegółową tematykę analizowanych materiałów z rodzajem medium, zaobserwowano istotne statystycznie zależności. W informacjach prasowych istotnie częściej niż w programach telewizyjnych czy radiowych fraza kluczowa „zespół Downa” pojawiała się w leadzie lub/i tytule, osoby z trisomią 21 przedstawiane były jako inspiracja do filmu/spektaklu/książki itd., przywoływano filmy, przedstawienia i spektakle z ich udziałem, ukazywano wiarę w życiu rodzin, których członkiem jest osoba z trisomią 21, a także doświadczenia rodziców dzieci z tą aberracją genetyczną związane z ich śmiercią oraz wolontariat jako wsparcie dla tego środowiska.

Materiały radiowe istotnie częściej niż telewizyjne i prasowe dotyczyły wydarzeń i inicjatyw społecznych dedykowanych ludziom z zespołem Downa, akcji charytatywnych/zbiórek/odpisów podatkowych, wpływu rozwiązań prawnych na życie osób z trisomią 21 oraz ich rodzin, rozwoju umiejętności życiowych i samodzielności przedstawicieli tej grupy społecznej oraz ich losów na rynku pracy.

Z kolei publikacje telewizyjne istotnie częściej niż radiowe i prasowe zawierały wypowiedzi osób z zespołem Downa oraz materiały dotyczące przedstawicieli tej grupy społecznej. Częściej przedstawiano w nich również aktywność ludzi z trisomią w kulturze/sporcie/sztuce itd. (ich aktywizację), relacje, integracje i interakcje reprezentantów tej grupy społecznej z pełnosprawnymi, ich percepcję społeczną oraz kampanie społeczne budujące świadomość problemu zespołu Downa. Ponadto w programach telewizyjnych w porównaniu do publikacji prasowych i audycji radiowych większa była częstotliwość poruszania następujących tematów: codzienność rodzin, których członkiem jest osoba z trisomią 21, doświadczenia rodziców dzieci z zespołem

Downa związane z przebiegiem chorób towarzyszących, przeżycia po aborcji dziecka z zespołem Downa, wsparcie rodzin osób z tą aberracją genetyczną (od państwa i społeczne), działania organizacji pozarządowych na rzecz tego środowiska, stan zdrowia, choroby współistniejące u osób z zespołem Downa oraz leczenie, badania medyczne w trakcie ciąży, informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych lub informacje o zabiegach medycznych, rehabilitacja i inne metody wspomagające rozwój psychofizyczny ludzi z trisomią 21, aborcja, prawo aborcyjne i zmiany w tym zakresie z uwzględnieniem zespołu Downa, edukacja osób z tą odmiennością genetyczną, badania naukowe uwzględniające osoby z zespołem Downa lub temat zespołu Downa oraz wypowiedzi ekspertów/specjalistów dotyczące tej problematyki.

WYKAZ FUNDACJI I STOWARZYSZEŃ

WSKAZYWANYCH W BADANYCH MEDIACH, WSPIERAJĄCYCH MIĘDZY INNYMI DZIECI I OSOBY Z ZESPOŁEM DOWNA

▶ Fundacja Szansa21	www.szansa21.pl
▶ Fundacja Kolorowe Skarpetki	www.fundajakoloroweskarpetki.pl
▶ Fundacja Jesteśmy Blisko	www.jestesmyblisko.pl
▶ Fundacja „Trisomiaki”	
▶ Fundacja Integracja	www.integracja.org
▶ Fundacja Różyczka	www.fundacjarozyczka.pl
▶ Fundacja Arka Noego	www.fundacjaarkanoego.pl
▶ Fundacja Nieprzetarty Szlak	www.nieprzetartyszlak.eu
▶ Fundacja Brak Barrier	www.brakbarier.org
▶ Fundacja Małych Stopek	www.fundacjamalychstopek.pl
▶ Fundacja Czerwone Noski	www.czerwonenoski.pl
▶ Stowarzyszenie Rodzin
i Opiekunów Osób z Zespołem
Downa Bardziej Kochani	https://bardziejkochani.pl/
▶ Stowarzyszenie Rodziców
i Przyjaciół Osób z Zespołem
Downa „Tęcza” w Krakowie	https://stowarzyszenietecza.org/
▶ Zawsze Razem. Siedleckie
Stowarzyszenie na rzecz Osób
z Zespołem Downa	http://www.zawsze-razem.org/pl/
index.html

- ▶ Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Osób z Zespołem Downa w Łodzi
„Stowarzyszenie Trisomia 21” <http://downs.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Rodzin Osób z Zespołem Downa „Ukryty Skarb” <https://ukrytyskarb.com/>
- ▶ Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Nie Tylko...” <http://www.nietylko.org.pl/>
- ▶ Fundacja Help Furaha <https://helpfuraha.org/>
- ▶ Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych „Krasnal” <https://www.krasnal.org.pl/>
- ▶ Fundacja Teatr 21 <https://teatr21.pl/fundacja-teatr-21/>
- ▶ GRAAL Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osobowości Dzieci <https://graal.org.pl/>
- ▶ Fundacja Pomocy Młodzieży i Dzieciom Niepełnosprawnym „Hej, Koniku!” <http://www.hejkoniku.org.pl/>
- ▶ Fundacja „Ja też” <https://jatez.org.pl/>
- ▶ Fundacja „Serca dla Maluszka” <https://sercadlamaluszka.pl/>
- ▶ Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Otwarcie” <https://otwarcie.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa „Iskierka” <https://iskierka.org.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Szansa” <https://szansa.katowice.pl/nowa/>
- ▶ Stowarzyszenie Syndrom <https://zespoldowna.pl/>
- ▶ Fundacja Zobacz Mnie! <https://zobaczmnie.org/>
- ▶ Fundacja Siepomaga <https://www.siepomaga.pl/>
- ▶ Fundacja Wspierania Integracji Osób Niepełnosprawnych Strefa Integracji <https://strefaintegracji.org/>

- ▶ Dolnośląskie Stowarzyszenie
na rzecz Osób z Zespołem
Downa „Razem” <http://www.stowarzyszenie-razem.org/>
- ▶ Legnickie Stowarzyszenie
Rodzin i Przyjaciół Dzieci
z Zespołem Downa „Otwórz
Serce” <https://www.otworz-serce.pl/>
- ▶ Fundacja Tośka i Przyjaciele <https://www.toskaiprzyjaciele.pl/>
- ▶ Fundacja Oczami Brata <https://oczamibrata.pl/>
- ▶ Fundacja Blisko Ciebie [https://fundacijabliskociebie.pl/
index.php](https://fundacijabliskociebie.pl/index.php)
- ▶ Fundacja Potrafię
Pomóc na rzecz Dzieci
Niepełnosprawnych
z Wadami Rozwojowymi <https://potrafiepomoc.org.pl/>
- ▶ Fundacja Dorotkowo <https://www.dorotkowo.pl/>
- ▶ Opolskie Stowarzyszenie
na rzecz Rozwoju Dzieci
z Trisomią 21 (TRISO) <https://triso.eu/>
- ▶ Stowarzyszenie Na Tak <https://www.natak.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Dajmy
Dzieciom Nadzieję [http://www.dajmy-dzieciom-
nadzieje.pl/1/Aktualnosci/](http://www.dajmy-dzieciom-nadzieje.pl/1/Aktualnosci/)
- ▶ Stowarzyszenie Rodzin
i Przyjaciół Osób z Zespołem
Downa „Wielkie Serce” <https://wielkie-serce.pl/>
- ▶ Towarzystwo Przyjaciół
Downa w Grudziądzu <https://www.towpedegrudziadz.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Dzieci
Niepełnosprawnych „Uśmiech” <https://www.sdnusmiech.pl/>
- ▶ Stowarzyszenie Zespolaki <https://www.zespolaki.pl/>

SPIS ARTYKUŁÓW, RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS ARTYKUŁÓW

Artykuł 1. Skarpetki uczą tolerancji	28
Artykuł 2. Oskar dla „Irlandzkiego pożegnania”	29
Artykuł 3. Dorośli i dzieci biegali na rzeszowskich Bulwarach	30
Artykuł 4. Stworzyli długi łańcuch kolorowych skarpetek	31
Artykuł 5. Ukochałem Cię, moje dziecko	33
Artykuł 6. Stowarzyszenie Na Tak: Obalajmy mity krążące o zespole Downa	34
Artykuł 7. Znajdą pracę i radość życia	35
Artykuł 8. Animaloterapia	38
Artykuł 9. Osoby z zespołem Downa na praktyce w punkcie sprzedaży	40
Artykuł 10. Otwarcie siedziby Centrum Sztuki Włączającej / Teatr 21. Nowe miejsce na warszawskiej Pradze	42
Artykuł 11. Ekipa ze Społecznej Kaffki	45
Artykuł 12. Zdradzili tajemnice programu Down the road	47

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa słów generowanych z leadów	26
Rysunek 2. Liczba publikacji w regionach	58
Rysunek 3. Dotarcie publikacji	59
Rysunek 4. Przekaz w mediach społecznościowych – podział według kanałów	61

SPIS TABEL

Tabela 1. Prezentacja tematów związanych z zespołem Downa. Rozkład czasowy	63
Tabela 2. Wydźwięk.....	65
Tabela 3. Ekwiwalent reklamowy.....	66
Tabela 4. Dotarcie materiałów powiązanych z frazą „zespół Downa”	67
Tabela 5. Rodzaje mediów, w których prezentowany jest temat zespołu Downa ..	68
Tabela 6. Źródło ogółem (co najmniej 15 publikacji/audycji)	69
Tabela 7. Zasięg mediów ogółem	70
Tabela 8. Wpływ publikacji medialnych ogółem	71
Tabela 9. Obszar, na którym ukazały się publikacje/audycje medialne	72
Tabela 10. Tematyka materiałów medialnych ogółem	73
Tabela 11. Tematyka szczegółowa publikacji w mediach	74
Tabela 12. Tematyka szczegółowa – zbiorcze kategorie analityczne*	80
Tabela 13. Częstotliwość występowania kategorii analitycznych w monitoringu mediów względem wybranych czynników różnicujących (w %)	81
Tabela 14. Wskaźnik wpływu w kategoriach analitycznych dotyczących zespołu Downa	84
Tabela 15. Prezentacja tematu zespołu Downa w prasie. Rozkład czasowy	87
Tabela 16. Wydźwięk publikacji w prasie	88
Tabela 17. Ekwiwalent reklamowy.....	89
Tabela 18. Dotarcie materiałów prasowych	89
Tabela 19. Rozmiar materiałów prasowych	90
Tabela 20. Źródło (co najmniej 10 publikacji w prasie)	91
Tabela 21. Zasięg materiałów, które ukazały się w prasie	91
Tabela 22. Wpływ artykułów prasowych.....	92
Tabela 23. Częstotliwość materiałów, które ukazały się w prasie.....	93
Tabela 24. Obszar, na którym ukazały się artykuły prasowe	93
Tabela 25. Tematyka artykułów prasowych	94
Tabela 26. Tematyka szczegółowa publikacji w prasie	95
Tabela 27. Prezentacja tematu zespołu Downa w rozgłośniach radiowych. Rozkład czasowy	99
Tabela 28. Ekwiwalent reklamowy	100
Tabela 29. Dotarcie audycji radiowych.....	101
Tabela 30. Źródło (co najmniej 10 audycji w rozgłośniach radiowych)	101
Tabela 31. Zasięg audycji radiowych.....	102

Tabela 32. Wpływ audycji radiowych	103
Tabela 33. Obszar działania rozgłośni, w których ukazały się analizowane materiały	104
Tabela 34. Tematyka audycji radiowych	105
Tabela 35. Tematyka szczegółowa materiałów radiowych	105
Tabela 36. Prezentacja tematu zespołu Downa w telewizji. Rozkład czasowy	109
Tabela 37. Ekwiwalent reklamowy	110
Tabela 38. Dotarcie audycji telewizyjnych.....	110
Tabela 39. Źródło (co najmniej 10 audycji telewizyjnych/materiałów informacyjnych)	111
Tabela 40. Zasięg audycji/materiałów telewizyjnych.....	112
Tabela 41. Wpływ audycji telewizyjnych	112
Tabela 42. Obszar działania stacji telewizyjnych, w których ukazały się analizowane materiały	113
Tabela 43. Tematyka audycji i programów w telewizji	114
Tabela 44. Tematyka szczegółowa programów emitowanych w telewizji	115
Tabela 45. Prezentacja tematów związanych z zespołem downa. Rozkład czasowy dla analizy porównawczej	119
Tabela 46. Ekwiwalent reklamowy	120
Tabela 47. Dotarcie.....	120
Tabela 48. Zasięg	121
Tabela 49. Wpływ	121
Tabela 50. Obszar	122
Tabela 51. Tematyka	123
Tabela 52. Tematyka szczegółowa	124

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Przekaz w mediach tradycyjnych oraz internecie.....	54
Wykres 2. Liczba publikacji oraz wskaźnik ich dotarcia	54
Wykres 3. Liczba publikacji według rodzajów mediów	56
Wykres 4. Dotarcie publikacji według rodzajów mediów.....	56
Wykres 5. Liczba publikacji według profili mediów	57
Wykres 6. Dotarcie publikacji według profili mediów.....	57
Wykres 7. Liczba publikacji w mediach społecznościowych oraz wskaźnik ich dotarcia	62

Badania wykorzystane w niniejszej publikacji zostały sfinansowane w ramach grantu: „Potrzeby informacyjne rodziców i opiekunów dzieci z Zespołem Downa”, zrealizowanego na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego.

UNIwersytet
Warszawski

Wydawnictwo

NEWSLINE

ISBN: 978-83-971667-0-7